

خبرنامه الکترونیکی

پژوهشگاه مطالعات فرهنگی و اجتماعی
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

شماره نهم، بهار ۱۳۹۹



مدیر مسئول
حسین میرزائی

شورای سردبیری
رضا ماحوزی و علی میرزائی

طراح گرافیک
مهناز شاهعلی زاده

نشانی

خیابان پاسداران، خیابان شهید
مؤمن نژاد (گلستان یکم)، شماره ۱۲۴،
پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی

اطلاعات تماس

تلفن: ۲۲۵۷۰۷۷۷ - ۲۲۵۷۰۶۶۶
نمابر: ۲۲۵۷۰۷۲۲

WWW.ISCS.AC.IR
INFO@ISCS.AC.IR

فصلنامه علمی

یادداشت



سخن آغازین

۲
۱

جامعه ایرانی و بحران کرونا



مجموعه جامعه ایرانی و بحران کرونا

جستارها

ترجمه

گزارش‌های بین‌المللی

فراخوان اولویت‌های پژوهشی پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی در سال ۱۳۹۹

فراخوان فصلنامه مطالعات میان‌رشته‌ای در علوم انسانی

۴
۴
۱۶
۱۹
۵۱
۵۲

نشست علمی



نخستین نشست گروه مطالعات علم و فناوری

دومین پیش‌نشست همایش بین‌المللی «اخلاق، الهیات و بلاای فراگیر»

۵۴
۵۸

اخبار جشنواره بین‌المللی فارابی



دکتر عباس شاکری حسین آباد برگزیده دهمین جشنواره بین‌المللی فارابی

به عنوان استاد نمونه سال ۱۳۹۹

اتمام فعالیت کمیته‌های علمی و شورای علمی جشنواره

۶۲
۶۳

اخبار پژوهشکده



بازدید معاون فرهنگی و اجتماعی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و هیئت همراه از پژوهشکده

چهل و هشتمین فصلنامه «تحقیقات فرهنگی ایران» منتشر شد

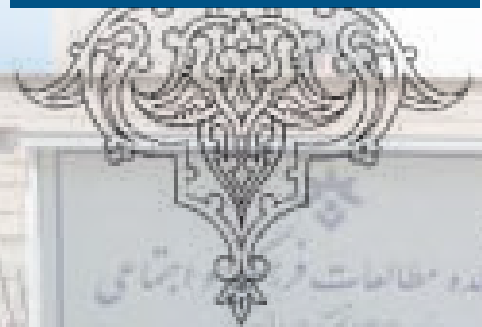
مراسم معارفه و تکریم معاونان و مدیران گروه‌های پژوهشی پژوهشکده برگزار شد

اخبار اعضای هیئت علمی پژوهشکده در بهار ۱۳۹۹

تازه‌های نشر در بهار ۱۳۹۹

۶۴
۶۴
۶۵
۶۶
۷۰
۷۱

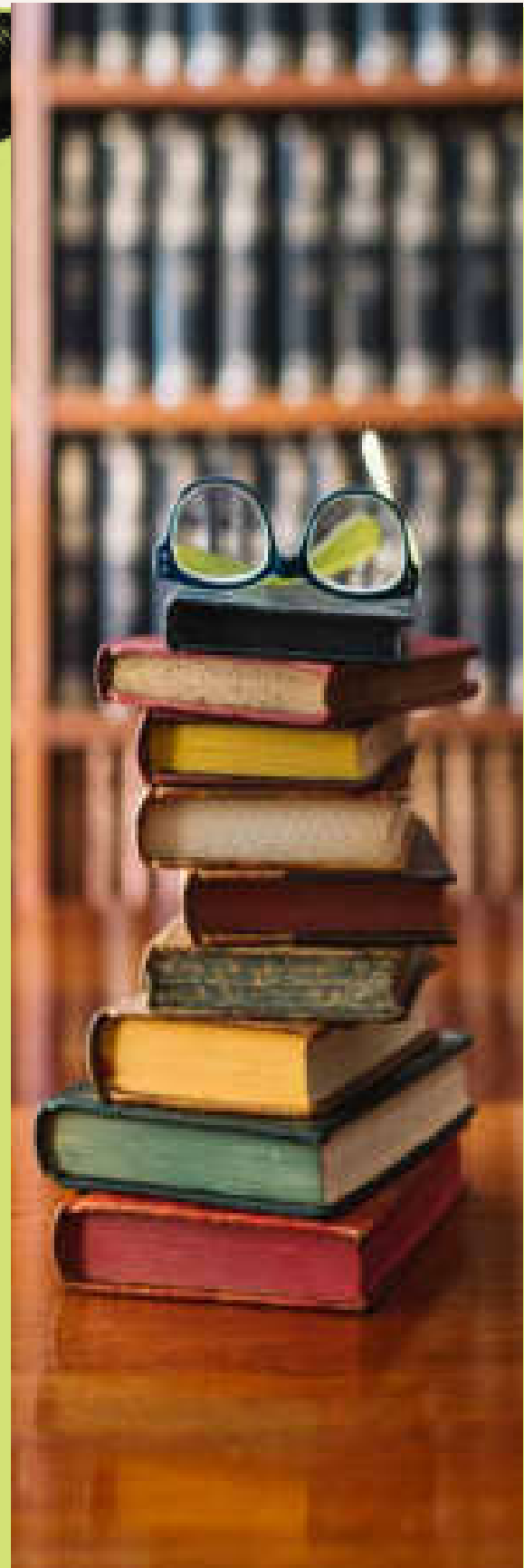
تازه‌های نشر در تابستان ۱۳۹۹

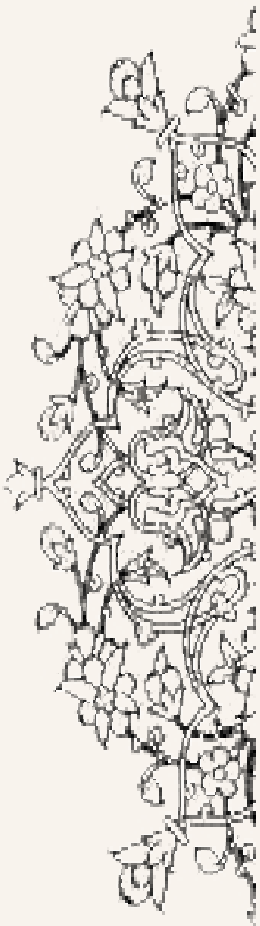




سخن آغازین

بهار سال ۱۳۹۹ شاید ماندگارترین بهار دهه‌های اخیر و البته سخت‌ترین و یکی از نفس‌گیرترین بهارهای ایران زمین باشد؛ بهاری که نه برای مردمانش بهار بود و نه برای اقتصاد و نه برای دولت. تنها طبیعت بود که در این بهار خوب خرامید و نفسی تازه کرد. شیوع گسترده و پروس کرونا از اسفند ۱۳۹۸ خیلی زود مراکز تجمع را- از مراکز آموزشی گرفته تا مراکز فرهنگی و اداری و سیاسی و اقتصادی و غیره- تعطیل کرد و بدین ترتیب خانه‌نشینی‌های اختیاری و اجباری در دستور کار مردم و مدیران و سیاستگذاران قرار گرفت. مراکز دینی تعطیل شد و هرگونه تجمعی از جمله مراسم عروسی و عزا محدود شد. ترسی گسترده بر جان‌ها نشست و انسان‌های نازنین بسیاری قربانی این ویروس چینی شدند. در این میان، بسیاری از استادان و صاحب‌نظران دست به کار شدند تا تحلیلی از شرایط ارائه دهند؛ تحلیل وضعیت فرهنگی و اجتماعی شیوع این پدیده، تحلیل تحولات اقتصادی و سیاسی، تحلیل‌های روان‌شناختی و تحلیل‌هایی از سنخ موضوعات الهیاتی و پزشکی. گویی جامعه به شدت به این تحلیل‌ها نیاز داشت تا نخست بداند چه اتفاقی افتاده است تا سپس بداند چه باید بکند.





کنیم؛ هرچند کرونا بر پیکر نحیف دانشگاه‌های گذشته مان ضربات مهلک وارد کرده است. لازم است با سرعت زیرساخت‌های دانشگاه‌های مجازی و الکترونیکی را فراهم آوریم و فرهنگ گذر از وضعیت کلاسیک گذشته به وضعیت آینده را متناسب با اقتضائات جامعه ایرانی تعریف کنیم. دانش و علم و فناوری نیز باید متناسب با این تغییرات که خوشبختانه با تحولات هوش مصنوعی و انقلاب صنعتی چهارم همراه شده است، تغییر کند. خلاصه اینکه ما به تحولاتی در زیرساخت‌ها، فرهنگ، مهارت و محتوای دانشی و فناوری نیاز داریم تا بتوانیم آینده ایران خود را بسازیم و آن را متناسب با رشد جهانی ارتقاء دهیم.

رضا محوزی

در همین راستا پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی از همان اسفند، که بطور رسمی شیوع این ویروس اعلام شد، تلاش داشت به‌مثابه مرکزی فرهنگی و اجتماعی در به‌دست دادن این فهم مشارکت داشته باشد. برای این کار نخست در مجموعه‌ای به سویه‌های کلی فرهنگی و اجتماعی این ابربحران پرداخت و پژوهشی را نیز درباره وب‌گردی‌های ایرانیان با موضوع کرونا تعریف کرد و آن را به انجام رساند. سپس در قدمی محدودتر اما تخصصی‌تر به مواجهه آموزش عالی با این بحران پرداخت. در کنار این دو کار - که در ادامه ذیل پرونده جامعه ایرانی و بحران کرونا- توضیح داده شده است، مجموعه‌ای از گزارش‌های بین‌المللی تخصصی درباره مواجهه مراکز آموزش عالی با بحران کرونا شناسایی و ترجمه و منتشر شد.

امید است ایران عزیز ما بتواند در برابر بار سنگین این دشمن بشریت در زمانه‌ای که تحریم‌های سخت بین‌المللی کمر طبقه مستضعف را شکننده و انواع نابهنجاری‌های اداری و مدیریتی و فرهنگی و غیره، جامعه را کم‌رقت‌تر از هر زمان دیگری ساخته است، بار دیگر با صلابت بر پاهای خود بایستد؛ آرزویی که بنا به تجربه دهه‌های اخیر تنها می‌توان از علم و فناوری تمنا کرد. برای این کار باید دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی ما را درست و مطابق استانداردهای مقبول اصلاح

مجموعه جامعه ایرانی و بحران کرونا

دبیر مجموعه: دکتر حسین میرزائی

دستور کار خود قرار داده است. دبیری این مجموعه برعهده دکتر حسین میرزائی است. پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی فعالیت‌های خود را در این زمینه در قالب جستارها، پژوهش‌ها و ترجمه‌ها، گزارش‌های بین‌المللی منتشر کرده است. علاقه‌مندان می‌توانند این آثار را در سایت پژوهشکده دریافت کنند.

باشیوع ویروس کووید-۱۹ در سراسر جهان و تعطیلی مراکز آموزشی اعم از آموزش عالی و مدارس ابتدایی و متوسطه و به تبع آن تعلیق تمامی فعالیت‌های حضوری و فیزیکی مراکز مذکور، پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی در راستای مأموریت پژوهشی و ستادی خود، پژوهش‌ها، ترجمه‌ها و تهیه گزارش‌های سیاستی زیر را در

جستارها

جستارهایی در ابعاد فرهنگی و اجتماعی با زیر عنوان بحران ویروس کرونا در ایران کتابی است حاصل تلاش اعضای هیئت علمی پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی است که توسط انتشارات این پژوهشکده در پی شیوع و گسترش ویروس کرونا در بهار امسال به چاپ رسیده است. این اثر اولین کتاب از سری چهارگانه‌ای است که پژوهشکده مطالعات اجتماعی و فرهنگی است در راستای مأموریت پژوهشی و ستادی خود در دستور کار قرار داده است.

کتاب حاضر در ۱۱ جستار و با مقدمه‌ای از دبیر این مجموعه - آقای دکتر حسین میرزائی - تنظیم شده که با شرحی بر وضعیت جامعه در شرایط شیوع ویروس کرونا، مجموعه‌ای از تأملات صاحب‌نظران حوزه آموزش عالی را در خصوص ابعاد و پیامدهای بحران کرونا برای نظام آموزش عالی در اختیار جامعه علمی قرار می‌دهد.

«ویروس کرونا، ما نظاره‌کنندگان نگران و توسعه روابط انسانی» جستار اول این کتاب است که توسط خدیجه کشاورز عضو هیئت علمی گروه مطالعات زنان پژوهشکده نگاشته شده و نویسنده در آن با اشاره به یادداشت ادگار مورن جامعه‌شناس فرانسوی برای کاهش بحران‌هایی که بشریت امروز با آن مواجه است، پیشنهاد می‌کند همه ما کره زمین را وطن خویش بنامیم، در این صورت است که برای بحران‌های موجود از جمله بحران‌های محیط زیستی، می‌توان راه‌حلی در سطح جهان یافت. با راه‌حل‌های محلی و بدون داشتن چشم‌اندازهای جهانی، حل کردن مسائلی چنین فراموشی ممکن نیست. نویسنده از مداخله اقتصادی برای حمایت از اقشار فرودست در



جستارهایی در ابعاد فرهنگی و اجتماعی
بحران ویروس کرونا در ایران

جمعی از نویسندگان

چاپ اول بهار ۱۳۹۹

معرفی کتاب: میناعظمی

شرایط فعلی به عنوان یک ضرورت و یک اصل مهم یاد می‌کند. در ادامه به آموزش از راه دور و تحکیم نابرابری آموزشی پرداخته و معتقد است برای گسترش عدالت آموزشی در میان دانش‌آموزان و دانشجویانی که در این ایام مجبورند از راه دور آموزش ببینند، فکری شود. ایشان در این جستار به ضرورت توجه هر چه بیشتر به همسایگان و اطرافیان پرداخته و مصالحه میان کار و زندگی در روزهای کرونایی را برای عبور از این بحران ضروری می‌داند.

جستار دوم با عنوان «مدافعین سلامت و نابرابری جنسیتی» را دکتر لیلا فلاحتی عضو هیئت علمی گروه مطالعات زنان نوشته و در آن به موضوع کادر درمانی به عنوان اولین و مهمترین گروه در مواجهه با این ویروس پرداخته است. نویسنده سعی دارد با ارایه آمار و ارقام و گزارش‌های سازمان بهداشت جهانی و نیز مقایسه حضور زنان در نظام مدیریتی عرصه سلامت نشان دهد که شکاف جنسیتی در نقش‌های مدیریتی همچون مدیریت بیمارستان‌ها، مدیریت در نظام سلامت و همچنین موقعیت‌های تصمیم‌سازی گسترده است و بررسی وضعیت کشور نیز موید دو نوع نابرابری جنسیتی و کمبود شدید نیروی پرستاری در ساختار سلامت کشور است. بعد دوم و مهمی که در این جستار به آن پرداخته شده است، بررسی نظام آموزشی و بویژه آموزش عالی است. بررسی نسبت مردان و زنان در کادر پرستاری، نمودی از نابرابری جنسیتی در نظام آموزش عالی است که ضرورت دارد مورد بررسی و واکاوی مجدد قرار گیرد.

در جستار سوم با عنوان «کرونا ویروس و دوگانه ناسیونالیسم و انترناسیونالیسم» که دکتر رضا ماحوزی عضو هیئت علمی گروه مطالعات فرهنگی نگاشته، ابتدا درباره تأثیرات کرونا ویروس بر رشد ناسیونالیسم در جهان و بطور خاص ایران و تحولات آموزشی و جهت و مسیری که محتوای آموزشی جدید را شکل خواهد داد مطالب خود را ارایه می‌دهد و در ادامه سوئیۀ مقابل آن، یعنی انترناسیونالیسم آموزشی و ارتباطی و ظرفیت‌هایی که در پی خواهد داشت را، برجسته می‌نماید. نویسنده با نگاهی بر شرایط اجتماعی زمان آغاز شیوع ویروس کرونا، راهی و عبور از شرایط پیش آمده را در مشارکت و اتحاد مردمی و دست‌یاری‌های غیرحکومتی

می‌داند و از تجهیز مدارس و دانشگاه‌ها به تکنولوژی‌های ارتباطی به عنوان اتفاق بزرگی که در حال روی دادن است یاد می‌کند که در صورت تکمیل می‌تواند شکاف میان ایران و کشورهای پیشرفته را کم کند و نوید دهنده تعدد شیوه‌های آموزشی در آینده باشد. در ادامه نویسنده با بررسی مفهوم مسئولیت اجتماعی دانشگاه و وظیفه دولت‌ها در این خصوص را تأمین زیرساخت‌های این فضای ارتباطی و تضمین بقاء آن در برابر دشمنان احتمالی می‌داند.

جستار چهارم کتاب بر پایه یکی از شعار اصلی در دوران کرونا شکل گرفته است. «نگاهی به هشتگ "در خانه می‌مانیم"؛ شکاف میان درک مردم و ستاد بحران در یک شعار» به قلم حسین میرزائی و جبار رحمانی است. این جستار به این نکته اشاره دارد که اولویت مواجهه با این بیماری، در رویکردی‌های پزشکی است. اما نمی‌توان این مسئله بزرگ جامعه انسانی را صرفاً به امر بهداشتی تقلیل داد. به همین خاطر شناخت دلالت‌ها و ابعاد اجتماعی، فرهنگی و سیاسی این بیماری و شیوه‌های مدیریت آن نیز امری ضروری است. نویسنده با اشاره به شعارهای دوران کرونا از قبیل در خانه می‌مانیم/خانه از هر جایی امن تر است/با هم بخاطر شهرمان، در خانه می‌مانیم و کرونا را شکست می‌دهیم. "تو خونه عیدمون را سر می‌کنیم، دید و باز دید ما، بعد از شکست کرونا" به بازفهم موضوع خانه و خانواده به عنوان مهمترین پایگاه حفظ سلامت جامعه می‌پردازد. و نشان می‌دهد شعارهایی از این قبیل در عمل برای بسیاری از مردم به این مورد تبدیل می‌شود که ما در فضاهای اندرونی با آدم‌های قابل اعتمادمان نشست و برخاست می‌کنیم و قرنطینه برای ما صرفاً به این مفهوم است. و یک بازآرایی در تفهیم اینگونه شعارها و هشتگ‌ها برای آگاهی بخشی به بخش زیادی از اعضای جامعه لازم و ضروری است.

«سفرهای کرونایی؛ چرا مردم به سفر می‌روند؟» در جستار پنجم به نگارش جبار رحمانی مورد بررسی قرار گرفته و به گونه‌ای در ادامه جستار قبلی است و سفرهای مردم در ابتدای سال ۱۳۹۹ را در موضوع شیوع کرونا مورد توجه قرار داده و با اشاره به آرا و نظرات برخی جامعه‌شناسان به مفهوم کنش اجتماعی اعضای جامعه و رفتارهای آنها می‌پردازد.

«کرونا به مثابه آزمایش نقض کننده؛ جستاری در گسست واقعیت‌های اجتماعی جامعه ایرانی»، به قلم مهدی حسین زاده فرمی عضو هیئت علمی گروه مطالعات اجتماعی نگاشته شده و در آن از وقفه‌ها و گسست‌هایی که در فعالیت‌های معمول و مبتنی بر عقل سلیم افراد جامعه رخ داده است، به عنوان مهمترین اتفاقاتی یاد شده که در روزهای کرونایی ایران در جریان است. پذیرش رویکردها و سلايق مختلف بدون وزن‌دهی‌های بیشتر و کمتر به هر کدام از گروه‌های مختلف جامعه، بالا بردن «ضریب تحمل»، عدم واکنش‌های شدید برای تخریب و نابودی آن چیزی را که نمی‌پسندیم و همچنین ساماندهی وضعیت حال حاضر جامعه راه‌حل‌هایی است که نویسنده در ادامه به آن پرداخته است.

در جستار بعدی کتاب تحت عنوان «شهی که پاس رعیت نگاه می‌دارد؛ نگاهی به مسئولیت‌های حاکمیت در شرایط کنونی مواجهه با ویروس کووید ۱۹» که توسط آقای دکتر فرهاد بیانی عضو هیئت علمی گروه مطالعات علم و فناوری نوشته شده است، به وظایف حاکمیت در جهت بهبود شرایط و کاهش دردها و آلام مردم در وضعیت کنونی اشاره شده است. همچنین کوشش شده تا به اختصار مواردی برای برداشتن گام‌های مؤثر و راهگشا طرح شود که در کوتاه مدت قابل اجرا نیز باشد. ضرورت توجه به معیشت گروه‌های

آسیب‌پذیر، شفافیت در اطلاع‌رسانی، توجه ویژه به سلامت کادر درمانی و تخصص‌گرایی راهکارهایی که نویسنده به آنها اشاره کرده است.

جستار بعدی کتاب «کرونا، الهیات امروزی و مسأله آینده علم در ایران» است که توسط آقای دکتر جبار رحمانی نگاشته شده و در آن ضمن بررسی مفاهیم حوزه سلامت و بهداشت عمومی به عنوان مفاهیم مهم در زندگی انسان مدرن و تقابل این مفاهیم در علم جدید و دین، با شرح تفصیلی تقابل تاریخی این مفاهیم به واکاوی بحران جدید جامعه انسانی می‌پردازد.

«کرونا به مثابه تکنولوژی و اثرات اجتماعی آن» جستار بعدی کتاب است که اباذر اشتری مهرجردی عضو هیئت علمی گروه مطالعات علم و فناوری آن را نگاشته است. این جستار با این پرسش آغاز می‌شود که چگونه می‌توان تکنیک زندگی نهاد بهداشتی (در باب ویروس کرونا) را فهم کرد؟ و در ادامه نویسنده تلاش کرده مفهوم نهاد بهداشت را ارایه داده و با شرحی از کرونا به مثابه تکنولوژی با تکیه بر آرای متخصصین اجتماعی تکنولوژی، راه برون رفت از این پدیده تکنولوژیک را ارائه دهد.

حامد طاهری‌کیا در جستار «راهکارهایی برای استفاده از فضای مجازی در مبارزه با ویروس کرونا» شرح می‌دهد که

مطالعه کرده، ضمن بررسی سهم هر یک از اعضای جامعه برای برون‌رفت از شرایط کنونی و شرحی بر ضرورت تغییر سبک زندگی و اخلاق مراقبتی، راه حل زندگی در بحران و ضرورت اقناع مردم نسبت به آن، به دنبال پاسخ به این پرسش است که در شرایط به وجود آمده چگونه باید سهم خویش را ایفا کنیم که هم خودمان و هم جامعه‌مان سلامت بماند. پاسخ به این سوال مستلزم درک فردی از جامعه است، اینکه جامعه چگونه شکل گرفته است و چگونه تداوم پیدا می‌کند و مهمتر از همه پاسخ به این پرسش است که حال در شرایط بحرانی باید چگونه زندگی کرد؟

در شرایط رخداد شیوع ویروس کرونا و بحرانی شدن نظام سلامت جمعی، این ضرورت تام وجود دارد تا رابطه‌ای ویژه بین دولت و مردم برقرار شود. و معتقد است دولت باید بتواند در رخدادهای اجتماعی نقش فعالی را در تولید و چرخش اطلاعات بازی کند و با مشارکت دادن مردم در تولید و چرخش اطلاعات بر رخدادهای دیگری که از دل رخداد مادر بیرون می‌آید کنترل داشته باشد. نویسنده در این جستار ضمن ارائه تصویری از روابط که در بزنگاه‌های تاریخی در عصر دیجیتال رخ می‌دهد، ورود دولت در شبکه‌های اجتماعی دیجیتال برای تولید و چرخش اطلاعات را در شرایط کنونی راهبرد اصلی می‌داند.

در جستار آخر جبار رحمانی «سبک زندگی مراقبتی در شرایط بحران کرونا و سهم اصحاب علوم انسانی در آن» را

«جستارهایی در آموزش عالی، علم و بحران کرونا در ایران» دومین اثر از سری چهارگانه مجموعه جامعه ایرانی و بحران کرونا است که در پی شیوع ویروس کووید-۱۹ پژوهشکده مطالعات اجتماعی و فرهنگی در راستای مأموریت پژوهشی و ستادی خود در دستور کار قرار داده است. و تلاش دارد سازمان علم، آموزش و پژوهش را در ایران مورد تأمل قرار دهد و از زوایای متعدد قوت و ضعف آن را در مواجهه با این بحران جهانی نشان دهد.

اثر حاضر در قالب مجموعه مقالات و با تلاش بیش از ۴۰ تن از اساتید و صاحبان نظران حوزه علوم اجتماعی تنظیم شده و توسط انتشارات پژوهشکده در بهار ۱۳۹۹ به چاپ رسید.

کتاب در ۴ بخش و مجموع ۴۰ مقاله، با مقدمه‌ای از وزیر محترم علوم، تحقیقات و فناوری شروع شده و سعی دارد تا مسئولیت نهاد علم در مقابل جامعه و حاکمیت را در مواجهه با بحران اخیر روشن سازد و با بازکاوی ابعاد آشکار و پنهان آن موجب نوآوری و گشایش شود. در ادامه نیز به لزوم بازنگری در برنامه‌های آموزشی و پژوهشی وزارت علوم در هماهنگی با نیازها و تحولات آتی جامعه اشاره شده است.

حسین میرزائی، دبیر مجموعه جامعه ایرانی و بحران کرونا در مقدمه‌ای با عنوان «ما و کرونا: تأملی در باب نسبت آموزش عالی، علم و بحران کرونا»، سه پرسش زیر را مطرح می‌کند: ۱- پرسش از ماهیت وضعیت جامعه در بحران کرونا، ۲- راهکارهای مواجهه با آن و عملکرد متناسب با موقعیت بحرانی، و در نهایت، ۳- پرسش از راهبردها و سیاست‌گذاری‌های معطوف به شرایط پساکرونایی و آنها را پرسش‌هایی جدی می‌داند که در شرایط بحرانی همه نهادهای اجتماعی با آن مواجه‌اند و در ادامه در سه سطح مسئله‌هایی که بحران کرونا برای نهاد آموزش عالی ایجاد کرده است را طبقه‌بندی می‌کند.

۱. نسبت آموزش عالی و جامعه در بستر بحران کرونا؛

۲. مسئله‌های درونی نهاد آموزش عالی در شرایط بحرانی

۳. مسئله‌های نهاد علم در شرایط بحران کرونا و آینده پساکرونایی

بخش اول کتاب با نگارش ۱۵ مقاله «آموزش عالی و تحولات آن» را بحث و بررسی کرده است.

«شیوع ویروس کرونا فرصتی برای تأمل‌پذیری در مسائل آموزش عالی کشور» جستار اول این کتاب است که توسط دکتر محمد پیمنی دوزی سرخایی نگاشته شده است. نوشتار حاضر با نگاهی به بحران ناشی از شیوع بیماری کرونا در دانشگاه‌ها، در ضرورت رویکرد تأمل‌پذیرانه، همه‌جانبه‌نگر و نیز تغییرات ساختاری-کارکردی در آموزش عالی و دانشگاه‌ها تأمل شده است.

جستار دوم با عنوان «چالش‌ها و فاجعه‌های فراگیر و جایگاه و نقش آموزش عالی»



جستارهایی در آموزش عالی، علم و بحران کرونا در ایران

به کوشش: دکتر حسین میرزائی

چاپ اول بهار ۱۳۹۹

معرفی کتاب: مینا عظیمی

مقاله‌ای است که دکتر علی پایا بحث و بررسی کرده است. در این متن کوشش شده تا نقش و وظایف نهاد آموزش به اعتبار جایگاه ویژه‌اش در شرایط بحرانی کنونی، مورد بررسی قرار گرفته و تأکید دارد که رسالت نهاد آموزش عالی، یافتن پاسخ‌های مناسب برای چالش‌های پیش‌روست.

در جستار سوم با عنوان «آموزش عالی و دانشگاه در جهانی کرونازده، چه فضیلت‌های تازه‌ای تولید می‌کند؟» که دکتر مقصود فراستخواه نگاشته، با اشاره به مسئولیت سنگین آموزش عالی در شرایط کنونی به دنبال پاسخ به این پرسش است که آموزش عالی و دانشگاه چه فضیلت تازه‌ای می‌تواند در این شرایط ایجاد کند و چه مزایای ملی و جهانی برای مواجهه اثربخش با این بلیه بزرگ دارد؟

جستار چهارم کتاب «اگر کرونا آغازگر یک نوزایی باشد» به قلم دکتر خسرو باقری است. بازتعریف جهان - طبیعت، انسان، معرفت و اخلاق، متناسب با نقاط حمله کرونا در ساختمان فکری و اجتماعی ما، می‌تواند در سیاست‌گذاری‌های آموزش عالی نقش مهمی بازی کند. نخست باید به انتقادی از بنیان‌های فکری کنونی بشر در عرصه‌های مذکور پرداخت و

سپس دگرگونی‌هایی را در این بنیان‌ها فراهم آورد و تصویرهایی نوین از آنها را در محتواها و روش‌های آموزشی ارائه کرد. در آموزش عالی می‌توان این مباحث را در سطح انتزاعی بررسی کرد و نتایج آن را به صورت ساده و قابل‌اجرا در اختیار آموزش و پرورش قرار داد تا در سطوح اولیه آموزشی نیز مورد استفاده قرار گیرد و بنا به اقتضای مباحث، تغییراتی در محتواهای کتاب‌های درسی و روش‌های آموزشی داده شود.

«کروناپی شدن آموزش عالی و سناریوهای آینده» در جستار پنجم به نگارش دکتر غلامرضا ذاکر صالحی مورد بررسی قرار گرفته و با اشاره به آرا و نظرات برخی از صاحب‌نظران نشان می‌دهد که چگونه برای یک واقعه یکسان دو برداشت متفاوت و دو سناریوی متمایز شکل می‌گیرد. و در ادامه اشاره دارد که طبق نظر آینده‌پژوهان همواره بین سناریوی بدبینانه و خوش‌بینانه، سناریوی میانه‌ای نیز پیش‌بینی می‌شود. نویسنده در ادامه سه سناریوی برای سرنوشت آموزش عالی طرح می‌کند.

اسمعیل خلیلی در مقاله بعدی این فصل «نوشتن و گفتن، فهم تاریخ حین وقوع؛ آموزش و پرورش، آموزش عالی و



می‌شود. ۱. کنشگران و سیاست‌گذاران آموزش عالی، این رویداد را چگونه تحلیل می‌کنند و چه حوزه‌هایی از آموزش عالی از این رویداد متأثر خواهد شد؟ ۲. راهبردها و سیاست‌گذاری‌هایی که برای خروج از این بحران پیشنهاد می‌شود کدام‌اند؟ ۳. مسئولیت اجتماعی نهاد آموزش عالی و نهاد علم در قبال جامعه - با توجه به این رویداد - چیست؟ و در ادامه نویسنده تلاش کرده هر یک را به تفصیل شرح دهد.

«تمایز سازمان دانشگاه، فرصتی برای رهبری و اداره آن در زمان بحران» جستاری است به قلم دکتر نسرين نورشاهی که در آن ضمن اشاره به تمایزهای موجود در ادبیات و مبانی نظری حوزه مدیریت به ویژه سازمان و مدیریت در آموزش عالی با سازمان دانشگاه یا مؤسسه آموزش عالی با سایر سازمان‌ها، نهادها و دستگاه‌های اجرایی و تخصصی، و مروری مختصر بر این تمایزها، به این نکته اشاره خواهد شد که چگونه این تفاوت‌ها در ابعاد مختلف می‌توانند در رهبری و مدیریت این نوع سازمان‌ها در زمان بروز انواع بحران‌ها به عنوان یک فرصت تلقی شوند و مورد بهره‌برداری رهبران و اداره‌کنندگان‌شان قرار گیرد. و در ادامه کاربرد این واقعیت در مدیریت دانشگاه‌ها در دوران بحران کرونا را مورد توجه قرار داده است.

دکتر رضا ماحوزی در جستار «ما در میانه حسرت بازگشت به گذشته و تمهید شرایطی برای آینده آموزش و علم و فناوری» با شرحی مبسوط از شرایط جامعه بعد از شیوع ویروس کرونا و بررسی وضعیت آموزش اعم از آموزش و پرورش و آموزش عالی اشاره می‌کند که به باور برخی، کرونا می‌خواهد این رویه را پایان بخشد و راه و مسیری جدید را بر آدمیان تحمیل کند. و یادداشت‌های خود را اینگونه تکمیل می‌کند که مشارکت‌های کارشناسانه مردم برای مشورت دادن به حکمرانان در فضای سایبری و توسعه سازمان‌های مردم‌نهاد و ارتباطات اینترنتی، زمینه را برای رفتن به سمت دموکراسی و آزادی‌های بیشتر پساکروناپی فراهم خواهد کرد.

در جستار بعدی دکتر فیروزه اصغری «آموزش عالی ایران و کرونا؛ یک گام به جلو» را مطالعه کرده است. در این یادداشت براساس پیش‌بینی‌های محتمل درباره وضعیت پیش‌رو، به فرصت‌های ایجادشده از منظر کمک به نظام

شرایط اضطراری کنونی در ایران» را مطالعه کرده است. در این جستار که عمدتاً با پرسش از ضروریات مبرم آموزش عالی ایران در این شرایط بحرانی نوشته شده، ابتدا به شرایط پیشینی که کووید ۱۹ در حین تداوم آن شرایط، همه‌گیر شده، سپس به ویژگی‌های خود این شرایط از نظر فرهنگی، روابط اجتماعی و روان‌شناسی اجتماعی در مقیاس جهانی پرداخته می‌شود. سپس ایران مورد مطالعه بوده و جهان اجتماعی ایران را در منظری کلی می‌بینیم. در بخش‌های بعدی و به تفصیل به بحث به اقتضائات آینده‌نگرانه آموزش و پرورش به‌طور عام، آموزش عالی به‌طور خاص و علوم انسانی در آموزش عالی ایران به‌طور اخص پرداخته شده است. در ادامه به نقش روشنفکران، صاحب‌نظران، دانشمندان و همه‌آحاد و گروه‌های مرجع اجتماعی در شرایط خطیر اخیر اختصاص دارد.

جستار بعدی تحت عنوان «همه‌گیری کرونا و طرح برخی از پرسش‌ها و حدس‌های اولیه در تغییرات ساختاری و مالی آموزش عالی ایران» که توسط دکتر غلامرضا گرای‌نژاد نوشته شده است، بر آن است که با توجه به آنچه تا کنون و پس از گذشت دو ماه از به رسمیت شناختن ورود ویروس به ایران در آموزش عالی رخ داده است و از خلال کنش‌ها و واکنش‌های مجموعه‌های این نظام، تعدادی پرسش و حدس اولیه را درباره برخی از اثرات ساختاری و مالی محتمل در این نظام مطرح نماید و در ادامه به تفصیل در دو موضوع ساختار و برنامه‌ریزی آموزش عالی ایران و مالیه آموزش عالی در ایران با توجه به نکات بالا مواردی مطرح شده است.

جستار بعدی کتاب «تأثیر کرونا بر اقتصاد آموزش عالی کشور» است که توسط آقای دکتر غلامحسین خورشیدی نگاشته شده است. این جستار با طرح سه پرسش آغاز

آموزش عالی توسط خود دانشگاهیان پرداخته شده است. و از محکم‌سازی زیرساخت‌های آموزش عالی ایران در شرایط موجود به عنوان گامی مهم و اساسی برای رویارویی با بحران‌های پیش‌رو نام می‌برد.

دکتر محمدرضا نیستانی در جستار «کرونا و نابهنگامی یک رخداد ساده» معتقد است نقش آموزش عالی در مواجهه با بحران‌هایی از این دست، تلاش برای به حداقل رساندن زمان تبدیل رخداد نابهنگام به یک اتفاق ساده است. همچنین وظیفه آموزش عالی، به حداقل رساندن دردها و آلام بشر در حفاصل بین رخداد نابهنگام کرونا و بدل شدن آن به یک اتفاق روزمره است. در چنین وضعیتی، آموزش عالی بیش از هر زمانی می‌باید مسئولیت پذیر باشد. آموزش عالی بیش از هر زمانی نیاز دارد که در چنین شرایطی، به سرعت، مسیرهای درست را بیابد و افق‌هایی نو برای مأموریت خود باز یابد.

«از کرونا باید آموخت: لزوم گذر از آموزش عالی به آموزش عالی منطقه بنیاد و ولت بنیاد» «اجتماع بنیاد کل‌گرا» عنوان جستار بعدی این بخش است که مصطفی مهرآیین آن را نگاشته‌اند. بازاندیشی در رابطه جامعه و آموزش عالی را در

وضعیت استثنایی حاصل از اپیدمی کرونا ویروس را امری ضروری می‌داند و در ادامه مبسوط جایگاه آموزش عالی در تاریخ معاصر ایران و رسیدن به آموزش عالی اجتماع بنیاد کل‌گر را شرح و توضیح می‌دهد.

جستار بعدی با عنوان «شیوع ویروس کرونا و دیده بانی تغییرات جهانی آموزش عالی» به قلم محمد حسینی مقدم که در آن تلاش شده است تحولات بخش آموزش عالی به عنوان یکی از بخش‌های اصلی جامعه که در نتیجه شیوع این ویروس دستخوش تغییرات و گرفتار بحران‌های متنوعی شده است بررسی و توصیف شوند. نویسنده تلاش دارد تا در این جستار به این پرسش اصلی پاسخ دهد که برهم کنش شیوع کرونا و نظام آموزش عالی در سپهر جهانی چگونه بوده است؟ به منظور پاسخ به این پرسش با استفاده از روش مطالعات اسنادی و تحلیل روندهای انجام شده در منابع انگلیسی زبان برهم کنش دو متغیر مذکور بررسی شده است.

«تجربه حرفه‌ای استاد - پژوهشگران زن از دوران کرونا» آخرین جستار از بخش اول است که دکتر خدیجه کشاورز آن را نگاشته است. نویسنده در این جستار با توجه به یافته‌های پژوهش انجام شده در همین زمینه، بر آن است تا به پیامدهای



تدریس آنلاین استاد دانشگاه در کلاسی خالی در میلان / گاردین



جستار بعدی با عنوان «نهاد دانشگاه و بحران کرونا» به قلم دکتر غلامرضا غفاری است. در این نوشتار تلاش شده ابتدا رابطه دانشگاه‌ها با جامعه و محیط پیرامون خود را به تفصیل شرح داده و در ادامه در پرتو مسئولیت، کارویژه‌ها و مأموریت‌های تعریف شده و مورد انتظار از نهاد دانشگاه، نسبت این نهاد با مسئله و بحران کرونا - که در زمره مسائل بدخیم و پیچیده امروز جهان است - واریسی شود.

دکتر سیدضیاء هاشمی در جستار «بحرانی فرصت‌ساز (تحلیل مواجهه دانشگاه با بحران کرونا در ایران)» با شرحی از وضعیت کشور در دوران آغاز کوید-۱۹، مهم‌ترین رسالت مراکز تخصصی و دانشگاهی را، شناخت افق‌های دوردست و چشم‌انداز تحول‌آفرینی که آینده دور و نزدیک زندگی انسان‌ها و جوامع بشری را تحت تأثیر قرار خواهند داد می‌داند. و در انتها به فرصت‌ها و چالش‌هایی مهم در حوزه علمی و پژوهشی برای دانشگاه‌ها در پس بروز این بحران اشاره می‌کند.

در جستار بعدی دکتر نعمت‌اله عزیزی «تأملی بر نقش و مسئولیت مدنی نهاد آموزش عالی و نهادهای علمی کشور در قبال اپیدمی کرونا» را مطالعه کرده است. در این جستار تلاش شده تا مسئولیت اجتماعی و کم و کیف بازدارندگی نهاد آموزش عالی و مراکز دانشگاهی کشور در گسترش دامنه و شعاع شیوع این ویروس از یک طرف و مسئولیت آکادمیک نظام آموزش عالی در

بحران پاندمی کرونا بر تجربه حرفه‌ای زنان دانشگاهی در روزهای قرنطینه و پیشبرد برنامه‌های آموزش آنلاین و وظایف پژوهشی آنها پرداخته و از طریق مصاحبه تلفنی با برخی استاد-پژوهشگران زن، تجربه برخی از آنها در این روزهای دشوار را مرور نماید. یافته‌های به دست آمده نشان از این دارد که بحران کرونا و آنلاین شدن آموزش، علاوه بر نگرانی از تعمیق نابرابری‌های آموزشی در میان دانشجویان، به کیفیت آموزش‌های ارائه شده صدمه خواهد زد.

بخش دوم کتاب با نگارش ۷ مقاله «مسئولیت اجتماعی دانشگاه» را مورد بحث و بررسی قرار داده است.

«درس و تکلیف کرونا برای دانشگاهیان و مسئولیت اجتماعی دانشگاه برای آینده» اولین جستار از بخش دوم است که دکتر محمد توکل آن را نگاشته است. متن حاضر ابعاد مختلف بحران کرونا را از دید جامعه‌شناسی مطالعه کرده است پیشنهادهایی برای آموزش عالی ارائه می‌دهد. نویسنده در مقاله حاضر نخست مشکلات و واقعیات این بحران را بررسی کرده و با یک نظریه تحلیلی جامعه‌شناسی پایان می‌دهد. در بخش دوم، درس‌هایی که از بحران کرونا گرفته شده مطرح شده، و در بخش پایانی پیشنهادهای برای آموزش عالی، دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی (بیشتر از نوع مطالعات و پژوهش‌ها) را ارائه می‌دهد.

آسیب‌شناسی و ارائه‌ی طریق برای زدودن کامل این همه‌گیری در جامعه از طرف دیگر نقد و بررسی شود و راهبردهایی در خور پیشنهاد گردد.

دکتر مهدی حسین‌زاده فرمی در جستار « همه‌ی فرصت‌های ذی‌قیمت اوضاع کرونایی برای آموزش عالی کشور نصیب آموزش مجازی نشود» با شرحی بر فرایندهای متحولانه آموزش عالی در ایران چهار دهه‌ی اخیر و براساس تحولات صورت گرفته در آموزش عالی کشور نتیجه می‌گیرد که فرصت و درنگ کمی برای اندیشیدن به خود دانشگاه‌های ایرانی ایجاد شد و در بحران‌های مختلف در مسیر شدن دانشگاه ایرانی از جمله جنگ، رکود اقتصادی و... فرض اصلی بر مدیریت بحران بوده است. البته کرونا نه تنها یک بحران نیست بلکه از آن به عنوان یک فرصت یاد شده است. فرصتی که می‌تواند در خدمت بازنگری و افق‌گشایی در ساختارها و فرایندهایی باشد و دانشگاه را از ماهیت اصلی خویش دور کرده است. نگاه دانشگاه به کرونا نگاهی تدافعی و تهاجمی است، برای دفع و نزدیک نشدن آن به ساختارهای خویش، اما نگاه کرونا به دانشگاه نگاهی است اصلاحی و خیرخواهانه که تلاش دارد ضعف‌های ساختارهای آن را به سمت بازنندیشی سوق دهد.

«بحران کرونا؛ بازگشت به مسئولیت اجتماعی مغفول مانده دانشگاه‌ها» جستار بعدی این کتاب است که اباذر اشتری مهرجردی آن را نگاشته است و در آن ضمن ارائه تعریفی از مسئولیت اجتماعی دانشگاه‌ها، اصلی‌ترین و مهم‌ترین کارکرد وظایف دانشگاه‌ها در حوزه مسئولیت اجتماعی آنها خلاصه می‌شود و در ادامه به نموده‌ها و مؤلفه‌های عینی و کمتر عینی مسئولیت اجتماعی دانشگاه‌ها پرداخته شده است.

«مسئولیت اجتماعی دانشگاه در شرایط ویژه کرونا» عنوان جستار بعدی این بخش است که دکتر خدیجه سفیری آن را نگاشته و در این جستار، شرایط ویژه کرونایی کشور با مأموریت‌های دانشگاه‌های موسوم به نسل چهارم بررسی شده است. در شرایط فعلی لازم است دانشگاه‌ها ذیل مأموریت مسئولیت اجتماعی خود با کمک به مدیران و مجریان جامعه و با ایجاد شبکه‌سازی‌های مختلف، از ظرفیت‌های دانشی و امکاناتی خود برای غلبه بر این بحران

استفاده کنند. آنها همچنین می‌توانند به تقویت هویت جمعی مبادرت ورزند، هدایت علمی جامعه را بر عهده گیرند و در تصمیم‌گیری‌ها، سیاستمداران و مدیران جامعه را یاری رسانند و به بالا رفتن هم‌نوایی اجتماعی همت ورزند.

در بخش سوم کتاب «آموزش مجازی در دانشگاه‌ها» به کوشش ۸ تن از صاحب‌نظران علوم انسانی بحث و بررسی شده است. «ظرفیت‌های کرونا برای باز مهندسی اجتماعی و تقویت نظام یادگیری در فضای مجازی» نوشته دکتر سعیدرضا عاملی، اولین جستار از بخش سوم است. این نوشتار نیم‌نگاهی است به ارتباطات در جهان اول- فیزیکی/ طبیعی و جهان دوم- مجازی/ صنعتی که بین کرونا به عنوان پدیده‌ای همه‌جاگیر و فضای مجازی به عنوان بستری همه‌جا حاضر تقاطع ایجاد می‌کند و ضمن تبیین مفهوم و ماهیت عملکردی کرونا، پیامدهای اجتماعی و امور مرتبط با کار و زندگی، نتایج شش‌گانه آن را در حوزه یادگیری از راه دور یا یادگیری واقعی- مجازی شده مورد بحث و تحلیل قرار می‌دهد. و در انتها بر این تأکید می‌کند که نظام یادگیری الکترونیک در شرایط کرونایی به عنوان یک مکانیزم جبران‌خلاف به وجود آمده ناشی از شیوع بیماری کرونا مطرح می‌شود.

دکتر عباس و کاوه بازرگان در جستار «پند آزادوار کرونا» به آموزش عالی برای استفاده از فناوری دیجیتال» با شرحی بر وضعیت آموزش و یادگیری در شرایط بحران و ویروس کرونا به سؤال‌های زیر پاسخ داده‌اند:

- دید کلی درباره تأثیر آغازین کرونا بر نظام‌های آموزش عالی جهان چیست؟

- آموزش و یادگیری در محیط‌های غنی شده با فناوری، به ویژه سیستم‌های یادگیری الکترونیکی از چه ویژگی‌هایی برخوردار است؟

- از تجربه‌های قابل توجه برخی کشورها در مقابله با تعطیلی دانشگاه‌ها چه پندی می‌توان گرفت؟

- تحول دیجیتال در دانشگاه‌ها، با تأکید بر یادگیری الکترونیکی را در «پسا کرونا» در ایران چگونه می‌توان به سوی مطلوبیت سوق داد؟



آموزش آنلاین / منبع: (AP Photo/Gretchen Ertl)

الکترونیکی دانشگاهی» است که دکتر حسین ابراهیم آبادی در آن به مطالعه نظام آموزش الکترونیکی دانشگاهی، پرداخته است که می‌تواند با اغتنام از فرصت دوران تعطیلی اجباری ناشی از شیوع کرونا به بازسازی و ایجاد روش‌هایی برای تحول در خود پردازد. در ادامه جستار نیز ابعاد نظری، روشی و عملی آن به بحث گذاشته شده است و در انتها ایده‌هایی برای دوران کرونا و پس از کرونا در آموزش الکترونیکی دانشگاهی ارائه شده است.

دکتر علی خورسندی در «مفهومینگی آموزش عالی مجازی پیشرفته در عصر پساکرونایی» ضمن تبیین تهدیدها و فرصت‌های اپیدمی کرونا، مفهومینگی «آموزش عالی مجازی پیشرفته» در دانشگاه‌های ایران در دوره پس از کرونا را تبیین می‌کند. این جستار ضمن تبیین آثار و پیامدهای پنجگانه کرونا در آموزش عالی («آموزش»، «بین‌المللی

دکتر هادی خانیکی در جستاری با عنوان «آموزش در قرنطینه» و «قرنطینه آموزش» به شرح پرسش‌های گوناگون و ساحت‌های مختلف نظری و عملی آموزش و آموزش عالی حاصل از شیوع ویروس کرونا پرداخته و سعی در شرح و تبیین پارادایم نو در آموزش و یادگیری در شرایط کنونی را دارد.

«مسئله کرونا و ضرورت بازنگری در آموزش دانشجویان» عنوان جستار بعدی است که دکتر محمد فاضلی آن را مطالعه کرده است. این جستار در پی طرح ایده‌هایی برای نشان دادن سمت و سوهای بازنگری در آموزش عالی است. نوشتار به ترتیب با تشریح ماهیت «ویروس کرونا» از دیدگاهی نظری آغاز می‌شود. و پس از آن ملزومات مواجهه با چنین مسئله‌ای و جهت‌های بازنگری و اصلاح در آموزش عالی از این منظر تشریح می‌شود.

جستار بعدی این کتاب «کرونا و ساخت‌نیافتگی آموزش

شدن»، «اقتصاد دانشگاه»، «پژوهش» و «امور ستادی و اجرایی») و تشریح هرآینگی تکنولوژی پیشرفته آموزش عالی و ضرورت گسترش برابری در برخورداری از ظرفیت‌های آن برای تمامی دانشگاهیان، دسته‌ای از توصیه‌های سیاستی را ارائه و تشریح می‌کند.

جستار بعدی این کتاب «دانشگاه‌ها و شبکه‌های منطقه‌ای سیاست‌گذاری آموزش‌های مجازی» است که دکتر علیرضا مرادی آن را نگاشته است. در این مقاله با یادآوری نقش آموزش‌های مجازی، توانایی منحصر به فرد این نظام آموزشی را در زمان‌های بروز بحران مورد تأکید قرار می‌دهد. مساله مورد توجه در این نوشته، مشکلاتی است که با تعطیلی اجباری کلاس‌های آموزش حضوری بروز کرده و فقدان آمادگی‌های لازم از سوی دانشگاه‌ها را برای استقرار و بهره‌برداری گسترده از آموزش‌های مجازی نشان می‌دهد.

دکتر قاسم سلیمی در «ظرافت‌ها و ظرفیت‌های آموزش مجازی در آموزش عالی در زمانه شیوع کرونا» به این موضوع اشاره دارد که نهاد آموزش عالی باید پیش‌نگرانه بیندیشد و عمل کند و تأکید می‌کند که زمان بهره‌گیری از ظرفیت‌های آموزش مجازی در آموزش عالی در زمانه شیوع ویروس کرونا فرارسیده است و یادمان نرود که اگرچه تعاملات چهره به چهره کاهش یافته اما زندگی علمی و دانشگاهی همیشه جاری است.

در بخش پایانی کتاب «حال و آینده علم» با ۸ مقاله مورد مطالعه قرار گرفته است.

جستار اول این فصل با عنوان «علم و کرونا در ایران و جهان» به نگارش دکتر رضا منصوری بحث خود را پیرامون پرسش‌های زیر بیان می‌کند.

۱) کنش‌گران و سیاست‌گذاران آموزش عالی این رویداد-موضوع کرونا- را چگونه تحلیل می‌کنند و چه حوزه‌هایی از آموزش عالی از این رویداد متأثر خواهد شد؟

۲) راهبردها و سیاست‌گذاری‌هایی که برای خروج از این بحران پیشنهاد می‌شود کدام است؟

۳) مسئولیت اجتماعی نهاد آموزش عالی و نهاد علم در قبال جامعه- با توجه به این رویداد- چیست؟

جستار بعدی کتاب «علم انسانی و اجتماعی: هشداردهندگان اپیدمی‌ها و پاندمی‌ها» به نگارش دکتر نعمت‌الله فاضلی است که در آن سعی شده برخی از عملکردها و اهمیت علوم انسانی و اجتماعی در موقعیت پیش آمده امروزی توضیح داده شود و از افزایش بینش و افق فکری انسان درباره موقعیت جامعه انسانی در زمینه خطرها و فجایع به عنوان مهم ترین نقش علم انسانی و اجتماعی یاد شده است.

«فروپاشی مرزها و اعتباریات» جستار بعدی بخش چهارم کتاب و به نگارش دکتر عماد افروغ، با شرح مبسوطی از شرایط جامعه بشری در هنگام بروز و ظهور بحران شیوع ویروس کرونا و تعاملات بوجود آمده در شرایط فعلی، تغییر در طبیعت‌شناسی و نحوه ارتباط با آن، تغییر در رابطه با دیگری و تعریف آن ذیل همبستگی و نوع دوستی، تغییر ساختارهای اسارت بخش و معاوضه آن با ساختارهای رهایی بخش و برقراری رابطه یگانه با خدا را درس‌ها و عبرت‌هایی می‌داند که می‌توان از دل این بحران کسب نمود.

«کرونا و علم پزشکی در ایران» نوشته دکتر تقی آزاد ارمکی است که در این نوشتار سعی شده تا در ابتدا سهم دانش پزشکی در مدیریت کرونا در ایران را مطالعه کرده و با ارائه راه‌های برون رفت از وضعیت بحرانی که نشان می‌دهد به لحاظ علمی برای مدیریت کرونا چه باید کرد؟

در جستار بعدی «علم و جهان پساکرونا» به قلم دکتر ناصر فکوهی تلاش شده از مفهوم «جهان پساکرونا» بر اساس آسیب‌شناسی این بیماری در جنبه رویکردهای اقتصادی متأخر در جهان معاصر رمزگشایی شود. نویسنده در مقایسه بیماری کرونا با بیماری مشابه آنفلوآنزای اسپانیایی در سال‌های ۱۹۱۸ و ۱۹۱۹، تلاش می‌کند موقعیت بحران زده و فاجعه‌بار کنونی در جهان را تحلیل کرده و راه‌حلی کوتاه مدت و دراز مدت در برابر این بیماری ارائه دهد.

دکتر جبار رحمانی در جستار «دنیای پساکرونا و لزوم بازاندیشی درباره «جامعه-در-علم» تأملی پیرامون بازاندیشی در مسئولیت اجتماعی دانشگاه ایرانی و الگوهای سواد علمی در جامعه را مطالعه کرده و در ادامه ضمن شرح مبسوطی از

سواد علمی، دانشگاه را به عنوان مهم ترین و اصلی ترین نهاد برای بحران سواد علمی در ایران معرفی کرده و معتقد است نهادهای تولید دانش و جامعه پذیری باید تعریفی جدید از مسئولیت اجتماعی خودشان بر حسب توسعه و ترویج سواد علمی در جامعه ارائه بدهند.

جستار بعدی این بخش نوشته دکتر فرهاد بیانی با عنوان «نظام علم جهانی؛ یک انتخاب یا یک ضرورت» با تأکید بر ماهیت جهانی بحرانها معتقد است بیماری شیوع یافته و بحرانی که در پی آن شکل گرفته به وضوح رنگ و بوی یک «مسئله جهانی» و فراملی را دارد. و با طبقه بندی راهبردها و راهکارها خروج از بحرانهایی از این دست، در ۵ سطح شرح می دهد که این راهبردها و راهکارها نیازمند نظامی از دانش،

آگاهی و علم است و نمی توان از مسائل و رویدادهای ملی سخن گفت بلکه باید صفت جهانی و فراملی را جایگزین کرد. در جستار پایانی این کتاب «تنوع بخشی به محیط های یادگیری با استفاده از فناوری آموزشی» توسط دکتر عبدالرسول عمادی مطالعه شده است. نویسنده سعی کرده تا ضمن تأکید بر لزوم آموزش مجازی، تمایزهای یادگیری در آموزش دانشگاهی و آموزش مدارس را بحث و بررسی کرده و با طرح سوالاتی در خصوص ضرورت آموزش حضوری و مجازی به مطالعه موضوع حاضر پردازد.

ترجمه

این کتاب به بررسی گزاره های تولیدشده پیرامون پاندمی ها و به طور خاص به تحلیل گزارش مردم ساکن اسکاتلند و استرالیا در سال ۲۰۰۹ پرداخته و به پاسخ های اجتماعی سایر بخش های جهان به دیگر بیماری های عمومی، از جمله ایدز، ابولا و زیکا، اشاره شده است. تحلیل و تمرکز اصلی کتاب بر کشورهای موسوم به حوزه شمال است و به کاوش در روایت های پاندمی ها می پردازد اما در موارد لزوم، ارتباط های عمومی تر را هم نشان داده است.

کتاب به گستره ای از گزاره های مختلف فرهنگ پاندمی و رسانش های روایی آن کار پرداخته شده و کیفیت های داستانی شده زندگی عمومی پاندمی را در ارتباط با روایت هایی از تجربه زیسته را بررسی می کند، روایت هایی از کسانی که کم و بیش در سال ۲۰۰۹ دچار پاندمی شدند.



پاندمی، مردم و روایت

نویسندگان: مارک دیویس و دَوینا لوهم

مترجم: اسماعیل یزدان پور

فصل ۲ با جزئیات بیشتری به اهمیت روبه رشد رویکرد روایی به ارتباطات سلامت پیرامون خطرهای پاندمی می پردازد و مبانی این چرخش را از زاویه نظریه روایت و در گزارش های زیست سیاست بیماری های عفونی نشان می دهد. یکی از موضوعات کلیدی، حضور جریان های پنهان افسانه ای در روایت های پاندمی و اهمیت آن برای افرادی است که با این پاندمی درگیر بوده اند. در این رابطه، داستان سارا را معرفی می کنیم که چطور به خاطر مراجعه به داستان های پاندمی منتشر شده

در رسانه‌ها، به این شناخت رسید که شاید خودش در معرض ویروس قرار دارد.

فصل ۳ شعار اصلی ارتباطات پاندمی سال ۲۰۰۹ را بررسی می‌کند: «هوشیار باش اما ترس». یکی از چالش‌های اصلی ارتباطات پاندمی سال ۲۰۰۹، توصیه به مردم سراسر جهان برای آمادگی برای فاجعه در حوزه سلامت بود، کاری که باید بدون برانگیختن هراس و تضعیف اثرگذاری مدیریت انجام می‌شد. همان‌طور که افراد حاضر در پژوهش اشاره کرده‌اند، اطمینان دادن به عموم مردم که نباید زیاد بترسند، باعث تضعیف حس اضطراری و به مخاطره افتادن زندگی افراد «در معرض خطر» می‌شد. از این رو، این فصل به بررسی شیوه پذیرش پیام توسط مشارکت‌کنندگان و کنار آمدن با معانی متناقض آن می‌پردازد.

در فصل ۴، شیوه اجرای فاصله‌گذاری اجتماعی {فیزیکی} به‌مثابه روشی برای کاهش خطر را توسط شرکت‌کنندگان در پژوهش بررسی می‌کند و به معانی بسیار قدیمی شیوع و ارتباط آن با فاصله پرداخته و به خصوص، این مفهوم که خطر همیشه در جایی دیگر و از شخصی دیگر برمی‌خیزد را مورد توجه قرار می‌دهد.

در فصل ۵ به این پرداخته شده که چطور ایمنی شخصی به عنوان راه نجات از بیماری غیرقابل اجتناب تعریف شده و نیز یکی از داراییهای شخصی قابل اکتساب و توسعه بوده است. امری که «مصونیت انتخابی» مینامیم، در مرحله بعدی خود مانع تلاشهای نظام بهداشت عمومی برای واکسیناسیون، به منظور ایجاد «مصونیت گلهای» در انگلستان و کانادا شد.

در فصل ۶ گزارشهای افرادی بررسی شده است که به خاطر آسیبپذیریهایی که در سلامت داشتند و همزمانی در بارداری، باید طوری با بیماری برخورد میکردند که بتوانند از خود و کودک به دنیا نیامدهشان محافظت کنند. یکی از ویژگیهای این فصل، تمرکز بر نامرئی بودن است؛ یعنی موقعیتهایی از خطر که به چشم اکثریت «سالم» نمی‌آمد.

فصل ۷ به بررسی این یافته اصلی می‌پردازد که از نظر افراد، رسانه‌های خبری باعث داغ و جنجالی کردن پاندمی سال ۲۰۰۹ شده بودند. این فصل چگونگی توصیف افراد از درک شکآلود خود از رسانهها را تشریح میکند و این که چطور با احتیاط هویتها در معرض خطر پاندمی جدیدی را برای خود انتخاب کردند که در چارچوب روایت «ترغیب» قرار دادیم.

فصل ۸ به این می‌پردازد که افراد حاضر در پژوهش پیرامون ملایمت نهایی پاندمی سال ۲۰۰۹ چه نظری داشتند و چطور این موقعیت به عنوان هشدار دروغین تفسیر شد، که پیامدهای مهمی را برای اعتماد مردم به علم و سیاستهای پیرامون مسائل گسترده جهانی مثل پاندمی، واکسیناسیون جمعیت، ویروسهای قوی و امنیت سلامت در پی دارد.

فصل نهایی نگاهی دوباره به موضوعات کتاب دارد و در چشمانداز «بهداشت عمومی روایی» به تأمل پیرامون آنها می‌پردازد. نکته کلیدی این فصل، توجه به واکنش و بازتاب انتقادی مستتر در روایتهای ترغیبی است که مردم می‌سازند و برای توصیف نوع درگیری خود با ظهور خطر پاندمی در زیستجهانشان به‌کار می‌برند.»

ویروس کووید-۱۹ چالشی است که تاکنون سابقه نداشته است؛ دامنه این چالش هنوز مشخص نیست. کالج‌ها و دانشگاه‌ها در امریکا نمی‌دانند چه زمانی فعالیت‌های‌شان به روال عادی باز خواهد گشت و یا تا چه حد امکان از سر گرفتن فعالیت همیشگی آموزش وجود خواهد داشت. گرچه مدیران آموزش عالی پاسخ این پرسش‌ها را نمی‌دانند، اما با عنایت به چشم‌انداز اقتصادی و اپیدمیولوژی مبهم، باید سؤالاتی در خصوص پیامدهای کوتاه‌مدت و بلندمدت این پاندمی در آموزش، یادگیری و تجربه دانشجویان، زیرساخت، عملکردها و کارکنان از خود بپرسند. برای پاسخگویی به این سؤال‌ها طراحی یک سناریوی منظم و برنامه‌ریزی شده می‌تواند کارساز باشد.

در این مقاله، سه سناریوی گسترده اپیدمیولوژیکی و مبتنی بر سلامت عمومی را بررسی می‌کنیم (شکل ۱). هر سناریو بازنمای بخشی از اختلالات اقتصادی است که تا به حال امریکا آن را تجربه نکرده است.

در سناریوی اول (کنترل ویروس)، ویروس کووید-۱۹ طی دو یا سه ماه آینده کنترل می‌شود؛ در سناریوی دوم (بازگشت ویروس) که سناریوی بدبینانه‌تری است، حفظ فاصله فیزیکی و سایر اقدامات محدودکننده در برخی مناطق و به مدت چند ماه بیشتر ادامه پیدا می‌کند. در سومین و آخرین سناریو که بدبینانه‌تر از سناریوی قبلی است (گسترش همه‌گیری ویروس)، اقدامات در خصوص بهداشت و سلامت عمومی برای مدت طولانی‌تری (احتمالا تا دسترسی گسترده به واکسن) جوابگوی کنترل شیوع ویروس نیست.

براساس این سه سناریو، ابتدا راه‌هایی که بحران کووید-۱۹ می‌تواند بر آموزش عالی امریکا تاثیر بگذارد را بررسی می‌کنیم (بخش اول). سپس، در خصوص اینکه چگونه مؤسسات و نهادها می‌توانند به مقابله با این بحران بپردازند، راهکارهایی را پیشنهاد می‌دهیم (بخش دوم).

بخش ۱. عملکرد این سناریوها برای دانشگاه‌ها چگونه خواهد بود؟

تنها قطعیت، عدم قطعیت است. باین حال، با توجه به عملکرد و رسالتی که دانشگاه‌ها دارند، باید در هر اقدام خود احتمالات و مشکلات پیش‌رو را بررسی کنند.

مسائل پیش‌روی آموزش و یادگیری

در سناریوی «کنترل ویروس»، ما پیش‌بینی می‌کنیم که اکثر دانشجویان نیم‌سال تحصیلی جاری را به‌صورت مجازی به پایان می‌برند، و دانشجویان سال تحصیلی



از مجموعه گزارش‌های بین‌المللی آموزش عالی و بحران کرونا (۱)

ویروس کرونا: آموزش عالی امریکا چگونه می‌تواند برای آینده‌ای نامعلوم برنامه‌ریزی کند؟

نویسندگان: فرانکی بوینس، جیک بریانت، شاراگ کریشنان، و جانانان لا

مترجم: مهسا شیخان

تاریخ اصل اثر: آوریل ۲۰۲۰

تاریخ ترجمه: ۲۰ فروردین ۹۹

شکل ۱.

بستگی به سناریو، احتمال دارد نهادهای آموزش عالی امریکا نتواند فعالیت‌های عادی خود را تا تابستان ۲۰۲۱ از سر بگیرند.

 شکست گسترده مداخلات بهداشتی و سلامت عمومی: گسترش پاندمی	 پاسخ مؤثر اما تجدید حیات (منطقه‌ای) و ویروس: بازگشت و ویروس	 کنترل سریع و کارآمد: کنترل و ویروس
<p>آموزش در سال ۲۰۲۰ مجازی است؛ آموزش حضوری تا پاییز ۲۰۲۱ به تأخیر می‌افتد. حداقل تا نیمسال اول تحصیلی ۲۰۲۰-۲۱ آموزش به صورت مجازی است؛ و مدارسی و کالج‌هایی که زیرساخت مجازی قوی‌تری دارند با استقبال بیشتری مواجه هستند؛ ثبت‌نام دانشجویان بین‌المللی با اختلال همراه است.</p>	<p>آموزش مجازی در ترم پاییز ۲۰۲۰ هم ادامه خواهد داشت، آموزش حضوری در ژانویه سال ۲۰۲۱ از سر گرفته خواهد شد. سال تحصیلی ۲۰۲۰-۲۱ به صورت مجازی آغاز می‌شود که منجر به کاهش شدید در درآمدهای مالی کمکی می‌شود؛ برنامه‌هایی با برندهای قوی و قابلیت‌های مجازی و جذابیت‌های بالایی دارند تعداد ثبت‌نامی بیشتری خواهند داشت.</p>	<p>آموزش مجازی در بهار و تابستان ۲۰۲۰ ادامه خواهد یافت؛ آموزش حضوری در پاییز سال ۲۰۲۰ از سر گرفته خواهد شد. برنامه‌های آموزشی در تابستان لغو شده‌اند؛ بسیاری از منابع اصلی کمک مالی به دانشگاه هم مختل شده است؛ سال تحصیلی ۲۰۲۰-۲۱ عادی پیش می‌رود، اما اقدامات جدید کنترل بهداشت و سلامت همچنان ادامه دارد؛ اختلالاتی نیز در ثبت‌نام دانشجویان بین‌المللی جدید وجود دارد.</p>

را برای تحقق الزامات این رشته به تأخیر بیندازند. امتحانات به صورت مجازی برگزار خواهد شد و نمی‌توان آزمون‌های کتاب بسته را اجرایی کرد.

در دو سناریوی بدبینانه‌تر دیگر، اکثر دانشگاه‌ها طی سال ۲۰۲۰ و ۲۰۲۱ مجازی خواهند بود. مسافرت تا حدی زیادی محدود خواهد شد، و رویدادهای بزرگ در سال ۲۰۲۱ برگزار نخواهد شد. برنامه‌های تحصیلی خارج از کشور در سال ۲۰۲۱ لغو خواهند شد. دانشجویان جدیدالورود و سال‌اولی، تحصیلات خود را بدون آشنایی با محیط دانشگاه و تجربه کردن آن آغاز خواهند کرد. اعضای هیئت‌علمی باید در مطالب درسی و رویکردهای آموزشی خود تغییرات بلندمدتی را ایجاد کنند. بخش بزرگی از دانشجویان سال آخری در سال ۲۰۲۱ فارغ‌التحصیل نخواهند شد.

مسائل مربوطه به ثبت‌نام، برابری و تجربه دانشجویان

در سناریوی کنترل و ویروس، مهم‌ترین تأثیر بر روی مقاومت و استمرار خواهد بود، چرا که دانشجویان و اساتید در کشاکش انطباق و سازگاری با واحد درسی مجازی خواهند بود. نهادهایی که سابقه چندانی در ایجاد واحدهای درسی آن‌لاین ندارند، در صورت عدم رضایت دانشجویان‌شان از کیفیت آموزش و مطالب ارائه‌شده به صورت دیجیتال، دچار آسیب خواهند شد. در این صورت دانشجویان تصمیم می‌گیرند

۲۰۲۰ به صورت مجازی و بدون برگزاری مراسم رسمی در دانشگاه فارغ‌التحصیل بشوند. از آغاز تابستان قوانین در خصوص سفرها و رویدادها تا حدودی تعدیل و محدود خواهد شد. ممکن است برنامه‌های تحصیل در خارج از کشور از سر گرفته نشود و به همان حالت باقی بماند.

گرچه مراقبت‌های بهداشتی بیشتری ضروری خواهد بود، اما دانشجویان برای ترم پاییز می‌توانند به کلاس‌ها بازگردند. با این حال، محدودیت‌ها برای برخی دانشجویان بین‌المللی و بسیاری از دانشجویان جدیدالورود که در آخرین ماه‌های تحصیل خود در مقطع دبیرستان با اختلال روبه‌رو بوده‌اند، همچنان پابرجا خواهد بود.

حتی این چشم‌انداز نسبتاً خوشبینانه احتمالاً چالش‌های مهمی را برای آموزش عالی به دنبال خواهد داشت. تغییر ناگهانی به سمت وسوی آموزش مجازی هم‌اکنون زیرساخت‌های آموزشی موجود را با چالش مواجه ساخته است؛ اساتیدی که در تدریس مجازی تجربه کمی دارند و یا اصلاً تجربه آموزش در محیط مجازی ندارند، ممکن است دچار مشکلاتی شوند. واحدهای درسی که کارهای عملی و دستی آنها بیشتر است مثل فعالیت‌های عملی بالینی، آزمایشگاه‌ها، و هنرهای نمایشی - دچار اختلال شده و احتمال دارد دانشجویان این رشته‌ها، فارغ‌التحصیلی خود

دانشگاه فعلی را ترک کرده و به دنبال دانشگاه جایگزین باشند. همچنین دانشجویان تا عادی شدن شرایط تحصیل، در بازگشت به دانشگاه تاخیر خواهند داشت.

به لحاظ عدالت و برابری، دانشجویان کم درآمد بیشتر متضرر خواهند شد؛ چرا که ممکن است به منابعی مثل کامپیوتر خانگی و اینترنت پرسرعت دسترسی نداشته باشند و همین باعث عدم موفقیت آنها در محیط آموزش مجازی شود. همچنین، آن‌ها به دلیل اینکه بسیاری از صنایع کارکنان خود را تعدیل کرده‌اند و مشاغل محیط دانشگاهی هم پایان گرفته‌اند، با مشکلات مالی آنی مواجه خواهند شد.

از منظر تجربه دانشجویی، نشستن در خانه و آموزش با لپ‌تاپ، و گوشی موبایل، دنیایی کاملاً دور و متفاوت از محیط دانشگاهی غنی است که در ماه فوریه وجود داشت.

در سناریوهای «بازگشت ویروس» و «گسترش پاندمی»، اگر دانشجویان سال اولی تصمیم بگیرند که یک سال مرخصی گرفته و به دلیل چالش‌های مالی بلندمدتی که در انتظار خانواده‌شان است، در دانشگاهی در نزدیکی خانه (با هزینه کمتر) به تحصیل ادامه دهند، نهادهای آموزش عالی به ندرت این امکان را خواهند داشت که بازده دانشگاه (درصد پذیرفته‌شدگانی که در کلاس شرکت می‌کنند) را پیش‌بینی کنند. ثبت‌نام بین‌المللی به دلیل ادامه محدودیت‌های سفر و ترس آسیب‌شدیدی خواهد دید. هر دو گرایش ثبت‌نام را تحت تأثیر قرار خواهد داد.

از سوی دیگر، ثبت‌نام در آموزش عالی غالباً در دوران رکود اقتصادی افزایش داشته است. برای مثال، در زمان بحران اقتصادی سال ۲۰۰۹-۲۰۰۸، ثبت‌نام دو مقطع کارشناسی و کارشناسی ارشد در آمریکا با افزایش به ترتیب حدود ۵ درصدی و ۱۰ درصدی در سال مواجه شده است. این میزان هر سال تا سال ۲۰۱۱ افزایش یافت. طوری که شبکه سه‌میلیونی از دانشجویان متقاضی ثبت‌نام ایجاد شد. همچنین، توازن و تعادل بین دانشجویان مراکز مختلف تغییر خواهد کرد. بخصوص، مدارسی که وضع مالی خوبی داشته و یا زیرساخت‌های آموزش مجازی قویتری دارند، شاهد افزایش در میزان ثبت‌نام‌ها خواهند بود. تقریباً نیمی

از کالج‌ها و دانشگاه‌های آمریکا هیچ برنامه رسمی آموزش مجازی در سال ۲۰۱۸ ارائه نکرده‌اند؛ و ممکن است در جذب و حفظ دانشجویان خود با مشکل مواجه شوند.

مسائل مربوط به اساتید و پرسنل دانشگاه

در تمامی سناریوها، اساتید برای ایجاد و ارائه دوره‌های آن‌لاین و مجازی توسط دانشگاه‌ها تحت فشار خواهند بود. فراتر از آن، با لغو مهدکودک‌ها، حضور اساتیدی که فرزند دارند در دانشگاه‌ها تحت تأثیر قرار خواهد گرفت. به منابع روان‌شناسی و سلامت روان بیشتر مراجعه می‌شود. و با بسته‌شدن دانشگاه‌ها، پرسنلی که خدماتشان ضروری نبوده ولی عضوی از جامعه دانشگاه بوده و نیازمند درآمد آن شغل هستند به راحتی شناسایی می‌شوند.

در سناریوی «بازگشت ویروس یا شیوع دوباره»، ادامه تحقیقات علمی و پزشکی دشوار خواهد بود، و یک اقتصاد ناتوان احتمالاً به معنای گرت‌های پژوهشی کمتر خواهد بود. در نهایت، حتی اگر در طول تابستان بتوان مانع کاهش گرت‌ها شد، اما در این سناریو اجتناب‌ناپذیر است و بالاخره گرت‌های پژوهشی کاهش خواهد یافت. بسیاری از نهادهای آموزش عالی اگر هیچ دانشجویی در دانشگاه نداشته باشند، نمی‌توانند حق و حقوق کامل پرسنل خود را پردازند.

مسائل زیرساختی

در برخی موارد نادر که دانشجویان در محیط دانشگاه می‌مانند، باید به حفظ سلامتی خود اهمیت داده و از نظر فیزیکی از یکدیگر فاصله داشته باشند. حتی وقتی که تعداد دانشجو کم و یا هیچ دانشجویی در دانشگاه نباشد، دانشگاه‌ها باید از اساتید و پرسنل خود حمایت کنند. در هر دو صورت، نظام‌های سلامت دانشگاه با استرس مواجه خواهند بود. دانشگاه‌هایی با مراکز دانشگاهی پزشکی در خط مقدم مراقبت از سلامت برای اجتماعات خود هستند. در صورت افزایش تعداد موارد مبتلا به کووید-۱۹ که نیازمند مراقبت‌های شدید و دستگاه‌های تنفسی هستند، این مراکز با مشکلات روبه‌رو خواهند شد.

در سناریوهای «بازگشت ویروس یا شیوع دوباره» و «گسترش پاندمی»، خوابگاه‌ها و دیگر زیرساخت‌های

دانشگاهی در طول سال ۲۰۲۰ و بعد از آن هم خالی خواهند بود. در هر دو سناریو، این زیرساخت‌ها ممکن است توسط مسئولین بهداشت و یا کادر پزشکی و یا برای قرنطینه استفاده شود. در این اثنا، و تا زمانی که آموزش به صورت مجازی و آنلاین پیش می‌رود، زیرساخت فناوری اطلاعات نیازمند به‌روزرسانی در یکپارچگی نرم‌افزارها و ابزار جدید آموزش مجازی برای حفظ استانداردهای آموزش است.

مسائل مالی

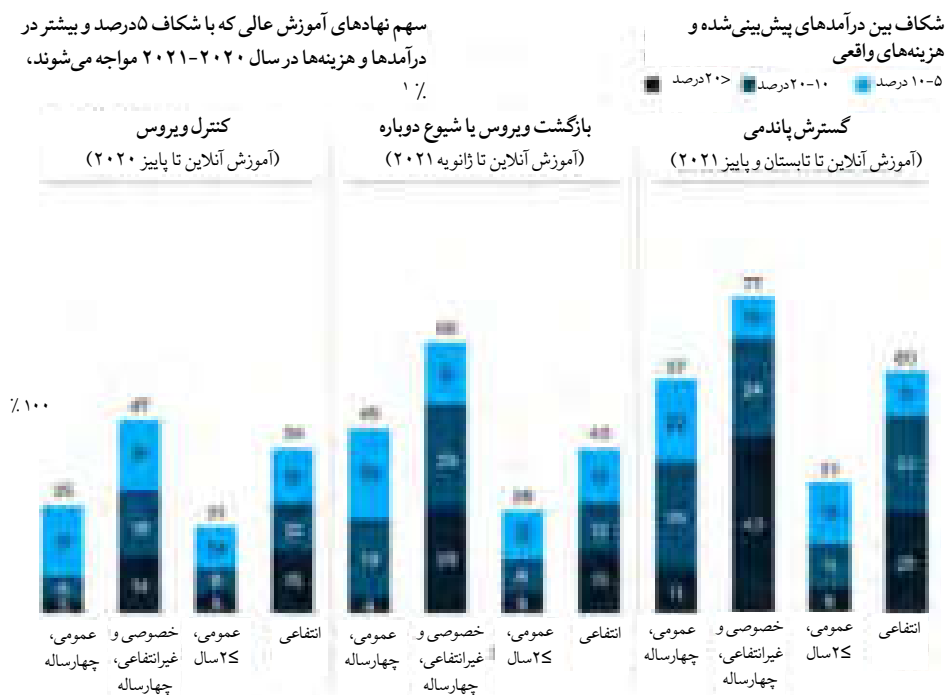
به دلایل انتشار این ویروس و اقدامات توسعه‌ای در جهت آن، اکثر کالج‌ها و دانشگاه‌ها با کمبود بودجه مواجه خواهند شد. در سناریوی «کنترل ویروس»، و با توجه به استرداد هزینه‌های تحصیلی در خارج از کشور و کاهش دانشجویان، درآمدهای

شهریه سال جاری افت شدیدی خواهد داشت. همچنین، به دلیل اینکه معمولاً برنامه‌های مجازی ارزان‌تر هستند، دانشگاه‌ها باید بخش بزرگی از شهریه‌ها را به دانشجویان برگردانند. سال آینده احتمالاً شاهد تعداد کمتری از دانشجوی بین‌المللی خواهیم بود. درآمدهای جنبی (اتاق، بورد، ورزش، اجاره، گرنت و دیگر درآمدهای غیرشهریه‌ای) کاهش خواهند یافت چرا که هزینه‌های اخذ شده برای پارکینگ، غذا، خوابگاه و - در صورت کنسلی برنامه‌های آموزشی تابستان برگردانده خواهند شد.

در سناریوی «بازگشت ویروس یا شیوع دوباره ویروس»، این وضعیت برای درآمدهای شهریه‌ای و غیرشهریه‌ای بسیار بدتر خواهد بود. با کاهش ثبت‌نام دانشجویان بین‌المللی،

شکل ۲

نهادهای آموزش عالی به دلیل کاهش درآمدهای جانبی سرمایه‌گذاری و تغییر دانشگاه توسط دانشجویان با کاهش بودجه مواجه خواهند بود.



توضیح: از آنجا که اعداد گرد شده است، ممکن است جمع آنها رقم کل در نیاید.

۱. چهار سال، $n=474$ ؛ خصوصی، غیرانتفاعی، چهار سال، $n=1,606$ ؛ عمومی، ۲ سال، $n=1,179$ ؛ انتفاعی، $n=2,366$ ؛ منبع: مصاحبه با متخصصان؛ سیستم اطلاعات یکپارچه تحصیلات تکمیلی؛ تحلیل مک‌کنزی

یکسان ماندن هزینه‌ها، بیش از ۸۰۰ نهاد آموزش عالی مختلف کاهش بودجه ۲۰ درصدی را نیز تجربه خواهند کرد. برخی قادر خواهند بود که با استفاده از سرمایه‌هایی که وقف دانشگاه شده با این کسری بودجه کنار بیایند؛ از هر سه دانشگاه غیرانتفاعی خصوصی با کسری بودجه ۵۰ درصدی، یک دانشگاه می‌تواند با استفاده ۱۰ درصدی از محل دارایی‌های خود به این مشکلات فائق آید. با این حال، این روش موقتی خواهد بود نه یک استراتژی (نگاه کنید به: کووید-۱۹ و دانشگاه‌ها و کالج‌های سیاه‌پوستی).

بخش ۲. دانشگاه‌ها و کالج‌ها چکار می‌توانند بکنند؟

نهادهای آموزش عالی در امریکا اولین گام‌های قابل توجه خود را برای محافظت از افراد و حفظ و زنده‌نگه داشتن فضای یادگیری برداشته‌اند. برخی اقدامات دیگر که می‌توانند در هفته‌ها و ماه‌های پیش رو مد نظر قرار دهند شامل مواردی بدین شرح است:

اکنون: راه‌اندازی یک ستاد تصمیم‌گیری. مدیران آموزش عالی می‌توانند در این ستاد تصمیم‌گیری، با ایجاد تیم‌هایی در حوزه‌هایی خاص از پاسخگویی و وظایف مشخص شده، واکنش‌های خود را در راستای مقابله با کووید-۱۹ برنامه‌ریزی و مدیریت کنند. این فرایند ۴ بخش دارد: اول، دیدگاهی درست و دقیق از موقعیت (در محوطه دانشگاه، کلاس‌های مجازی، و در اجتماع بزرگ‌تر دانشگاه) را کشف کنید و با استفاده از این دیدگاه مسائل و مشکلات را شناسایی کنید. دوم، تصمیم بگیرید که چه کاری را به سرعت انجام دهید- البته

لغو شدن برنامه‌های تحصیل خارج از کشور، و با افزایش روند فرسایشی، بخصوص برای دانشگاه‌هایی که قابلیت‌های مجازی کمی دارند، درآمدهای شهریه بسیاری از دانشگاه‌ها پایین خواهد آمد. درآمدهای دانشگاهی از محل‌هایی به غیر از شهریه نیز همچنان با افت مواجه خواهند شد؛ از جمله تمامی رویدادها و کنفرانس‌هایی که به زمانی دیگر موکول شدند و ورزش‌های پاییزی که لغو شدند. جذب سرمایه هم در بستر افول اقتصادی گسترده با چالش روبه‌رو خواهد بود. اگر بازارهای سهام ضعیف شوند، ارزش کمک‌های مالی به دانشگاه نیز کاهش خواهد یافت.

در سناریوی «گسترش پاندمی»، با طولانی‌تر شدن شرایط آموزش آنلاین و مجازی، تمامی این فشارها شدیدتر خواهد شد.

برای درک بهتر پاندمی کووید-۱۹ و تاثیر آن بر اقتصاد آموزش عالی، مدلی اقتصادی را طراحی کردیم، بر مبنای این اصل که تا چه مدت آموزش مجازی و آنلاین مدل عملی و اصلی دانشگاه‌ها باقی خواهد ماند (شکل ۲).

حتی در سناریوهای ساده‌تر از سناریوی «کنترل و پیروس کرونا»، ۲۵ درصد نهادهای عمومی چهارساله و تقریباً نیمی از دانشگاه‌های خصوصی غیرانتفاعی و چهارساله با کاهش بیش از ۵ درصدی در بودجه روبه‌رو خواهند بود. در سناریوی «گسترش پاندمی»، بیش از نیمی از نهادهای آموزش عالی امریکا تجربه کاهش بیش از ۵ درصد در بودجه را خواهند داشت. برای کالج‌های خصوصی غیرانتفاعی چهارساله، این میزان به ۷۷ درصد خواهد رسید. به علاوه، با فرض

کووید-۱۹ و دانشگاه‌ها و کالج‌های تاریخی سیاه‌پوستان

بسیاری از این دانشگاه‌ها، بر نقش تجربیات حضوری دانشگاه تأکید دارند؛ بنابراین، تقویت ارتباط‌گیری با محیط دیجیتال و سازگاری با آن برای این مراکز دشوار خواهد بود.

هیچ آموزش آنلاینی را نداشته‌اند. ۶۱ مورد دیگر نسبتاً تعداد بسیار کمی از دانشجویان را در محیط‌های کاملاً مجازی آموزش داده‌اند. احتمالاً تغییر سبک آموزش به مجازی و آنلاین برای این نهادها دشوار باشد، به خصوص در سناریوی «گسترش پاندمی» که در آن آموزش کلاً تا تابستان ۲۰۲۱ به شیوه مجازی انجام می‌شود. با این حال،

ویروس کرونا می‌تواند چالشی خاص برای کالج‌ها و دانشگاه‌های تاریخی سیاه‌پوستان ایجاد کند که نقش حیاتی در پیشبرد اجتماع آفریقایی-آمریکایی داشته و بسیاری از دانشجویان کم‌درآمد و نسل اول سیاه‌پوستان را در خود جای داده‌اند. از ۱۰۱ دانشگاه تاریخی سیاه‌پوستان در امریکا، ۲۵ مورد تا سال ۲۰۱۸

ایجاد شده در آموزش و یادگیری، که همه دانشجویان تجربه کرده‌اند، باید برنامه‌ریزی داشته‌باشند.

بحران‌ها می‌توانند فلج‌کننده و هراس‌انگیز باشند. طراحی سناریوی دقیق به رهبران آموزش عالی کمک کند تا آسیب‌های احتمالی را ترسیم کرده و راهکارهای مقابله با آن را پیشنهاد دهند. دانشگاه‌ها باید نگاه خود وسیع‌تر کرده و افق دید خود را به دوران پس از بحران نیز گسترش دهند بدین منظور که استراتژی‌های بلندمدت مؤثر ایجاد کنند که هم شرایط بحرانی فعلی را با موفقیت پشت‌سر بگذارند و هم از آینده خود که وضعیت جدید و نرمالی خواهد بود محافظت کنند.

بحران‌ها می‌توانند فلج‌کننده و هراس‌انگیز باشند. طراحی سناریوی دقیق به رهبران آموزش عالی کمک کند تا آسیب‌های احتمالی را ترسیم کرده و راهکارهای مقابله با آن را پیشنهاد دهند. دانشگاه‌ها باید نگاه خود وسیع‌تر کرده و افق دید خود را به دوران پس از بحران نیز گسترش دهند بدین منظور که هم استراتژی‌های بلندمدت مؤثر ایجاد کنند که هم شرایط بحرانی فعلی را با موفقیت پشت‌سر بگذارند و هم از آینده خود که وضعیت جدید و نرمالی خواهد بود محافظت کنند.

بعد از آزمون فرضیه‌ها و جایگزین آنها و اطمینان از پایبندی به ارزش‌های دانشگاه و اجتماع محلی. سوم، براساس یک مدل عملیاتی واقع‌گرایانه و به‌منظور تشریح عملیات و عمل براساس آنها، از فعالیت‌ها یک پورتفولیو تهیه کنید؛ هم برای کوتاه‌مدت و هم بلندمدت. در نهایت، طرح‌ها و پاسخ‌ها را به شیوه‌ای منعطف و کارآمد ارائه نمایید. ستاد تصمیم‌گیری باید به‌طور منظم با هم نشست داشته‌باشند (حداقل یک بار در روز و یا بهتر دو بار در روز) و با پیگیری این که چه کاری توسط چه کسی و در چه زمانی در حال انجام است، حس مسئولیت را تقویت کنند.

آینده نزدیک (آوریل تا می): بر دانشجویان، تاب‌آوری مالی، و حمایت از اساتید و کارکنان تمرکز داشته‌باشید. این کار با حصول اطمینان از اینکه دانشجویان به تمامی تسهیلات کمکی دسترس دارند آغاز می‌شود، این تسهیلات شامل خدمات بهداشت روان و استانداردهای آموزشی است. اساتید برای ادامه دادن تحقیقات خود باید حمایت شوند و یادگیرند که چگونه در محیط مجازی به شکلی کارآمد و مؤثر آموزش دهند.

در خصوص کارکنان غیرضروری، و در مورد سیاست‌های بکارگیری کارمندان و حقوق ایام بیماری سریع تصمیم بگیرید. نهادها باید بدانند که از نظر موقعیت مالی در کجا قرار گرفته‌اند. با توجه به عدم قطعیت ادامه‌دار، آنها باید طیف سناریوها را ارزیابی کنند و حساسیت‌هایشان را نسبت به جریان مالی خاص‌شناسایی کنند. فعالیت‌های خاصی که باید بررسی کنیم را در مقاله‌های بعدی بیشتر توضیح خواهیم داد.

میان‌مدت (ژوئن تا سپتامبر): بر ثبت‌نام، تداوم و فعالیت‌ها تمرکز کنید. نهادها باید برای سال تحصیلی آتی برنامه‌ریزی کنند. مرکز عملیاتی و فرماندهی برای مدیریت فعالانه، بویژه در ارتباط با دانشجویانی که بیشتر در معرض خطر هستند، مثل دانشجویان بین‌المللی و دانشجویان کم‌درآمد، ایجاد کنید. دانشگاه‌ها باید تمرکز کنند بر اینکه چگونه می‌توانند تحولات مهمی را در مدل‌های کنونی آموزش ایجاد کنند که مقیاس‌پذیرتر، منعطف‌تر و کم‌هزینه‌تر باشد و مهم‌تر از همه بیشتر دانشجویان را جذب مباحث آموزشی کند. آنها همچنین باید به‌منظور التیام‌بخشیدن به اختلالات

مقدمه

در چند ماه گذشته چشم‌انداز آموزش عالی جهانی به دلیل گسترش ویروس کرونا (که به COVID-19 نیز مشهور است) شدیداً دستخوش تغییر شده است. QS طی این بحران، پیمایش‌های مداومی را برای تعیین اهداف و احساسات دانشجویان بین‌المللی آینده و مؤسسات آموزش عالی در راستای اطلاع‌رسانی و حمایت از بخش آموزش عالی برگزار کرده است. پیمایش «دانشجوی بین‌المللی آینده» از بدو تاسیس در اواسط فوریه موفق شده تا ۱۱۰۰۰ دانشجوی را به خود جذب کند. در این گزارش جامع به بررسی یافته‌های این پیمایش می‌پردازیم و نحوه تغییر این واکنش‌ها در طول زمان با تداوم ویروس کرونا را بررسی می‌کنیم. یک پیمایش ضمیمه نیز تدوین شده است که مختص متخصصان آموزش عالی دانشگاه‌های سراسر جهان است و شامل بیش از ۴۰۰ پاسخ‌دهنده می‌شود. در ادامه به بررسی این یافته‌ها از جمله تاثیر آن‌ها بر پذیرش، ارائه آموزش آنلاین، مدیریت پردیس دانشگاه و طیفی از حوزه‌های دیگر خواهیم پرداخت.

دانشجویان چه واکنشی به بحران ویروس کرونا نشان می‌دهند؟

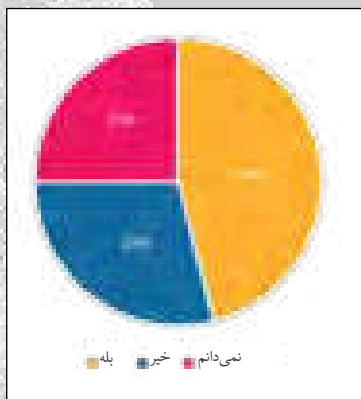
دانشجویان در کلیه بخش‌های آموزش عالی به علت اعمال محدودیت‌های سفر و فاصله‌گذاری اجتماعی [فیزیکی]، اقدامات ایزوله‌سازی، اعمال قرنطینه، بسته شدن پردیس‌های دانشگاه و بسته شدن مرزها به شدت تحت تاثیر گسترش ویروس کرونا قرار گرفته‌اند.

QS در اواسط فوریه پیمایش مداوم دانشجویان بین‌المللی آینده را با هدف درک واکنش دانشجویان به شرایط کنونی اضطرابی بهداشت جهانی و نحوه تغییر این واکنش در طول زمان آغاز کرد.

در ادامه، داده‌های گرایش مربوط به تغییرات تصمیم‌گیری دانشجویان بین‌المللی آینده و معنا و مفهوم این واکنش برای مؤسسه شما را به تفصیل تشریح خواهیم کرد.

ویروس کرونا چه تاثیری بر برنامه‌های تحصیلی می‌گذارد؟

ما در پیمایشی که درباره دانشجویان بین‌المللی آینده برگزار کردیم از پاسخ‌دهندگان پرسیدیم که آیا ویروس کرونا بر برنامه‌هایشان برای تحصیل در خارج تاثیر گذاشته است؟ در نمودار زیر درصدهای کل به دست آمده در طول دوره پیمایش را مشاهده می‌کنید.



از مجموعه گزارش‌های بین‌المللی آموزش عالی و بحران کرونا (۲)

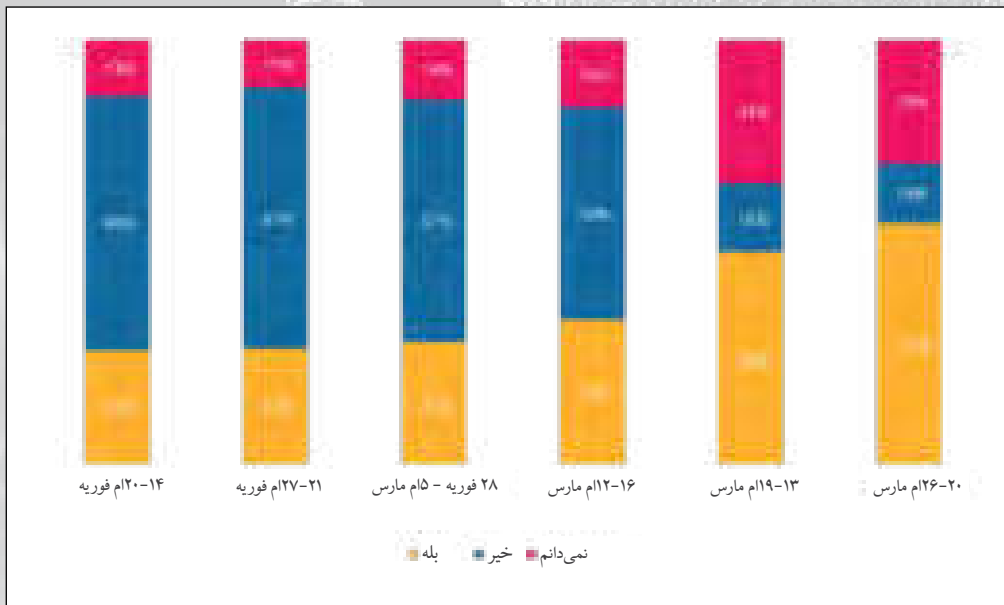
تأثیر ویروس کرونا بر آموزش عالی جهان

پدیدآور: کواکوارلی سیموندز (QS)
مترجم: آریا متین

تاریخ اصل اثر: آوریل ۲۰۲۰
تاریخ ترجمه: ۲۴ فروردین ۹۹

ما به بررسی این نکته پرداختیم که پاسخ‌های دانشجویان در جریان تشدید این بحران به چه نحو تغییر می‌کنند. در بخش‌های بعد خواهیم دید که پاسخ‌دهندگان بیشتری به دلیل ویروس کرونا به‌مرور زمان برنامه‌های تحصیلشان در خارج را تغییر می‌دهند. جالب است که بیشترین افت پاسخ‌دهندگان بیشتری که می‌گفتند برنامه تحصیلی‌شان تحت تاثیر قرار نگرفته است و بیشترین افزایش کسانی که گفته بودند، برنامه‌شان تغییر کرده است را در هفته مربوط به سیزدهم تا نوزدهم مارس شاهد هستیم. ضمناً شمار بیشتری از دانشجویان با ابهام فزاینده درباره برنامه‌های سفرشان مواجه شده‌اند و افزایش معنادار کسانی را شاهد هستیم که می‌گفتند نمی‌دانند آیا این بحران از منظر شخصی بر آن‌ها تاثیر می‌گذارد یا خیر. این تغییر معنادار احتمالاً به دلیل این حقیقت رخ داده است که سریع‌ترین نرخ افزایش تعداد موردهای بیماری و مرگ که نماینده تشدید سریع ویروس کرونا بود را در این هفته شاهد بودیم.

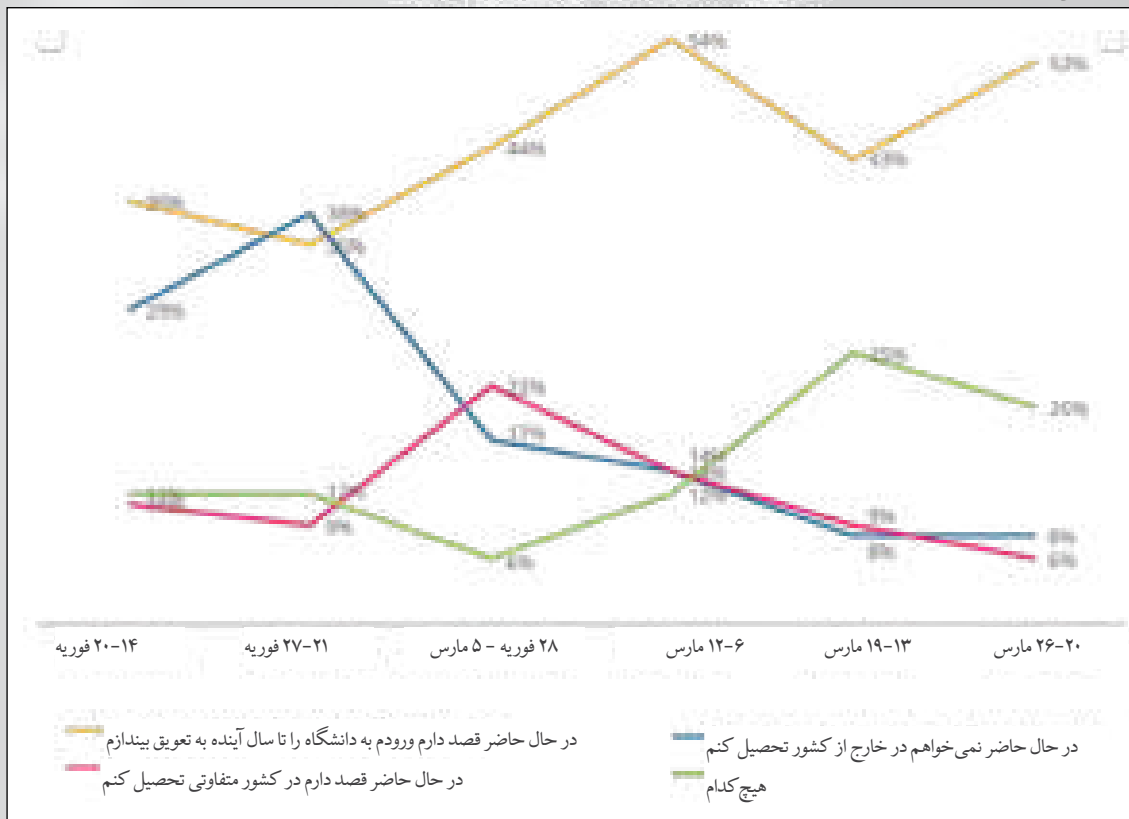
آیا ویروس کرونا بر برنامه‌های تحصیل در خارج شما تاثیر گذاشته است: سیر تغییر پاسخ‌ها به‌مرور زمان



ضمناً QS این سوال را از دانشجویان بین‌المللی آینده پرسیده است که ویروس کرونا چه تاثیری بر برنامه‌های تحصیلشان در خارج از کشور گذاشته است. پاسخ‌ها شامل گزینه‌های زیر می‌شدند: تعویق ورود به دانشگاه در سال بعد، تصمیم به تحصیل در کشور متفاوت، انصراف از تحصیل در خارج از کشور، سایر علل، یا هیچ‌یک از موارد فوق



پاسخ‌های دانشجویان تغییرات معنادار قابل‌درکی را در طول زمان نشان می‌دهند. در نمودار زیر داده‌های گرایش مربوطه را مشاهده می‌کنید:



ما از دانشجویان بین‌المللی آینده خواستیم تا در قالب جملاتی به ما بگویند چرا ویروس کرونا بر برنامه تحصیلشان در خارج از کشور تاثیر گذاشته است.

بسیاری از آن‌ها درباره محدودیت‌های سفر، بسته شدن دانشگاه‌ها، لغو پروازها، مشکلات گرفتن مصاحبه‌های بورسیه، تقاضای ویزا یا آزمون‌های زبان، لغو یا تعویق امتحان و نگرانی‌های بهداشتی صحبت می‌کردند.

در بخش زیر گزیده‌ای از پاسخ‌های دانشجویان بین‌المللی آینده را مشاهده می‌کنید:

«بسیاری از امتحان‌هایی که لازم بود برای درخواست پذیرش در آن‌ها شرکت کنم به دلیل COVID-۱۹ لغو شده یا زمانشان تغییر کرده است. به همین دلیل فرصت تحصیل در خارج را از دست داده‌ام.»

«یکی از اعضای خانواده‌ام در قرنطینه است و به همین دلیل نمی‌توانم روند درخواست پذیرش و پرداخت را به موقع انجام دهم بنابراین نیاز دارم تا طول دوره نامه پذیرشم افزایش پیدا کند.»

«در حال حاضر نمی‌خواهم پس‌اندازم را در سال تحصیلی ۲۰۲۰/۲۰۲۱ خرج کنم زیرا نگرانم که مبادا بحران ویروس کرونا خاتمه پیدا نکند و همچنان همه کلاس‌ها آنلاین باشند. نمی‌خواهم هزاران دلار شهریه را فقط برای دسترسی به کلاس‌های آنلاین بپردازم. ضمناً نمی‌توانم پروازهایم را به‌طور قطعی رزرو کنم.»

«COVID-۱۹ در سراسر جهان گسترش یافته و شرکت‌های هواپیمایی، روند ورود و خروج مسافر از کلیه کشورها را متوقف کرده‌اند. خانواده‌ام در حال حاضر از فرستادن من به هر جایی می‌ترسند چه یک کشور خارجی باشد و چه فقط رفتن به مغازه خواروبارفروشی! اکنون برای ادامه تحصیلاتم از پلتفرم‌های تحصیل آنلاین استفاده می‌کنم.»

«این روزها از خارج رفتن می‌ترسم. جهان در حال مواجهه با فروپاشی اقتصادی است؛ بنابراین دسترسی به آموزش می‌تواند پرهزینه شود. این وضعیت برای خودم و خانواده طبقه متوسط قابل تحمل نیست. تقریباً تمامی کشورها، پذیرش دانشجویان خارجی را متوقف کرده‌اند. این اقدام آن‌ها، صفی طولانی از نامزدهای بورسیه را ایجاد خواهد کرد. این شرایط مرا می‌ترساند زیرا ریزنمره یا صلاحیت خازق‌العاده‌ای ندارم. تمام آنچه دارم ذهنیتی سخت‌کوش و رویای انجام کاری مفید است.»

«امتحان GMAT من به دلیل ویروس کرونا لغو شد. مطمئن نیستم چه وقت و چگونه می‌توانم امتحانم را به اتمام برسانم. نمی‌دانم آیا می‌توانم در دانشگاه‌های برتر به موقع ثبت‌نام کنم یا خیر و آیا می‌توانم به موقع روادید F۱ را بگیرم؟»

«نمی‌دانم مرزها دوباره چه وقت باز می‌شوند.»

«ویروس کرونا با سرعتی بیش از حد در کشورهای همسایه در حال گسترش است. والدینم از فرستادنم به خارج از کشور می‌ترسند.»

این نقل قول‌ها ترس‌ها و نگرانی‌های دانشجویان بین‌المللی آینده را نشان می‌دهند. دانشگاه‌ها باید سریعاً تلاش کنند تا این نگرانی‌ها را کاهش دهند و به برخی سوالات مبرم به‌ویژه پرسش‌های مربوط به انعطاف در ضرب‌الاجل‌های درخواست پذیرش و تامین مالی دانشجویان پاسخ دهند.

دانشجویان درباره تغییر نحوه ارائه مواد آموزشی و افزایش آموزش آنلاین چه احساسی دارند؟

در شرایطی که بحران ویروس کرونا ادامه پیدا می‌کند QS سوالی را به پیمایش خود افزود که از دانشجویان بین‌المللی آینده می‌پرسید آیا به علت ویروس کرونا به تحصیل در دوره مدرک آنلاین علاقه‌مند شده‌اند؟ از تاریخ ۲۶ مارس، ۵۸٪ از دانشجویان بین‌المللی آینده قدری علاقه به تحصیل مدرک آنلاین را به دلیل محدودیت‌های ویروس کرونا ابراز کردند در حالی که فقط ۴۲٪ اعلام کردند که هیچ علاقه‌ای به تحصیل آنلاین ندارند. بعلاوه ۵۱٪ از دانشجویان بین‌المللی آینده در این پیمایش اظهار داشتند که انتظار دارند دانشگاه‌ها بخش بیشتری از تدریسشان را به حالت آنلاین منتقل کنند.

QS اخیراً با دانشجویانی که اکنون در دانشگاهی در ایتالیا ثبت‌نام کرده‌اند، مصاحبه کرده است تا از دیدگاه‌های آن‌ها درباره آموزش آنلاین تحت شرایط قرنطینه مطلع شود.

اسووا دانشجوی سال سوم زبان دانشگاه تورین می‌گوید دانشگاه از نظر به کار بستن اقدامات سخت‌گیرانه از جمله تعلیق کلاس‌ها و بستن کتابخانه‌ها به سرعت وارد عمل شده است. او می‌گوید

«به عقیده من [کارکنان دانشگاه] به بهترین نحوی که می‌توانستند وارد عمل شدند. روش‌هایی نظیر ارائه پاورپوینت‌ها، خلاصه‌های درس، تدریس‌های از پیش ضبط‌شده، کمک بسیار مؤثری به دانشجویان کردند.»

«در مورد خودم می‌توانم بگویم که چون در رشته زبان تحصیل می‌کنم، ترجمه‌های متفاوتی به من داده شد تا آن‌ها در خانه انجام دهم و اکنون به جای ارائه آن‌ها در کلاس، آن‌ها را با ایمیل برای مدرسانم می‌فرستم و آن‌ها با ایمیل به من نمره می‌دهند. این سیستم، بسیار کارآمد است.»

دانشجویان در خلال این بحران توقع دارند چه صدایی را از دانشگاه‌هایشان بشنوند؟

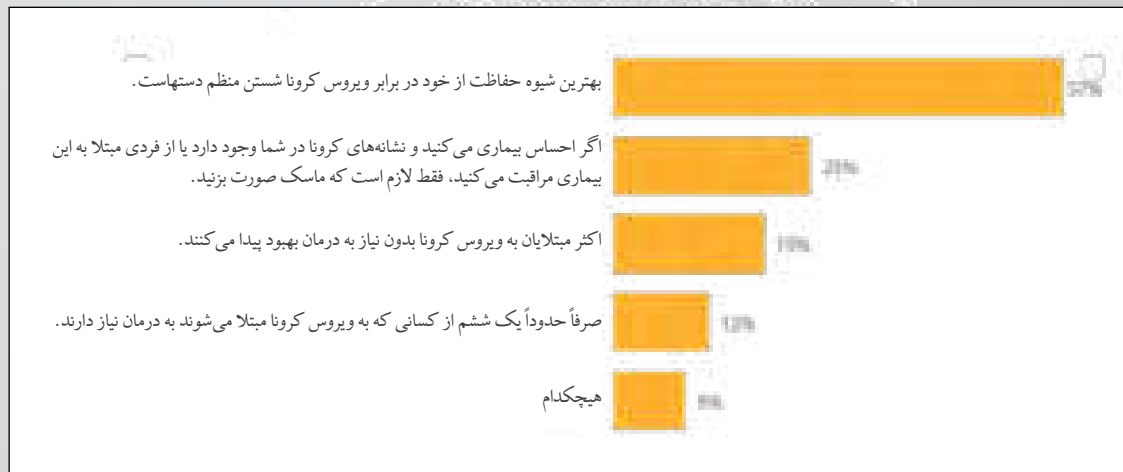
امبرتو، دانشجوی پزشکی سال پنجم دانشگاه بولونیا در جریان بحث درباره اینکه دانشجویان چه نوع پیام‌رسانی و ارتباطی را از دانشگاه‌ها می‌خواهند، می‌گوید دانشگاه‌ها می‌توانند نقش مهمی را در این بحران ایفا کنند.

«به عقیده من دانشگاه‌ها باید راه‌های ارتباط با دانشجویان را باز نگهدارند و در این دوره دشوار به دانشجویانشان، توصیه‌های مناسبی ارائه دهند و اطمینان خاطر ببخشند. ضمناً تصور می‌کنم آن‌ها موظف‌اند تا اطلاعات علمی مهم را با هیئت علمی و دانشجویان به اشتراک بگذارند تا آن‌ها نیز به نوبه خود به خانواده‌هایشان اطلاع‌رسانی

کنند. راه حل واقعی این ویروس، تغییر رفتار است و دانشکده‌ها باید تا سرحد امکان به افراد آموزش دهند.»

اسووا می‌گوید برقراری ارتباط شفاف ضروری است: «از دانشگاهم توقعم دارم تا درباره امتحان‌ها و روندهای نمرده دهی به ما اطلاع‌رسانی کند. هر چند می‌دانم کل این وضعیت برای همه جدید است و هیچ‌کس واقعا نمی‌داند چگونه باید با آن مواجه شود. آن‌ها در حال انجام بهترین کاری هستند که از عهده‌شان برمی‌آید.»

در پیمایش QS از دانشجویان بین‌المللی آینده از پاسخ‌دهندگان خواستیم تا جملاتی که بیشترین اطمینان را درباره اثر ویروس کرونا به آن‌ها می‌دهند، به ترتیب رتبه‌بندی کنند.



دانشگاه در جریان ارتباط با دانشجویان باید این پیام‌ها را به خاطر داشته باشد و برای پیام‌هایی که بیشترین اطمینان را در دانشجویان ایجاد می‌کنند، اولویت قائل شود

بعلاوه ۵۲٪ از پاسخ‌دهندگان عقیده داشتند که دانشگاه‌ها باید خط کمک‌رسانی ۲۴ ساعته‌ای را برای دانشجویان تامین کنند.

در بخش بعد به بررسی نحوه‌ای ارتباط دانشگاه‌ها با دانشجویان، نحوه تغییر گردش کار دانشگاه‌ها و واکنش آن‌ها به تهدید مداوم ویروس کرونا می‌پردازیم.

مؤسسات آموزش عالی چه واکنشی به این وضعیت اضطراری بهداشت جهانی نشان می‌دهند؟

دانشگاه‌های سراسر جهان با آغاز کرونا و ادار به بستن پردیس‌های دانشگاه و حرکت به سمت آموزش آنلاین و ابزارهای دیجیتال شده‌اند.

QS مشغول انجام مداوم پیمایش از مؤسسات آموزش عالی با هدف درک بهتر نحوه واکنش این مؤسسات به موقعیت اضطراری بهداشت جهانی کنونی است.

هدف از انجام این کار، در میان گذاشتن بینش‌ها و درس‌های آموخته‌شده از دانشگاه‌های سراسر جهان و پشتیبانی از مؤسسات آموزش عالی است که در این دوران پرابهام به درسر افتاده‌اند.

برای آگاهی از نحوه بازنگری ارائه‌های آموزشی دانشگاه‌ها در راستای خدمت‌رسانی بهتر به دانشجویان و سازگاری با این وضع جدید به بخش‌های بعد مراجعه کنید

مؤسسات آموزش عالی در این بحران با چه چالش‌هایی مواجه شده‌اند؟

دانشگاه‌ها در اثر شیوع ویروس کرونا با چالش‌های بی‌سابقه‌ای مواجه شده‌اند.

دانشگاه‌های بسیاری برای عبور از این بحران برای حفظ مداوم ارائه دروس، اطمینان از تعداد جذب دانشجویان قوی و ارائه

ارتباط روشن با کارکنان و دانشجویان در تلاش هستند. ما به عنوان بخشی از پیمایش مداوم QS از نماینده‌های دانشگاه خواستیم تا بزرگ‌ترین چالش‌های پیش روی مؤسسه‌شان در شرایط حاضر را با ما در میان بگذارند.

در اینجا صرفاً تعدادی از پاسخ‌هایی که دریافت کرده‌ایم را مشاهده می‌کنید:

«حفظ ایمنی و سلامت دانشجویان، هیئت علمی و کارکنان کنونی مان در عین تلاش برای عادی نگه داشتن عملیات جاری مان. ما نگران افت ثبت نام در تابستان و پاییز هستیم.»

«بزرگ‌ترین چالش ما، عدم امکان آگاهی از اطلاعات درست و نادرست است. بعلاوه زندگی در کشوری همچون هندوراس که سیستم بهداشتی قابل اطمینانی ندارد موجب می‌شود تا اطمینان از این که مؤسسه مان آماده بحران است یا نیست، دشوار باشد.»

«بزرگ‌ترین چالش ما چگونگی انتقال از آموزش سنتی به آموزش آنلاین و نحوه غلبه بر مشکل درس‌ها و آموزش‌های عملی است.»

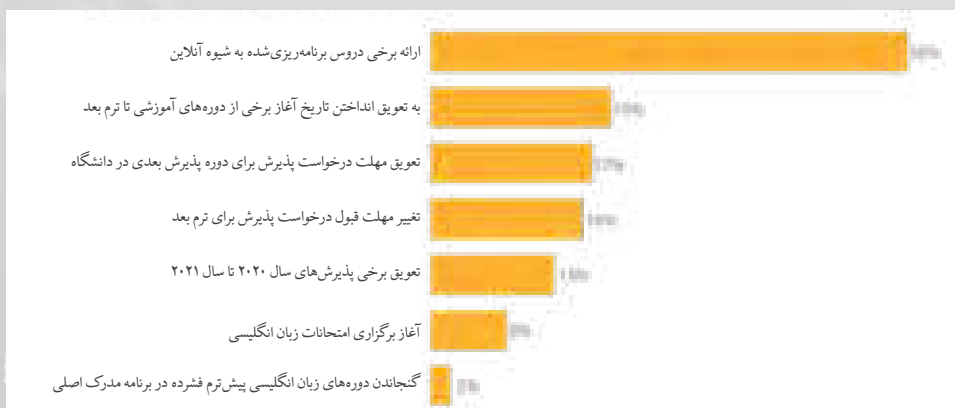
«بزرگ‌ترین چالش‌هایمان عبارت‌اند از برنامه‌ریزی پیوسته، ارتباطات و مواجهه با ابهام»

«تاثیر این بحران بر تعداد دانشجویان قابل توجه است و این روند به معنای ایجاد فشار در جهت جابجایی منابع مالی برای رفع کمبودهایی است که پدید می‌آیند. ضمناً مسائلی نیز درباره گزینه‌های ارتباطی و تحصیل راه دور ایجاد می‌شوند که در شرایطی که باید جزئیات دسترسی به اطلاعات و منابع مورد نیاز بررسی شوند، دائماً مشکلاتی را ایجاد می‌کنند.»

«حفظ ایمنی و رفاه دانشجویان و کارکنان ما، جلوگیری از ایجاد هراس، حفظ پیشرفت آموزشی با راه‌حل نوآورانه‌ای آموزشی نظیر انتقال به روش آنلاین، رسیدگی به کسری مالی ناشی از دانشجویان کمتر و هزینه‌های مربوط به الزامات مرتبط با ویروس کرونا و حفظ جریان ورودی دانشجویان بین‌المللی مان، بزرگ‌ترین چالش‌های ما هستند.»

دانشگاه‌ها چه تاکتیک‌هایی را با آغاز شیوع ویروس کرونا به کار بسته‌اند؟

دانشگاه‌ها در مواجهه با این چالش‌ها از طیفی از اقدامات برای سازگاری با این شرایط جدید استفاده کرده‌اند. QS برای آگاهی از اینکه دانشگاه‌ها از چه تاکتیک‌هایی استفاده می‌کنند از پاسخ‌دهندگان پیمایش پرسیده است که آیا اقدامات زیر را در مؤسسه‌شان انجام داده‌اند یا خیر:



در ادامه برخی از این تاکتیک‌ها را با تفصیل بیشتری بررسی خواهیم کرد.

دانشگاه‌ها تا چه حد از آموزش آنلاین استقبال می‌کنند؟

در حالی که ۵۰٪ از پاسخ‌دهندگان پیمایش، برخی دوره‌های آموزشی برنامه‌ریزی شده‌شان را به آموزش آنلاین منتقل کرده بودند اما با تداوم بحران ویروس کرونا احتمالاً این رقم همچنان افزایش خواهد یافت.

همان‌طور که پیش‌تر در قالب همین گزارش جامع اعلام کردیم، ۵۸٪ از دانشجویان بین‌المللی آینده به دلیل محدودیت‌های ویروس کرونا قدری علاقه به تحصیل در دوره مدرک آنلاین را ابراز می‌کردند در حالی که ۴۲٪ اظهار می‌کردند که هیچ علاقه‌ای به تحصیل آنلاین ندارند.

بعلاوه ۵۱٪ از دانشجویان بین‌المللی آینده در این پیمایش گفتند که انتظار دارند دانشگاه‌ها بخش بیشتری از تدریس‌ها را به سمت تدریس آنلاین سوق دهند.

شرکت‌های فناوری آموزشی نظیر iTeach.world، Rafr، Aula و Intergreat در حال ارائه ابزارهای آموزش راه دور و پلتفرم‌های آنلاین به صورت رایگان برای یاری‌رساندن به دانشگاه‌های سراسر جهان هستند.

ژان-پیر گیتارد مدیرعامل و مؤسس iTeach.world می‌گوید

«بزرگ‌ترین چالشی که پیش روی دانشجویان موجود دارد، پهنای باند اینترنت است. خب همه آنلاین می‌شوند اما در برخی کشورها و در برخی مناطق، زیرساخت اینترنت برای این شرایط مناسب نیست. این موضوع بر تجربه برخی معلمان و دانشجویان تاثیر منفی می‌گذارد.»

«به عقیده من باید مدارس را مجبور کرد تا تغییراتی که لازم است را ایجاد کنند زیرا در پس‌زمینه این تغییر بازار عظیم، مردم دریافته‌اند که ما این ابزارهای ارتباطی را در اختیار داریم... این موضوع مردم را بیدار می‌کند و باعث می‌شود تا رویکردشان به آموزش را مدرن‌تر کنند.»

این همان احساسی است که رابرت هسیونگ، مدیرعامل چینی شرکت آموزشی آنلاین EMERITUS نیز دارد:

«حرکت انبوه به سمت آنلاین شدن، سیستم آموزشی را وادار می‌کند تا بفهمد چگونه باید مشارکت در دوره‌های آموزشی‌اش را به سطح مناسبی برساند. این باعث خلق پنجره ویژه‌ای برای ما در راستای ارتقای تجربه حمایت از این مدارس می‌شود.»

«به عقیده من ویروس کرونا مدرسان و معلمان را به ایجاد انقلابی در شیوه تدریسشان و حرکت از مدل سخنران-شنونده به سوی مدل تعاملی و آموختن از طریق عمل کردن وادار خواهد کرد. ما آمادگی خوبی برای بهره‌بردن از این موج داریم.»

دانشگاه‌ها چگونه به مسئله جذب دانشجوی رسیدگی می‌کنند؟

بسیاری از چالش‌هایی که در بخش‌های پیش ذکر شدند، نگرانی‌های مبرمی هستند که ذهن متخصصان دانشگاه را درباره دستیابی به اهداف جذب دانشجوی به خود مشغول کرده‌اند.

دانشجویان بین‌المللی هر ساله در بسیاری از دانشگاه‌ها بیشترین درآمد مورد نیاز دانشگاه را تامین می‌کنند. دانشگاه‌ها به دلیل محدودیت‌های سفر و بسته شدن مرزها با این حقیقت مواجه شده‌اند که شاید این درآمد در سال تحصیلی آینده به میزان قابل توجهی کاهش پیدا کند.

۵۰٪ از پاسخ‌دهندگان پیمایش QS عقیده داشتند که ویروس کرونا اثر مخربی بر تعداد درخواست‌های پذیرش در مؤسسه‌شان خواهد داشت.

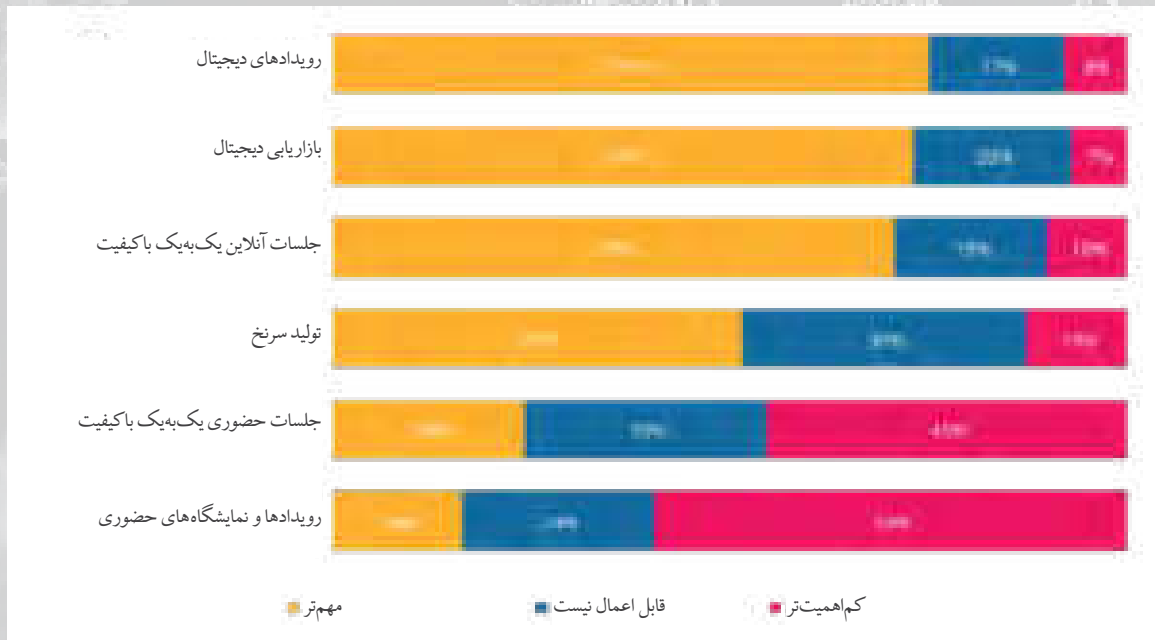
در مقابل ۲۶٪ تصور می‌کردند که تعداد درخواست‌های دانشجویان یکسان باقی می‌ماند و ۶٪ می‌گفتند که میزان درخواست‌ها افزایش پیدا خواهد کرد و ۱۸٪ نیز نمی‌دانستند که این موضوع چه تاثیری خواهد داشت.

۳۴٪ از پاسخ‌دهندگان در حال حاضر برای رسیدگی به مسئله تغییرات پذیرش دانشجویان به دنبال متنوع کردن کشورهای منبعی بودند که برای اهداف پذیرش دانشجویان به آن‌ها تکیه می‌کردند.

هرچند ۳۰٪ از پاسخ‌دهندگان همچنان در حال بررسی گزینه تنوع‌بخشی بودند اما ۲۰٪ به دنبال تنوع‌بخشی نبودند و ۱۶٪ نیز می‌گفتند که نمی‌دانند چه کار خواهند کرد.

مؤسسات آموزش عالی در حال بررسی طیف گسترده‌ای از بازارها برای گسترش فعالیت‌های پذیرش دانشجوییشان هستند و

کشورهای برزیل، کلمبیا، فرانسه، هند، اندونزی، کنیا، مالزی، مکزیک، پاکستان، فیلیپین، جمهوری کره، عربستان سعودی، آفریقای جنوبی، تایلند، ترکیه، امارات متحده عربی و ویتنام همگی به عنوان قلمروهای جدید جذب دانشجویان نام برده می شدند. هنگامی که از مؤسسات آموزش عالی پرسیده شد کدام اقدامات را برای جذب دانشجویان در دوره ویروس کرونا واجد اهمیت کمتر یا بیشتری هستند، آن‌ها این گونه پاسخ دادند:



مطابق انتظار، در شرایطی که ویروس کرونا دانشجویان و مؤسسات بیشتری را به ملاقات و ارتباط از طریق ابزارهای دیجیتال مجبور می کند، روش‌های دیجیتال و آنلاین اهمیت بیشتری پیدا می کنند. در جریان بحث درباره الزامات زبانی برای دانشجویان بین‌المللی، ۳۹٪ از مؤسسات گفتند که دانشجویانی که به دلیل محدودیت‌های ویروس کرونا در امتحانات ضروری زبان قبول نشده‌اند را پذیرش نخواهند کرد.

برعکس ۱۷٪ گفتند که این قبیل دانشجویان را می پذیرند و ۲۷٪ گفتند که همچنان در حال بررسی این تغییر هستند. گزارش‌های اخیر می گویند که در حال حاضر بیش از ۱۰۰۰ مؤسسه آمریکایی نتایج امتحانات زبان «تست انگلیسی دوئولینگو» (یک برنامه آموزشی زبان) را به عنوان مدرک پشتیبان در کنار سایر مقیاس‌های مهارت انگلیسی یا حتی به عنوان مدرک مستقل می پذیرند.

دانشگاه‌ها چگونه نقل و انتقال دانشجویان و شرکات‌های بین‌المللی را تغییر می دهند؟

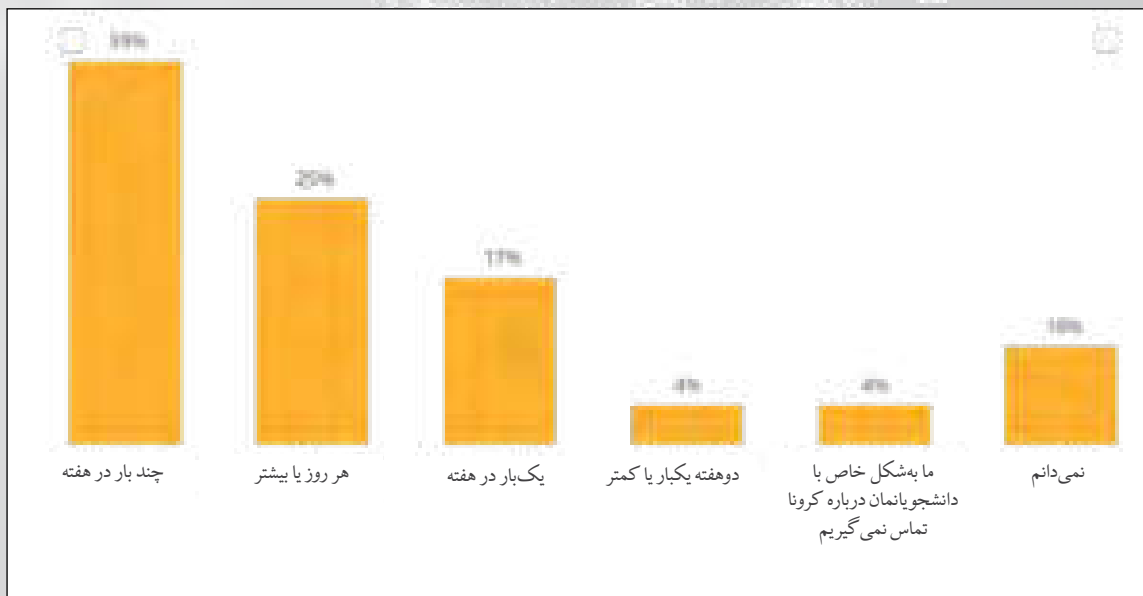
نقل و انتقال دانشجویان و کارکنان به موضوع تحت تاثیر گستره ویروس کرونا قرار گرفته است. دفاتر بین‌المللی در گوشه و کنار جهان در جریان سازگاری با چشم انداز آموزش عالی بسیار متفاوت آینده به سرعت در حال تغییر عملیاتشان هستند. طبق تحلیلی که انجام دادیم، ۵۲٪ از پاسخ‌دهندگان معتقد بودند که نقل و انتقال دانشجویان توجه بیشتری را به خود جلب خواهد کرد و ۳۷٪ گفتند که هیچ تغییری ایجاد نخواهد شد و ۱۱٪ نیز گفتند که توجه کمتری به این موضوع خواهد شد.

خوشبختانه یافتن و ارتباط با دانشجویان و کارکنان سیار برای اکثر مؤسسات آسان است و ۲۸٪ از مؤسسات گفتند که این کار برایشان بسیار ساده است ۴۲٪ گزینه نسبتاً ساده را انتخاب کردند و فقط ۸٪ گفتند که این کار نسبتاً دشوار است.

هنگامی که به مبحث شرکات‌های بین‌المللی رسیدیم، ۴۴٪ از پاسخ‌دهندگان اظهار داشتند که به موضوع شرکات‌های بین‌المللی توجه بیشتری می شود در حالی که ۴۶٪ گفتند که هیچ تغییری ایجاد نمی شود و ۱۱٪ گفتند که توجه کمتری به این شرکات‌ها می شود. در ماه‌های آتی، ارتباط شفاف و پیوسته، بیش از هر زمان دیگری به جزئی حیاتی از شرکات‌های بین‌المللی تبدیل خواهد شد.

دانشگاه‌ها چگونه با دانشجویان بین‌المللی ارتباط برقرار می‌کنند؟

با توجه به ابهامی که هم‌اینک نیز بسیاری از دانشجویان بین‌المللی با آن مواجه هستند، QS از مؤسسات آموزش عالی پرسید که تا چه حد با دانشجویان بین‌المللی کنونی‌شان درباره اخبار و به‌روزرسانی‌های مرتبط با ویروس کرونا تماس برقرار می‌کنند. نتایج به‌دست‌آمده در نمودار زیر درج‌شده‌اند:



ظاهراً درحالی‌که اکثر مؤسسات مکرراً با دانشجویان بین‌المللی درباره به‌روزرسانی‌های مرتبط با ویروس کرونا تماس می‌گیرند اما برخی مؤسسات فرصت‌های کلیدی اطلاع‌رسانی و اطمینان بخشیدن به دانشجویان بین‌المللی را از دست می‌دهند.

اکثر مؤسسات آموزش عالی از ایمیل برای اعلام به‌روزرسانی‌های ویروس کرونا استفاده می‌کنند (87٪) درحالی‌که تقریباً نیمی از آن‌ها از رسانه‌های اجتماعی (44٪) و برخی از تلفن (24٪) استفاده می‌کنند و برخی نیز از وی‌چت (17٪) برای ارتباط با دانشجویان چینی استفاده می‌کنند.

هنگامی‌که این سوال مطرح شد که آیا رضایت و حفظ دانشجویان بین‌المللی در بحث‌های برنامه‌ریزی پس از ویروس کرونا بررسی شده است یا خیر، 25٪ از مؤسسات گفتند که این کار را انجام داده‌اند، 36٪ گفتند که انجام نداده‌اند و 39٪ نیز اطلاعی نداشتند.

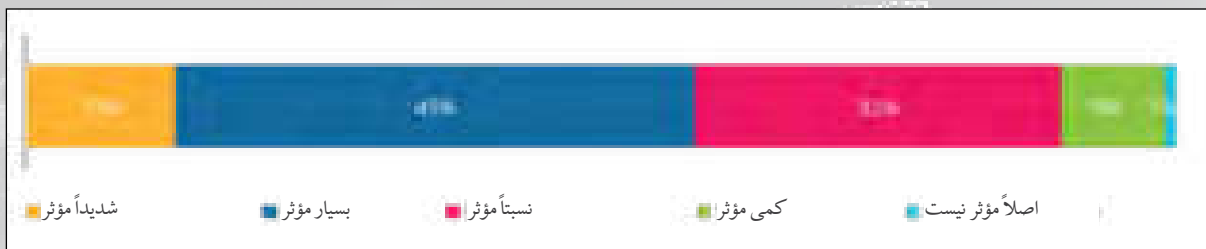
از میان مؤسساتی که رضایت و حفظ دانشجویان بین‌المللی را بررسی کرده بودند عده بسیاری بر اهمیت ابزارهای آموزش آنلاین، تعلیم افراد دارای مهارت محدود انگلیسی درباره این ابزارها، اطمینان بخشی به دانشجویان بین‌المللی و رسیدگی فوری به نگرانی‌های آن‌ها تأکید می‌کردند.

دانشگاه‌ها چگونه برنامه‌های مدیریت بحران‌شان را مورد بازنگری قرار می‌دهند؟

QS علاوه بر پیمایش مداومی که از نمایندگان دانشگاه‌ها و درباره واکنششان به ویروس کرونا برگزار می‌کند، پیمایش دیگری از بیش از 300 فرد دانشگاهی و متخصص دانشگاه را برای درک بهتر رویکرد آن‌ها به مدیریت بحران آغاز کرده است.

از میان مؤسسات شرکت‌کننده در پیمایش، 73٪ دارای نوعی برنامه مدیریت بحران بودند، 25٪ چنین برنامه‌ای نداشتند و 2٪ نیز نمی‌دانستند که آیا مؤسسه‌شان برنامه مدیریت بحران را تدوین کرده است یا خیر.

هنگامی‌که از پاسخ‌دهندگان خواستیم تا نظرشان را درباره اثربخشی برنامه مدیریت بحران مؤسسه‌شان اعلام کنند، پاسخ‌ها متفاوت بودند:



این نشان می‌دهد که اکثر نهادها اهمیت مدیریت بحران را درک می‌کنند، برنامه مدیریت بحران را اجرا کرده‌اند و آن را مؤثر می‌دانند (البته از نظر برخی این برنامه‌ها «نسبتاً مؤثر» بودند). در صورتی که شرایط اضطراری بهداشت جهانی کنونی ادامه پیدا کند، این موضوع اهمیت بیشتری نیز خواهد یافت.

در حال حاضر ۸۰٪ از مؤسسات شرکت‌کننده در پیمایش، استراتژی‌ها یا برنامه‌های مدیریت بحران را برای رسیدگی به گسترش ویروس کرونا اجرا می‌کنند.

هنگامی که درباره نظر پاسخ‌دهندگان درباره رویکرد بخش آموزش عالی به مدیریت بحران و ویروس کرونا سوال کردیم، بسیاری از پاسخ‌دهندگان بر اهمیت موارد زیر تأکید کردند:

- آموزش آنلاین
- همکاری و هماهنگی بین‌المللی
- اقدامات پیشگیرانه و پیشدستانه
- رهبری قدرتمند دانشگاه
- انعطاف در ضرب‌الاجل‌های ارزیابی و امتحانات
- اقدامات بهداشتی سخت‌گیرانه‌تر
- برقراری ارتباط روشن از طرف رهبری دانشگاه و مدیران دانشگاهی

یک استاد مهندسی در آمریکا به ما گفت: «آموزش عالی باید از حیث ارائه رویکرد آرام و سنجیده به مدیریت بحران پیشگام باشد و بدون این که ریسک‌های منطقی را کمتر از حد جلوه دهد یا نادیده بگیرد، در عین حال قاطع و کارآمد باقی بماند»

یک مدیر و رئیس دانشگاه در چین به ما این‌گونه گفت: «مؤسسات آموزش عالی در مواجهه با بحرانی نظیر ویروس کرونا کاملاً آسیب‌پذیر هستند زیرا اکثر دانشگاه‌ها، گروه‌های اجتماعی بزرگی هستند که زمانی که تحت تأثیر این بیماری قرار بگیرند به گسترش زیاد بیماری منجر می‌شوند. هرچند با حمایت اینترنت و فناوری‌های مرتبط، دانشگاه‌ها از بختی برای بررسی چگونگی استفاده فعالانه از فناوری برای توسعه دروسشان از طریق روش‌های آنلاین برخوردار هستند».

در نهایت یک متخصص پژوهشی استرالیایی به ما گفت «مؤسسات آموزش عالی همواره در کار با سناریوهای احتمالی ضعیف هستند و بیشتر تمایل دارند تا به جای آنکه از پیش آماده شوند، صرفاً به بحران واکنش نشان دهند. مؤسسات استرالیایی زیادی هستند که با آنلاین کردن دروسشان به همه‌گیری جهانی ویروس کرونا واکنش نشان داده‌اند - و این اقدام ممکن است به خلق مواد آموزشی با کیفیتی منجر شده باشد یا نشده باشد. معمولاً انگیزه اصلی آن‌ها به درآمدی مربوط می‌شود که اگر دانشجویان در دروسشان ادامه شرکت نکنند از دست می‌دهند معمولاً انگیزه اصلی این قبیل اقدامات ارتقای رفاه دانشجویان نیست».

در شرایطی که بحران ویروس کرونا ادامه پیدا می‌کند مسئولیت مؤسسات آموزش عالی آن است تا بررسی و پیشبرد مداوم استراتژی‌ها و اقدامات مدیریت بحران خود را در دستور کارشان قرار دهند.

به خاطر داشتن این نکته مهم است که انعطاف و توانایی سازگاری سریع با شرایط در حال تغییر بحران در ماه‌های آینده می‌تواند کمک زیادی به مؤسسات آموزش عالی کند.

نتیجه گیری

در حالی که در دوران ابهام آمیزی به سر می‌بریم دانشگاه‌ها می‌توانند پیوسته در تلاش برای ارائه آموزش با کیفیت بالا و ارتباط استوار با دانشجویان باشند. برای انجام این کار لازم است تا مؤسسات آموزش عالی به نیازها و نگرانی‌های دانشجویان گوش دهند و خود را با به‌روزترین ابزارهای فناوریانه ارتقا دهند.

پیمایش‌ها و پژوهش مداوم QS با هدف پشتیبانی از مؤسسات آموزش عالی در اجرای این اقدامات و ارائه به‌روزترین بینش‌ها درباره این انجام می‌شوند که مؤسسات آموزش عالی همتای آن‌ها چه اقداماتی را انجام داده‌اند و دانشجویان چه واکنشی به این اقدامات دارند.

در ماه‌های آتی، سازگار شدن مداوم با این حالت طبیعی جدید حیاتی خواهد بود و QS مصمم است تا در خلال این بحران شریک خوبی برای مؤسسات آموزش عالی باشد.

اگر سوالات یا نگرانی‌هایی دارید لطفاً با تیم QS در <https://www.qs.com/contact> تماس بگیرید.

برای هر نوع درخواست رسانه‌ای لطفاً با ایمیل زیر تماس بگیرید: qspressoffice@qs.com

درباره QS

QS یا کوآکوارلی سیمونز ارائه‌دهنده پیشگام خدمات، تحلیل و بینش به بخش آموزش عالی جهان است و وظیفه خود را توانمندسازی افراد پراکنجه در تمامی نقاط جهان برای تحقق ظرفیت‌هایشان در زمینه کسب موفقیت آموزشی، نقل و انتقال بین‌المللی و توسعه شغلی، می‌داند.

فهرست رتبه‌بندی دانشگاه جهانی QS برای اولین بار در سال ۲۰۰۴ تدوین شد و اکنون به محبوب‌ترین منبع داده‌های مقایسه‌ای جهان راجع به عملکرد دانشگاه تبدیل شده است. وبسایت پرچم‌دار این فهرست در آدرس www.TopUniversities.com قرار دارد و ۱۴۹ میلیون بار در سال ۲۰۱۹ از آن بازدید شده است و در سال ۲۰۱۹ بیش از ۹۴۰۰۰ کلیپ رسانه‌ای متعلق به QS یا حاوی ارجاع به QS توسط خروجی‌های رسانه‌ای در سراسر جهان منتشر شده است.

QS فراتر از انتشار فهرست رتبه‌های دانشگاه‌های پیشگام بازار جهان به تدوین پیمایش دانشجویان بین‌المللی -بزرگ‌ترین پیمایش جهانی احساسات، انگیزه‌ها و سلاقی دانشجویان بین‌المللی آینده- نیز می‌پردازد. سلسله رویدادهای



شهرت، اشتغال پذیری دانشجویان و بین‌المللی شدن به دانشگاه‌های سراسر جهان ارائه می‌کند.

ضمناً این واحد بر همایش‌های بین‌المللی QS برای رهبران آموزش عالی نیز نظارت دارد. این همایش‌ها عبارت‌اند از:

▪ Reimagine Education: برنامه و همایش جایزه پیشگام جهانی برای نوآوری آموزش و یادگیری

▪ EduData Summit: عرصه‌ای که شاغلان پیشگام جهان در نقطه تلاقی حوزه‌های داده و آموزش را با هم مرتبط می‌کند.

▪ QS APPLE: برجسته‌ترین همایش آسیا برای رهبران آموزش عالی

▪ و طیفی از اجلاس‌های موضوعی که همراه با دانشگاه‌های شریک برگزار می‌شوند.

QS در سال ۲۰۱۹ به‌عنوان بخشی از تعهدش به اهداف پایداری به‌عنوان شرکت CarbonNeutral® تایید شده است. این تاییدیه، بازتابی از اقدامات این شرکت در راستای کاهش اثر منفی بر محیط‌زیست از طریق سلسله‌ای از اقدامات مؤثر و جبران انتشار غیرقابل اجتناب گازهای گلخانه‌ای از طریق پروژه تایید شده جنگلداری جبران کربن در برزیل است.

مواجهه با دانشجوی ما - The QS World Grad School، QS World University و Tour، QS World MBA Tour فرصت ملاقات با مدیران پذیرش دانشجو در برخی از دانشگاه‌های برتر جهان را طی ۳۴۸ رویداد در سراسر جهان به ۲۲۵۰۰۰ دانشجوی آینده اعطا می‌کند.

QS در طول شیوع COVID-۱۹ این قبیل برنامه‌هایش را به‌صورت موقت به شیوه آنلاین برگزار می‌کند و این اطمینان را ایجاد کرده است که مؤسسات سراسر جهان همچنان قادر به ارتباط با استعدادهای سراسر جهان هستند. واکنش QS به همه‌گیری جهانی و ویروس کرونا شامل تدوین سلسله‌ای از منابع بازاریابی دیجیتال برای مؤسسات - که با هدف تسهیل همکاری مداوم با کیفیت با دانشجویان بالقوه طراحی شده است - و افتتاح سلسله وینارهایی است که به هیئت‌علمی و مدیران دانشگاه امکان می‌دهند تا بهترین رویه‌هایشان را با هم به اشتراک بگذارند و با همدیگر همکاری کرده و ارائه‌های آموزشی‌شان را به سمت کلاس درس مجازی سوق دهند.

واحد جمع‌آوری اطلاعات QS - شعبه خدمات حرفه‌ای و پژوهش QS - تحلیل سفارشی عملکرد مقایسه‌ای را بر طبق مقیاس‌های محوری برای تمامی ماموریت‌های مؤسسات آموزشی از جمله تدریس، تاثیر پژوهشی، جایگاه از نظر

مقدمه

یکی از اهداف جهان‌شمول مبارزه با شیوع کرونا تأمین امنیت و سلامت شهروندان است. فاصله‌گذاری‌های فیزیکی یکی از اصول و پروتکل‌های جهانی برای دستیابی به هدف مذکور است. در میان بخش‌های مختلف اجتماعی، بخش آموزش با توجه به تعداد زیاد ذی‌نفعانی (دانش‌آموزان، دانشجویان، معلمان، استادان، کارکنان پشتیبانی، اولیا و سایر افراد مرتبط) که در آن حضور دارند جزو اولین بخش‌هایی است که در سیاست‌های فاصله‌گذاری‌های فیزیکی مورد توجه قرار می‌گیرد.

مرکز بررسی‌های استراتژیک ریاست‌جمهوری ایران هم‌زمان با آغاز شیوع ویروس کرونا در کشور، در گزارشی در مورد بررسی تأثیر این ویروس بر آموزش به‌نقل از مدیران یونسکو بیان کرد: «این ویروس بر حدود ۵۱۶ میلیون دانشجو و دانش‌آموز در سطح جهان از دوره پیش‌دبستانی تا آموزش عالی (شامل ۸۱ میلیون دانشجو) تأثیر می‌گذارد». در این گزارش همچنین بیان شده بود که ۵۶ کشور گرفتار شیوع کرونا تمامی مدارس را در سطح ملی و ۱۷ کشور مدارس را در سطح منطقه‌ای تعطیل کرده‌اند.

گسترش دامنه شیوع این ویروس در جهان مطابق گزارشی که یونسکو در تاریخ ۱۳ آوریل ۲۰۲۰ (۲۵ فروردین ۱۳۹۹) ارائه کرده بیش از ۱۸۸ کشور را ناگزیر کرده است تا مؤسسات آموزشی را تعطیل کنند. سرعت فراگیری بیماری به شکل نگران‌کننده‌ای در حال پیشرفت است. برای مثال تعداد مبتلایان به ویروس در ایران از تعداد ۵۲۳ نفر در تاریخ ۱۳۹۸/۱۲/۳ به تعداد ۷۱/۶۸۶ نفر در ۱۳۹۹/۱/۲۵ افزایش پیدا کرده است یعنی ظرف ۵۰ روز بیش از ۱۳۷۰ برابر افزایش پیدا کرده است.

رفت و آمد دانش‌آموزان و دانشجویان امکان‌گسترش و شیوع ویروس را به شدت افزایش می‌دهد. از آنجا که عموم دانشجویان دانشگاه‌ها و سایر مؤسسات آموزش عالی کشور از شهرهای متفاوت برای تحصیل به شهر مقصد می‌آیند این موضوع باعث می‌شود در این رفت و آمدها پراکنندگی جغرافیایی شهرهای فرستنده و پذیرنده دانشجو نقش تعیین‌کننده‌ای در گسترش شیوع بیماری در کشور داشته باشد. بر همین اساس در بسیاری از کشورهای پیشرفته از قبیل استرالیا، کانادا، انگلستان، امریکا، فرانسه و آلمان به شکلی برنامه‌ریزی شده است که با تعطیلی آموزش‌های حضوری و فیزیکی از سفرهای دانشجویان داخلی و بین‌المللی جلوگیری شود.

در این گزارش تلاش شده است با تکیه بر تحلیل داده‌های چند نهاد بین‌المللی تصویری از چگونگی سیاست‌گذاری کشورها برای اداره مؤسسات آموزشی و تربیتی در تمامی سطوح پیش‌دبستانی، دبستان، متوسط و آموزش عالی ارائه شود. بر این اساس دیده‌بانی وضعیت و شیوه پاسخگویی کشورها در برابر بحران کرونا، که با استفاده از ۳ پایگاه اطلاعاتی صورت گرفته است، شامل این موارد است: یونسکو، سازمان همکاری‌های اقتصادی و توسعه^۲ و سازمان بهداشت جهانی^۴.

داده‌های حاصل از دیده‌بانی وضعیت جهانی شیوع کرونا بر حسب چند شاخص



از مجموعه گزارش‌های بین‌المللی آموزش عالی و بحران کرونا (۳)

شیوع کرونا و تجارب جهانی اداره مؤسسات آموزشی

تهیه و تدوین: محمد حسینی مقدم
عضو هیئت علمی گروه پژوهشی
مطالعات آینده‌نگر

تاریخ انتشار: ۲۵ فروردین ۱۳۹۹

در قالب جدولی در ادامه آمده است. این داده‌ها شامل جمعیت پیش دبستانی و دانش‌آموزی، جمعیت دانشجویی، تعداد مبتلایان به ویروس کرونا و سیاست‌های بکارگرفته شده در خصوص مؤسسات آموزشی است. کشورها برحسب پراکندگی جغرافیایی و دامنه شیوع انتخاب شده‌اند. در این انتخاب کشورهایی از مناطق آسیا، اروپا، افریقا و آمریکا بررسی شده‌اند.

همچنان‌که از بررسی تجارب کشورها در جدول زیر مشخص می‌شود، دامنه شیوع ویروس در هر کشور بر تصمیم‌گیری آن کشور در خصوص تعیین سطح و دوره تعطیلی

در نظام آموزشی تأثیرگذار بوده است؛ به عبارت روشن‌تر برخی از کشورها پیش دبستان‌ها و مدارس ابتدایی، برخی دیگر تمامی مؤسسات آموزشی تا قبل از دانشگاه و برخی دیگر از کشورها تمامی مؤسسات آموزشی و تربیتی در تمامی سطوح را تعطیل کرده‌اند؛ این مؤسسات شامل شیرخوارگاه‌ها، پیش دبستان‌ها، مدارس ابتدایی، مدارس متوسطه، کالج‌ها و دانشگاه‌ها می‌شود. این ملاحظه ذیل بررسی سیاست‌های کشورها لحاظ و تصریح شده است. بنابراین، جایی که بیان شده مؤسسات آموزشی در تمامی سطوح تعطیل شده‌اند ناظر بر تمام مراکز آموزشی و تربیتی گفته شده است.

جدول ۱. بررسی تطبیقی سیاست‌های کشورهای منتخب در اداره مؤسسات آموزش در دوران شیوع کرونا

نام کشورها	تعداد فراگیران پیش دبستان، دبستان و متوسطه	تعداد دانشجویان	تعداد مبتلایان به کرونا	سیاست‌ها
آلمان	۱۲,۲۹۱,۰۰۱	۳,۰۹۱,۶۹۴	۱۱۷,۶۵۸	تا ۲۷ فروردین ۱۳۹۹ تمامی پیش دبستان‌ها و دبستان‌ها برای حدود یک ماه تعطیل شده‌اند.
اتریش	۱,۲۷۸,۱۷۰	۴۳۰,۳۷۰	۱۳,۵۶۰	تمامی مدارس از ۲۸ اسفند ۱۳۹۸ ماه تا کنون تعطیل هستند.
اردن	۲,۰۵۱,۸۴۰	۳۲۰,۸۹۶	۳۷۲	مؤسسات آموزشی در تمامی سطوح از ۲۳ اسفندماه ۱۳۹۸ تعطیل شده‌اند.
اسپانیا	۷,۶۹۶,۱۰۱	۲,۰۱۰,۱۸۳	۱۵۷,۰۲۲	تمامی مدارس کشور تعطیل شده‌اند.
افریقای جنوبی	۱۳,۴۹۶,۵۲۹	۱,۱۱۶,۰۱۷	۲,۰۲۸	مدارس از ۲۷ اسفندماه ۱۳۹۸ تا ۹ اردیبهشت ماه ۱۳۹۹ تعطیل شده‌اند.
امارات متحده عربی	۱,۱۷۰,۵۶۵	۱۹۱,۷۹۴	۳,۷۳۶	مؤسسات آموزشی در تمامی سطوح از ۱۷ اسفندماه ۱۳۹۸ برای مدت یک ماه تعطیل شده‌اند.
امریکا	۵۶/۶۰۰/۰۰۰	۱۹/۹۰۰/۰۰۰	۴۹۲,۸۸۱	تمامی مدارس تعطیل شده‌اند.
اندونزی	۶۰,۲۲۸,۵۶۹	۸,۰۳۷,۲۱۸	۳,۸۴۲	تمامی مدارس از ۲۵ اسفندماه ۱۳۹۸ در جاکارتا و بسیاری از استان‌های این کشور تعطیل شده‌اند.
ایتالیا	۹,۰۳۹,۷۴۱	۱,۸۳۷,۰۵۱	۱۴۷,۵۷۷	مؤسسات آموزشی در تمامی سطوح تا ۲۵ فروردین ۱۳۹۹ تعطیل شده‌اند.
ایران	۱۴,۵۶۱,۹۹۸	۴,۰۷۳,۸۲۷	۷۰,۰۲۹	از تاریخ ۴ اسفندماه ۱۳۹۸ مؤسسات آموزشی در تمامی سطوح ابتدا در چند استان و سپس در سراسر کشور تعطیل شده‌اند.

نام کشورها	تعداد فراگیران پیش دبستان، دبستان و متوسطه	تعداد دانشجویان	تعداد مبتلایان به کرونا	سیاستها
بلژیک	۲,۴۵۷,۷۳۸	۵۲۶,۷۲۰	۲۶,۶۶۷	مدارس ابتدایی باز هستند اما تمامی کلاسهای و برنامههای آموزشی متوقف شده است و کارکرد مدارس نگهداری از کودکانی است که پدر و مادر آنها مشاغل حساس دارند.
بلغارستان	۹۷۴,۴۶۹	۲۴۹,۹۳۷	۶۳۵	تا تاریخ ۲۴ فروردین ماه ۱۳۹۹ مراکز آموزشی در تمامی سطوح تعطیل هستند.
ترکیه	۱۷,۷۰۲,۹۳۸	۷,۱۹۸,۹۸۷	۴۷,۰۲۹	مؤسسات آموزشی در تمامی سطوح تعطیل شدهاند و آموزشها به صورت برخط و نیز با استفاده از شبکههای تلویزیونی ارائه می شود.
جمهوری چک	۱,۷۱۵,۸۹۰	۳۵۲,۸۷۳	۵,۷۳۲	از تاریخ ۲۲ اسفندماه ۱۳۹۸ مؤسسات آموزشی در تمامی سطوح تا اطلاع ثانوی تعطیل شدهاند.
چین	۲۳۳,۱۶۹,۶۲۱	۴۲,۲۶۶,۴۶۴	۸۳,۳۸۳	مؤسسات آموزشی در تمامی سطوح تعطیل شدهاند اما از ۲۵ اسفندماه ۱۳۹۸ در برخی از شهرها فعالیت مؤسسات آموزشی آغاز شده است.
دانمارک	۱,۱۸۵,۵۶۴	۳۱۲,۳۷۹	۵,۸۱۹	مراکز آموزشی پیشدبستان و دبستان تا تاریخ ۲۵ فروردین ماه ۱۳۹۹ تعطیل شدهاند و برنامههای آموزشی از راه دور انجام می شود.
ژاپن	۱۶,۴۹۶,۹۲۸	۲,۹۱۰,۵۴۰	۶,۰۰۵	از ۸ اسفندماه به دستور دولت تمامی مؤسسات آموزشی در سطوح پیشدبستانی، دبستان و متوسطه تعطیل شدهاند. تنها شیرخوارگاهها از این تعطیلی مستثنی شدهاند.
سوئیس	۱,۲۸۹,۲۱۹	۳۰۰,۶۱۸	۲۴,۲۲۸	تمامی آموزشهای حضوری در مدارس و دانشگاهها تا ۳۰ فروردین ماه ۱۳۹۹ ممنوع شده است.
عربستان سعودی	۶,۷۸۹,۷۷۳	۱,۶۲۰,۴۹۱	۴,۰۳۳	مؤسسات آموزشی در تمامی سطوح به طور موقت تعطیل شدهاند.
فرانسه	۱۲,۹۲۹,۵۰۹	۲,۵۳۲,۸۳۱	۸۹,۶۸۳	مؤسسات آموزشی در تمامی سطوح تعطیل شدهاند و تنها پیشدبستانها و مدارس برای نگهداری فرزندان کادر پزشکی و درمانی این کشور باز هستند
کره جنوبی	۷,۰۴۴,۹۶۳	۳,۱۳۶,۳۹۵	۱۰,۴۸۰	مؤسسات آموزشی در تمامی سطوح تا ۱۹ فروردین ماه ۱۳۹۹ تعطیل شدهاند و دروس به صورت برخط ارائه می شود.
مالزی	۶,۶۷۷,۱۵۷	۱,۲۸۴,۸۷۶	۴,۳۴۶	مؤسسات آموزشی در تمامی سطوح از ۲۷ اسفندماه ۱۳۹۸ تا ۱۱ فروردین ماه ۱۳۹۹ تعطیل شدهاند.
مجارستان	۱,۵۰۴,۷۴۰	۲۸۷,۰۱۸	۱,۳۱۰	تمامی مؤسسات آموزشی تعطیل شدهاند به استثنای برخی مراکز نگهداری کودکانی که اولیای آنها مجبور به کار هستند.
مصر	۲۳,۱۵۷,۴۲۰	۲,۹۱۴,۴۷۳	۱,۹۳۹	از ۲۴ اسفندماه ۱۳۹۸ مؤسسات آموزشی در تمامی سطوح تعطیل شدهاند.
هلند	۳,۳۳۶,۵۴۴	۸۷۵,۴۵۵	۲۳,۰۹۷	مدارس از ۲۵ اسفندماه ۱۳۹۸ تا ۱۷ فروردین ماه ۱۳۹۹ تعطیل شدهاند تنها مراکز نگهداری از کودکان برای مراقبت از فرزندان کادر بهداشت و درمان و مشاغل حساس این کشور فعال هستند.

یافته‌ها

- لزوم در نظر گرفتن شرایط و موقعیت دانش‌آموزان و دانشجویان کم‌بضاعت و آسیب‌پذیر در فرایند ارائه آموزش‌ها در دوران فاصله‌گذاری اجتماعی.

- تدوین دستورالعمل‌هایی برای آموزگاران و استادان که تصریح و تدقیق کند در موقعیت فاصله‌گذاری اجتماعی چگونه باید نیازمندی‌های آموزشی و یادگیری دانش‌آموزان و دانشجویان تأمین شود.

- تعامل مستمر میان دانش‌آموزان، آموزگاران و اولیا تا میزان رضایت از آموزش‌های از راه دور مشخص شود، سرفصل‌های تعیین‌شده و راهبردهای آموزشی مشخص شود تا چنانچه لازم است فعالیت‌ها و منابع تکمیلی لحاظ شود.

- افزایش تعامل میان فراگیران؛ به عبارت روشن‌تر در مقاطع پیش‌دانشگاهی و دانشگاهی مناسب است دانش‌آموزان یا دانشجویان با هم‌کلاسی‌های خود در تعامل باشند.

- آمادگی برای تداوم تعطیلی مدارس و سایر مؤسسات آموزشی و تربیتی تا سال تحصیلی آینده. برآوردهای انجام‌شده بیانگر آن است که دست‌کم ۱۸ ماه برای تولید واکسن این ویروس زمان نیاز است و از این رو لازم است از حیث برنامه‌ریزی اقدامات لازم صورت گیرد.

- هماهنگی نهادهای آموزشی با توصیه‌های ستادهای راهبردی مبارزه با کرونا در کشورها.

- بازنگری اولویت‌های آموزشی با هدف دستیابی به یادگیری حداکثری برای دانش‌آموزان و دانشجویان.

- لحاظ‌کردن سیاست‌های مناسب برای طی فرایند دانش‌آموختگی دانش‌آموزان یا دانشجویان.

- بکارگیری شیوه‌ها و ابزارهای مناسب برای ارزیابی و سنجش سطح یادگیری دانش‌آموزان و دانشجویان.

- کاهش دادن برنامه‌ها و سرفصل‌های آموزشی غیر ضرور و تعیین مفاد آموزشی ضروری.

- سیاست‌گذاری به منظور ارائه آموزش‌های فشرده در صورت اتمام دوره فاصله‌گذاری‌های فیزیکی و بازنگری دروس قبل از شروع سال تحصیلی جدید.

تمامی کشورها صرف‌نظر از سطح توسعه‌یافتگی و جایگاهی که در اقتصاد و مناسبات جهانی دارند از بدو مشاهده نخستین آثار شیوع کرونا رفتارهای مشابهی را بکار گرفته‌اند که به شرح زیر بیان شده است:

- اصل و مبنای تصمیم‌گیری حفظ و ارتقای سلامت و امنیت فراگیران، دانش‌آموزان، دانشجویان، مربیان، آموزگاران و سایر کارکنان است.

- توقف فعالیت‌های مؤسسات آموزشی و تربیتی که حضور فیزیکی افراد باعث شیوع ویروس می‌شود مشتمل است بر: شیرخوارگاه‌ها، پیش‌دبستانی، ابتدایی، متوسطه و عالی.

- سطح توقف و تعطیلی مؤسسات آموزشی و تربیتی و دوره زمانی آن تابعی از میزان شیوع بیماری است؛ به عبارت روشن‌تر چنانچه تعداد مبتلایان اندک و قلمرو جغرافیایی ابتلا محلی و محدود باشد این موضوع باعث شده است تعطیلی مؤسسات آموزشی نیز محدود و محلی باشد. اما به میزانی که شیوع ویروس از سطح محلی و منطقه‌ای به سطح ملی گسترش پیدا کرده باشد در این صورت فعالیت‌های تمامی مؤسسات آموزشی و تربیتی که مستلزم حضور فیزیکی افراد است در تمامی سطوح تعطیل شده‌اند.

- برنامه‌ریزی برای تداوم برنامه‌ها و خدمات مؤسسات آموزشی و تربیتی از راه دور و مبتنی بر زیرساخت‌های الکترونیک، مجازی و چندرسانه‌ای است.

- تأکید بر لزوم تداوم برنامه‌های آموزشی از راه دور و جلوگیری از زیان‌های توقف برنامه‌های آموزشی و یادگیری. ذیل این موضوع باید لحاظ کرد که چنانچه دانش‌آموزان یا دانشجویان تجهیزات الکترونیکی لازم برای اتصال به شبکه‌های آموزشی از راه دور را ندارند به شکلی این امکان را برای آنها مهیا کرد. در این زمینه می‌توان از کمک‌های بخش غیردولتی، اجتماعات مردم‌نهاد و خیران می‌توان بهره گرفت.

- چنانچه امکان بهره‌مندی از آموزش از راه دور مهیا نمی‌شود از ظرفیت‌های صدا و سیما مشتمل بر برنامه‌های تلویزیونی و رادیویی استفاده شود.

● لحاظ کردن آموزش از راه دور به جای آموزش چهره به چهره

● در کشورهای پیشرفته: به منظور تأمین آرامش خاطر اولیایی که جزو کادر پزشکی، بهداشتی، درمانی و مشاغل حساس هستند، شیرخوارگاه‌ها، پیش دبستانی‌ها و مراکز نگهداری از کودکان فعال هستند.

پیشنهادها

باتوجه به بررسی تجارب کشورهای متفاوت پیشنهادهای قابل ارائه به شرح زیر هستند:

● بکارگیری رویکرد پیش‌دستانه و کنش‌گرایانه. این موضوع ناظر بر آن است که با نگاه معطوف به ساخت آینده باید تلاش شود سناریوها و آینده‌های بدیلی در نظر گرفته شوند تا مشخص کنند در صورت مهار یا عدم مهار بحران شیوع کرونا چه بسته‌های اقدامی قابل طراحی و اجرا است؟

● با توجه به برآوردهای صورت گرفته مبنی بر تولید واکسن این ویروس طی ۱۸ ماه آینده، بدیهی است که در سال تحصیلی آینده نیز وضعیت شیوع کرونا تداوم خواهد داشت بنابراین، در چنین شرایطی به جای تصمیمات منفعلانه باید مشخص شود تداوم حیات آموزشی دانش آموزان و دانشجویان در همزیستی با ویروس چگونه امکان‌پذیر خواهد بود؟

● با نگاهی جامع‌نگر ضمن بررسی تهدیدها و آسیب‌های حاصل از شیوع بیماری ضروری است فرصت‌های پیش‌رو به منظور بهبود و ارتقای نظام آموزشی و یادگیری کشور نیز شناسایی شوند.

● نظام آموزشی کشور باید راه‌کارهای مؤثری برای بازآموزی و مهارت‌افزایی دوباره افرادی که به دلیل بحران شیوع بیماری از کار برکنار شده‌اند تدبیر کند.

● شرایط به‌وجود آمده برای دانشگاهیان کشور فرصت بی‌ظنری را خلق کرده است تا بتوانند با تاسی از مسئولیت‌پذیری اجتماعی و شأن علمی پاسخگویی در برابر وضعیت‌های به‌وجود آمده و نیز تغییرات نوظهور تبیین‌ها و راه‌کارهای تخصصی و مؤثری را ارائه کنند تا نقطه عطف

تاریخی در مسیر تحولات علمی کشور ایجاد شود و قامت دانشگاه در برابر آهنگ توسعه و پیشرفت کشور راست و استوار گردد.

● همکاری، گفتگو و اجماع نظر در شرایط کنونی یکی از اصول اساسی برون رفت از بحران‌های به‌وجود آمده و پیش‌رو است. از این‌رو، لازم است ذی‌نفعان آموزش عالی کشور مسؤولانه با یکدیگر گفتگو کنند تا مناسب‌ترین سناریوها و راهبردها برای دستیابی به موفقیت‌ها و ارزش‌افزوده‌های حداکثری شناسایی شود. براین اساس مدیران دانشگاهی باید زمینه تعامل با دانشجویان، اعضای هیأت علمی، کارکنان پشتیبانی دانشگاه، اولیای دانشجویان و اجتماعات محلی را ایجاد کنند تا از خواسته‌ها و مطالبه‌های آنها به‌خوبی آگاه شوند و نیز این افراد از ظرفیت‌ها، توانمندی‌ها و محدودیت‌های دانشگاه مطلع شوند و در چنین شرایطی با ایجاد اجماع نظر میان همگان راهبردهای ارائه بهینه خدمات دانشگاهی از روایی و پایایی مطلوبی برخوردار خواهد شد.

● لحاظ کردن امنیت و سلامت دانش آموزان، دانشجویان، آموزگاران، استادان و کارکنان پشتیبانی باید سرلوحه نظام تصمیم‌گیری و اقدام قرار گیرد.

● شناسایی و تعیین مناسب‌ترین، کم‌هزینه‌ترین و اثربخش‌ترین ساز و کار ارتباطی برای برقراری تعامل میان کادر آموزشی و آموزش‌گیرندگان و خانواده‌های آنها.

● لزوم تدوین دستور عمل‌های صریح، دقیق و مؤثر برای انجام آموزش، پژوهش، کار و یادگیری از راه دور در دانشگاه‌ها با هدف تسهیل مسیرها و فرایندهای مورد نظر ذی‌نفعان (مدیران مراکز آموزشی، دانش آموزان، دانشجویان، آموزگاران، استادان و اولیا).

در پی رویدادهای ۱۱ سپتامبر، بلایای طبیعی، و خشونت‌های دانشگاهی، بسیاری از دانشگاه‌ها در آمریکا تیم‌هایی را تشکیل دادند که در شرایط بحران برای پاسخگویی به بحران‌ها آماده باشد. ظهور پاندمی کووید ۱۹ محدودیت‌های این تلاش‌ها را نشان داد. با اینکه، دانشگاه‌ها در خط مقدم و فعال پاسخگویی به کووید ۱۹ بودند- به سرعت خوابگاه‌ها را تخلیه کردند و کلاس‌های درس را به شیوه مجازی برگزار کردند- فرآیندی بسیار چالش برانگیز که هنوز هم بسیاری دانشگاه‌ها با آن دست و پنجه نرم می‌کنند.

از آنجا که دانشگاه‌ها کارکردهای متنوعی دارند، مواجهه با کووید ۱۹ بویژه برای دانشگاه‌ها بسیار پیچیده بود. پیش از هر چیز، نهادهای آموزشی هستند، که دانشجویان کارشناسی و تحصیلات تکمیلی درس می‌خوانند و اساتید تدریس میکنند و پژوهش‌های خود را پیش می‌برند. علاوه بر این، دانشگاه‌ها به مثابه شهری کوچک هستند، نیروی پلیس، نیروگاه، امکانات ورزشی، و دیگر نهادهای مدنی را در خود جای داده‌اند. همینطور، کارفرمای محلی و محرک‌های اقتصادی محلی و منطقه‌ای برخوردار هستند. در نهایت، بسیاری از دانشگاه‌ها بیمارستان را می‌گردانند، و آن را در خط مقدم سیستم بهداشت محلی قرار داده‌اند.

این هویت‌های متعدد بدان معنی است که دانشگاه‌ها سهام‌داران مختلفی دارند. دانشگاه‌های آمریکا هم از مدل‌های پیچیده درآمد تبعیت می‌کنند- شهریه، گرنت‌های دولتی، کمک‌های اهدایی فارغ‌التحصیلان، درآمدهای وقفی، و حتی فروش بلیط و قراردادهای تلویزیونی. همه اینها در مواجهه با کووید ۱۹ هیچگاه سهل الوصول نبودند.

با وجود اینکه دانشجویان محوطه دانشگاهی را ترک کردند، مشکلات دانشگاه با کووید ۱۹ تمام نشده است. پرسنل دانشگاه- از اساتید تا پرسنل رفاهی- درباره آینده خود نگرانند. پروژه‌های تحقیقاتی در حال‌های از ابهام قرار دارند. همینطور ثبت نام و استخدام استاد. و دانشجویان پرسش‌های مهم و اضطراری دارند: واحدهای دانشگاهی چگونه تعیین می‌شوند؟ آیا پول اتاقتی که استفاده نشده بازپرداخت می‌شود؟ آیا مراسم آغاز تحصیلات خواهیم داشت؟ این چگونه بر بورس تحصیلی من تاثیر می‌گذارد؟ آیا می‌توانم در صورت ابطال ویزای دانشجویی در کشور باقی بمانم؟ به طور خلاصه، دانشگاه‌ها هنوز هم باید تصمیمات مهمی را اتخاذ کرده و در مورد آن‌ها اطلاع‌رسانی کنند.

ایجاد سازوکاری که برای تصمیم‌گیری چارچوبی ارائه دهد می‌تواند در نوع خود کمک بسیار بزرگی باشد- و بهتر است که این کار دیر یا زود انجام شود. در کار با نهادهای آموزش عالی و آژانس‌های تجاری و یا بخش عمومی، ما مشاهده کردیم که وجود بخش "مرکز مدیریت یکپارچه" می‌تواند به این مراکز در ایجاد مسیر و دنبال کردن آن یاری رساند.

در این مقاله، ما توضیح می‌دهیم که "مرکز مدیریت یکپارچه" چیست، و چگونه می‌تواند کمک کند، و مهم‌ترین پرسش‌هایی که دانشگاه‌هایی آمریکا باید در مواجهه



از مجموعه گزارش‌های بین‌المللی
آموزش عالی و بحران کرونا (۴)

**ویروس کرونا و محیط دانشگاه‌ها:
آموزش عالی در آمریکا چگونه
می‌تواند پاسخ به ویروس کرونا را
سامان‌دهی کند؟**

نویسندگان: پابلو ایلنر، جانانان لا؛
آنا مندی، سورااب سنقوی، و جیمی
ساراکاتسانیس

مترجم: مهسا شیخان

تاریخ اصل اثر: مارس ۲۰۲۰

تاریخ انتشار: ۲۶ فروردین ۹۹

با پاندمی کووید ۱۹ طرح کنند. هدف ایجاد سازمانی است که می‌تواند امنیت و اقدامات کلیدی مهم و در عین حال سیستم‌های تصمیم‌گیری راهبردی را برای آینده شکل دهد.

ویژگی‌های «مرکز مدیریت یکپارچه»

«مرکز مدیریت یکپارچه» نوع خاصی از سازمان است که زمانی که نهادها با بحران‌های مختل‌کننده، بسیار سریع و مهم مواجه می‌شوند، وارد عمل می‌شوند. ویروس کرونا واجد تمامی این شرایط است.

هر بخش مدیریت یکپارچه، سازه‌ای ساده، انعطاف‌پذیر، و چندرشته‌ای است که برای انطباق با شرایط در حال تغییر تاسیس شده است. به بیان کلی، این مرکز ۴ نوع فعالیت را پیش می‌برد:

- کشف کنید. کشف از دیدگاه درست موقعیت و نحوه تغییر و تحول آن، در حالی که آخرین اطلاعات اپیدمیولوژیک، اقتصادی و سیاسی با هم منسجم می‌شوند. به دنبال داده‌هایی از مدیران ارشد، دانشجویان، اعضای هیئت علمی، پرسنل، والدین، فارغ‌التحصیلان و دیگر سهام‌داران باشید.

- تصمیم بگیرید. به سرعت تصمیم بگیرید که چه اقدامی را صورت دهید در حالیکه از آزمودن فرضیات خود و پابندی به ارزش‌های دانشگاه و کالج مطمئن شده‌اید. - طراحی. مجموعه و یا پرتفولیوی از اقدامات را طراحی کنید، اقداماتی راهبردی و آنی که با کاهش خوش‌بینی نادرست سبب افزایش سرعت اقدامات شود. برای آن مدلی عملیاتی عملی طراحی کنید. برای ایجاد تغییر در زمان‌بندی و بودجه‌ها با تغییر شرایط آماده باشید.

- ارائه مناسب. راه‌حل‌ها را به شیوه‌ای کارآمد و منظم ارائه دهید. به یاد داشته باشید که شکست‌های کوچک می‌تواند به شکست‌های بزرگتری ختم شود، بنابراین، انعطاف‌پذیر باشید.

هدف کلی نهادها توانمندی برای حرکت پیشاپیش رویدادهاست، و ارائه عکس‌العمل راهبردی و ماهرانه.

«مرکز مدیریت یکپارچه» حول کارهای تاکتیکی که حوزه‌های خاصی از مسئولیت را بر عهده می‌گیرند ایجاد شده‌اند. تیم یکپارچه، که توسط مدیر عالی‌رتبه هدایت می‌شود، برای حصول اطمینان از اینکه تیم‌های کاری با هم مداخله ندارند و به منابع مورد نیاز خود کاملاً دسترسی دارند؛ فعالیت‌های دیگران را هماهنگ می‌کند. تیم هماهنگ‌کننده باید کوچک باشد، شامل اعضای که مدیریت پروژه، تصمیم‌گیری، برنامه‌ریزی سناریو، ارتباطات، و فرهنگ محوطه‌های دانشگاهی دست‌اندر کار هستند. اعتماد در مدیریت عالی‌رتبه بسیار مهم و حیاتی است. با در نظر گرفتن پاندمی، مرکز فرماندهی کووید ۱۹ باید از ارائه اطلاعات کامل متخصصین اپیدمیولوژی بهره‌برد. از آنجا که هیچ دو دانشگاهی کاملاً شبیه هم نیستند، هیچکدام از «مرکز مدیریت یکپارچه» دانشگاه‌ها هم مثل هم نخواهد بود. تمامی آن‌ها، باید گروه‌های کاری داشته باشند که به مسائل سلامتی و امنیت، تجربه دانشجویان، تدریس و پژوهش اساتید و پرسنل، امور اجرایی محوطه دانشگاهی، امور مالی و حقوقی، و ارتباطات (شکل) بپردازند. «مرکز مدیریت یکپارچه» ممکن است تیم‌های موقت را شکل داده و موارد بحرانی را به خاتمه برساند (برای مثال، مدیریت رویداد و کسب تجهیزات حفاظت فردی).

در زمان بحران، مدیران ممکن است وسوسه شوند که تصمیم‌گیری را متمرکز کرده و اطلاعات را به شدت کنترل کنند. باید در این مورد تجدید نظر کنند. مدیریت از بالا حیاتی است، اما کافی نیست: [برای مثال] یک یا دو و یا یک دوجین مدیری که به اندازه کافی نمی‌دانند، و در اتخاذ تصمیمات به اندازه کافی سریع نیستند. به بیان دیگر، گروهی از زیرتیم‌ها با مدیریت‌های مشترک نمی‌توانند به تصمیم‌گیری‌های سریع بیانجامند. دانشگاه‌ها، که اغلب به دنبال همه‌پرسی و اشتراک تصمیم‌گیری‌ها هستند، احتمالاً این روش را بسیار دشوار می‌یابند. «مراکز مدیریت یکپارچه»، با ایجاد محدوده‌ها و مرزهای فعالیت‌ها و تشدید مسئولیت‌پذیری، راهی برای گسترش و سرعت بخشیدن به تصمیم‌گیری به‌شمار می‌آیند. در واقع، این مراکز بر مبنای اطلاعاتی ناقص اولویت‌بندی‌ها را تعیین کرده به دیگران

اختیار عمل می‌بخشند. ارتباط دائمی بسیار حیاتی و نشست‌های روزانه که هماهنگی در میان تیم‌های کاری را ایجاد کنند، بسیار حیاتی است.

از لحاظ تاکتیکی، عملیاتی کردن «مراکز مدیریت یکپارچه» به معنای تعیین حامی مالی و مدیران هر گروه کاری، و ایجاد ریتم تعامل میان «مرکز مدیریت یکپارچه» و

جریان‌های کاری است. شرکت‌کنندگان در هر جلسه را با دقت انتخاب کنید؛ اگر قرار است که جلسات تنها با حضور حامیان مالی و مرکز فرماندهی برگزار شود، غالباً به ارائه گزارش محض می‌انجامد تا مباحث سازنده و روش‌های حل مسائل واقعی. اگر جلسات شامل مدیران طراز اول و خط مقدم با جریان‌های کاری باشند، جلسات بیشتر

شکل ۱.

چارچوب مرکز بخش‌های پاسخگویی مدیریت یکپارچه در خصوص کوید ۱۹. اقدامات مرکز مدیریت یکپارچه کوید ۱۹



تاکتیکی خواهند شد.

ممکن است برخی دانشجویان بین‌المللی نتوانند به خانه بازگردند، و در این صورت، ممکن است به اینترنت دسترسی نداشته باشند؛ با توجه به مسائل و قوانین مرتبط با ویزا و اعتبار کاری، برخی دانشجویان ممکن است نتوانند در کشور باقی بمانند. برخی دانشجویان ممکن است خانه‌ای نداشته باشند، که به آن بازگردند.

از نظر پرسنل، آن دسته از پرسنل که ستون‌بندی محوطه دانشگاهی را تشکیل می‌دهند- هر فرد از استاد تا دربان و کارکنان رستوران‌ها چنانچه در زمان تعطیلی محوطه‌های دانشگاهی دریافتی نداشته باشند ممکن است با مسائل مالی مواجه باشند. فروشنده‌های محلی ممکن است بسیار نیازمند تجارت دانشگاه باشد. دانشگاه‌ها دغدغه‌های مالی خود را دارند، اما تا حد ممکن، این مسئله خود در شیوه تصمیم‌گیری حس برابری را - به نفع ا فشار آسیب‌پذیر- ایجاد خواهد کرد.

- حفظ رابطه خیلی نزدیک با دانشجویان، اساتید، و فارغ‌التحصیلان. با گسترش کوید ۱۹، دانشگاه‌ها باید، با تمرکز بر سلامت و امنیت سریع‌ا وارد عمل شوند. با طولانی شدن پیامدها، دانشگاه‌ها باید دغدغه‌های دانشجویان و دیگر سهام‌داران را نیز بدانند- و به شکلی مؤثر به آن پاسخ بگویند. دغدغه‌های دانشگاهی و غیردانشگاهی مهم هستند؛ برای مثال، طرح‌هایی برای آغاز و حمایت از دانشجویان سال آخری زمانی که وارد بازار کار نامعلومی می‌شوند، ارائه شود. بخشی از این تلاش‌ها باید به سوی حمایت از سلامت ذهنی دانشجویان و اساتیدی که جدیدا خارج شده‌اند، و احتمالا با مسائلی چون فقدان، شوک، انزوا، و وضعیت‌های دشوار خانوادگی، مواجه هستند، صورت گیرد. درگیری با دانشجویان کنونی پایان نمی‌گیرد. فارغ‌التحصیلی ممکن است به دلیل شیوع استرس‌های مالی به عقب برگردد. در صورت رکود، فارغ‌التحصیلان ممکن است احساس دلتنگی کنند، اما رویکرد «سریع و به موقع» به ارتباطات فارغ‌التحصیلان ممکن است در طول مسیر چه به لحاظ مادی و چه به لحاظ غیر مادی سودمند باشد.

- فراتر از چارچوب خود بیاندیشید. هیچ دانشگاهی در مواجهه با کوید ۱۹ تنها نیست. نهادهای مشابه با همین

ترکیب درست اغلب ملاقات حامی مالی و مدیر هر جریان است، به همراه «مرکز مدیریت یکپارچه» است. در حالی که ریتم درست در مورد هر دانشگاه متفاوت است، ما پیشنهاد می‌کنیم که به شکل معمول جلسات را به شکل منظم، با زمان دقیق (به خصوص به عنوان اولین کار در صبح) برای تمرکز بر تصمیمات کلیدی که نیاز است که همان روز اتخاذ شوند، برون‌دادهای روز، و دیگر اولویت‌های هفته را برگزار کنید. جلسه این موضوعات روزمره به شکل مجازی برگزار شود، باید مدیر پروژه به تمامی اولویت‌ها پردازد و همان میزان اسناد و برنامه را برای ادامه هماهنگی، ارتباط و همکاری به کار بگیرد. در پایان هر روز، مدیر "مرکز مدیریت یکپارچه" باید گزارش دقیقی را درباره مسائل مهم روز و ارتقاء تصمیمات کلیدی که هنوز برای مدیران و تیم مدیران ارشد لاینحل باقی مانده، ارائه دهد.

اصول هدایت تصمیم‌گیری برای "مرکز مدیریت یکپارچه" دانشگاه

اکثر مباحثات تا کنون- به شکلی گسترده به سازمان‌های بخش خصوصی مرتبط بود، دولت‌ها، و نهادهای آموزش عالی. دانشگاه‌ها هر کدام ویژگی‌های خاص خود را دارند، و نیاز است چهار اصل دیگر ارائه شود تا چگونگی اتخاذ تصمیم در "مرکز مدیریت یکپارچه" روشن شود:

- افزودن دیدگاه برابری به هر تصمیم. اکثر فعالیت‌هایی که دانشگاه‌ها برای کاهش سرعت انتقال و ویروس و حفاظت از بهداشت فردی صورت می‌دهند تأثیرات بی‌تناسبی را بر روی جمعیت‌های آسیب‌پذیر خواهد داشت. برای مثال، دانشجویان کم‌درآمد ممکن است برای گذراندن واحدهای مجازی به ابزار و یا اینترنت پرسرعت دسترسی نداشته باشند. همچنین، احتمال دارد که این دسته از دانشجویان برای هزینه‌های زندگی نیازمند مشاغل مختلفی در محوطه دانشگاهی بوده‌اند. برای دانشجویانی که به لحاظ آکادمیک مشکل دارند، انتقال به یادگیری مجازی بسیار مختل‌کننده خواهند بود، و موفقیت آن‌ها را در آن ترم تهدید خواهد کرد.

مسائل دست و پنجه نرم می‌کنند. دانشگاه‌ها این فرصت بی‌همتایی برای یادگیری از یکدیگر را باید در زمان واقعی به کار برند. یک مثال، می‌تواند ایجاد مشارکت‌های آموزشی باشد، مثال کالج‌های کوچک که برای ارائه یادگیری مجازی با هم مشارکت کنند، و یا از قابلیت‌های نهادهای بزرگ‌تر بهره ببرند. این می‌تواند شامل راهی برای ایجاد مشارکت‌های راهبردی باشد - همکاری با یکدیگر برای حمایت از برخی سیاست‌های خاص و یا هماهنگی ارتباطات و یا اقدامات نیروی کار. این زمان برای دانشگاه‌ها برای پذیرفتن ایده همکاری بودن در یک مأموریت آموزشی مشترک، و نه تنها رقابت برای دانشجویان و پرسنل و برای قهرمانی ورزشی. در نهایت، مهم است نقش دانشگاه در اجتماع بزرگتر را بخاطر بیاوریم. با ساکت شدن محوطه دانشگاهی، دانشگاه‌ها به دارایی‌های فیزیکی خود که نشان داده‌اند در کمک به دولت‌های محلی و فعالان سلامت حیاتی هستند اتکا می‌کنند.

- فعالیت اضطراری، و با بهره‌بردن از دیدگاه کلی. تمرکز آنی متناسب با شرایط بر امنیت و کارکردها خواهد بود. اما مهم است که در این مرحله متوقف نشویم. این در حالیهست که مسائل آنی می‌توانند به آسانی گسترده رابطه میان مدیران ارشد را به کار گیرند، و این برای موفقیت پاسخ در برنامه‌ریزی بلندمدت برای بازسازی و احیای پس از این پاندمی مهم خواهد بود.

دو عنصر مهم در تفکر بلندمدت به تصمیم‌گیری بسیار مهم هستند. اول، طراحی سناریوی عمیق برای نهاد [دانشگاه] بر اساس آنکه برپایی کلاس‌های حضوری درس چه پیامدهای اپیدمیولوژیکی خواهد داشت - و دلالت‌های آن برای تدریس، ثبت‌نام، استاد، پرسنل، عملیات، و زیرساخت چه خواهد بود. "مرکز مدیریت یکپارچه" می‌تواند برای برنامه‌ریزی بلندمدت به عنوان کاتالیزور عمل کنند: با ایجاد تمرین‌های طراحی سناریوها با کمک مدیران ارشد و تشویق جریان کاری برای یافتن اینکه نیاز است تا ۱۵، ۳۰، ۶۰، و ۹۰ روز آینده چه تصمیماتی اتخاذ شوند.

دوم، نیاز به شیوه‌ای برای تفکر بر اینکه چگونه بحران کووید ۱۹ می‌تواند کارکرد دانشگاه‌ها را در آینده متحول

کند. بحران می‌تواند فرصتی برای بازاندیشی - و ارزیابی مجدد عناصری از تجربه دانشجو، پذیرش، نیازهای فارغ‌التحصیلی، آزمون، و سایر مسائل باشد.

به چهار المان دی (کشف، تصمیم‌گیری، طراحی، و ارائه)، باید یک کلمه دیگر هم اضافه رد: شک. بدین منظور فعالیت‌های بالقوه و دائمی را در سایه اطلاعات ارزیابی کنید و تصمیم بگیرید که آیا برنامه‌ها نیازمند تغییر، انطباق و یا حذف هستند. یادگیری از گذشته بسیار مهم است - همانطور که دانشگاه‌ها قطعاً می‌دانند. اما تمایل به پذیرش این بینش‌ها نیز به همان اندازه مهم است، حتی اگر با دیدگاه‌های قبلی متناقض باشند. تشویق به میزان سالمی از شک، این عادت‌های ذهنی را به بخش روتین فرآیند تصمیم‌گیری تبدیل می‌کند.

"مراکز مدیریت یکپارچه"، و سازمان‌های آن‌ها نیازمند مدیریت قوی و مسیر مستقیم هستند. مدیر ارشد باید حسی از اهداف را برای یکپارچگی تیم‌های کاری و اولویت‌بندی ارائه دهد. احتمالاً مهم‌ترین کار نشان دادن ویژگی‌های فردی است که می‌تواند نهاد آموزش را از این طوفان بدر برد.

پاسخ به کووید ۱۹ نیازمند این است که دانشگاه‌ها میان مسائل بسیاری توازن ایجاد کنند: نیازهای کوتاه مدت با آینده‌درازمدت، نقش دانشگاه و نقش اجتماع بزرگتر، امور مالی با برابری، و نیاز به تصمیم‌گیری در حوزه کالج‌ها.



از مجموعه گزارش‌های بین‌المللی
آموزش عالی و بحران کرونا (۵)

پاندمی کرونا و آموزش عالی مجازی

تدوین و ترجمه:
مهسا شیخان

تاریخ اصل اثر:
۱ آوریل ۲۰۲۰

تاریخ انتشار:
۲۷ فروردین ۱۳۹۹

از آغاز شیوع ویروس کرونا، پاندمی کووید ۱۹ در فاصله کوتاهی به یک بحران جهانی در حوزه سلامت تبدیل شده؛ و ابعاد و سطوح مختلف زندگی انسان را چه از منظر اجتماعی، دانشگاهی، فرهنگی و چه در سطوح اقتصادی و سیاسی دستخوش تحولات بسیاری نموده است. در این بین، دانشگاه‌ها و مراکز علمی-تخصصی که به شکلی بنیادین در ترویج و اشاعه علم و نیز ارائه راهکارها و برنامه‌ریزی‌های تحقیقاتی پیش قدم هستند، فعالیت‌های بسیاری را آغاز کردند. فعالیت‌ها طیف گسترده‌ای از اقدامات را در بر می‌گیرد؛ از ارائه دستورالعمل‌های بهداشت فردی، آمار و ارقام، مدل‌سازی پیشرفت و تحول بیماری، تا ارائه اطلاعات درباره ابعاد روانشناختی بیماری، گزارش‌های روزانه و موقعیتی، فکت‌شیت‌ها و ایجاد ظرفیت‌های مناسب برای تحقیقات بیشتر منجمله کمک‌هزینه‌های تحقیقاتی برای پروپوزال‌های تحقیقاتی متمرکز با ویروس کرونا.

از طرفی، شیوع کرونا حداقل در یک ماه اخیر تمامی دانشگاه‌ها در سراسر دنیا را تعطیل نموده و باعث شده تا کلاس‌های درس به درون خانه‌ها منتقل و به شکل مجازی ادامه یابد. همینطور، بسیاری کشورها، کانال‌های تلویزیونی خاص را به پخش برنامه‌های آموزشی درسی اختصاص داده‌اند. به نظر می‌رسد که توانایی افراد برای انطباق کار و تحصیل در خانه در میان دانش‌آموزان و دانشجویان بسیار عالی بوده است و همه این‌ها مرهون آموزش مجازی است. استفاده از آموزش مجازی هم‌اکنون یکی از رایج‌ترین بازخوردهایی بوده که نهاد دانشگاه با بحران کووید ۱۹ داشته است. به همین ترتیب، به دلیل ناشناختگی ویروس کرونا، آینده دانشگاه‌ها به لحاظ بازگشایی و استقرار کلاس‌های حضوری در حاله‌ای از ابهام قرار گرفته است و گمانه‌زنی‌هایی وجود دارد بر این مبنا که شیوع و بازشیوع پاندمی کووید ۱۹ ممکن است بازگشایی کلاس‌های ترم پاییز را هم با اختلال مواجه کرده و بازگشایی حضوری کلاس‌های درس را به پاییز سال ۲۰۲۱ موکول کند. در صورت تحقق این تاخیر در تشکیل کلاس‌های درس، و قوت گرفتن روش‌ها و رویکردهای جدید به آموزش برای پر کردن خلاء کلاس درس و اجتناب از قطع جریان علمی در دانشگاه‌ها به نظر می‌رسد که پاندمی کووید ۱۹ آینده آموزش عالی را به شدت دستخوش تحول خواهد نمود.

گمانه‌زنی‌های مرتبط با آموزش عالی عمدتاً از تحلیل شرایط موجود از زوایای مختلف آموزش ارائه شده‌اند: این گمانه‌زنی‌ها نه در وب‌سایت دانشگاه‌ها که بیشتر در صفحات مراجع آموزش عالی مثل، تاریخچه آموزش عالی و یا انجمن اقتصادی و یا صفحات مختلف روزنامه‌های مهم دنیا منتشر شده‌اند. با این حال واقعیت این است که دنیای پس از بحران کرونا دیگر به روال سابق خود باز نخواهد گشت و در همین بین نظام آموزش و بالاخص آموزش عالی دستخوش تغییرهای بنیادین ماهیت خواهد شد.

لزوم پیش‌بینی آینده آموزش عالی و برنامه‌ریزی برای آن در شرایط موجود و شرایط پساکرونا، اجتناب‌ناپذیر به نظر می‌رسد. آموزش عالی به دلیل نقش تاثیرگذاری که در جامعه ایفا می‌کند، و ارتباط نزدیکی که با بخش و لایه‌های مختلف جامعه و بالاخص رابطه مستقیم و متقابلی که با صنعت دارد، نیازمند انطباق با شرایط جدید

است. این انطباق از برخی جهات خود ممکن است با طرح پرسش‌های عمیق‌تر در خصوص ماهیت آموزش، تاثیر دانشجویان و اساتید و مهم‌تر از آن زیرساخت‌های مالی و تجاری دانشگاه‌ها بحران‌ها و چالش‌های بیشتری را پیش روی نظام آموزش عالی قرار دهد. این تعامل به دو شکل مطرح است: شکل اول، در قالب ارائه راه‌حل‌هایی کوتاه و پادراز مدت برای ارائه بازخورد مناسب با پاندمی کووید ۱۹، از منظر زیرساخت‌های دانشگاهی و پژوهش‌های مرتبط با آن مطرح است. بنابراین، مسائل مرتبط با سیاست‌گذاری‌های موردی و درونی دانشگاهی مثل بازپرداخت شهریه به دانشجویان، انتقال دانشجویان بین دانشگاهی، امور مرتبط با آموزش مجازی و ... نیاز به بازنگری دارند. در شکل دوم، بحران کووید ۱۹ می‌تواند سرآغاز ایجاد تحول بنیادین در ماهیت، مفهوم و نقش کلان آموزش عالی باشد، از جمله بازتعریف آموزش و بازشناسایی ارتباط آن با بخش‌های مختلف فرهنگ و جامعه، بازنگری در نقش دانشگاه در پیشبرد صنعت و فناوری، نیادگیری و بازتعریف در رابطه استاد و دانشجو، مطالب درسی و روال آموزشی که تجربه‌های زیسته هر دو طرف آموزش را به سطح یا شکلی دیگر از تجربه کردن انتقال می‌دهد و طرح دوباره این پرسش که نقش نظام دانشگاهی و آموزش عالی در دنیای پسا کرونا چه خواهد بود؟

متفکران و صاحب‌نظران بسیاری با ارائه مقالات گوناگون، به شیوه‌ها و در قالب دسته‌بندی‌های بسیار متفاوت و گاه مشابه تلاش کرده‌اند تا پاسخی معقول به شرایط موجود بدهند. از این رو فهرست بلندی از مواردی که در کوتاه مدت و بلندمدت متاثر از این پاندمی قابل طرح هستند، از جمله در بررسی انتقال شیوه‌های آموزشی از حضوری به مجازی، مسائل مرتبط با دانشجو، شهریه و اسکان، بودجه‌های دانشگاهی، زیرساخت‌های دانشگاهی آموزش مجازی و تثبیت آموزش مجازی به عنوان رایج‌ترین شکل آموزش، بررسی امکان یا عدم امکان در بکارگیری آموزش مجازی برای تمام سطوح، تغییر و تحول در نقش معلمان؛ تغییر و تحول در رابطه آموزش و صنعت از منظر تربیت نیروی کار ماهر و متخصص، تغییر در تعیین اولویت در اختصاص بودجه‌های کلان دانشگاهی و تحقیقاتی، نابرابری آموزشی، تغییر در شهریه‌ها و بورس‌های تحصیلی ...

در ادامه، من به چند مورد که به نظر می‌رسد مفاهیم کلیدی رویکردهای آتی آموزش عالی خواهند بود در مباحث فعلی نیز مورد توجه بوده‌اند، می‌پردازم. در این نوشتار، سعی خواهیم کرد که در صورت لزوم در کنار ارائه گزارش نقدهای این تحول را نیز یادآور شوم.

۱. تحول آموزش به سوی ارائه آموزش‌هایی برای تربیت شهروندان در دنیایی درهم‌تنیده و تدریس مهارت‌های زندگی برای آینده منجمله سواد دیجیتال

کووید ۱۹ می‌تواند موقعیتی باشد که بتوان بیشتر به هدف غایی و نهایی آموزش بالاخص آموزش عالی فکر کرد. آیا همچنان باید الگوهای پیشین موضوع-محور آموزش را همچنان در فضاهای مجازی پیگیری کنیم، یا اینکه اساتید دانشگاه‌ها و مدرسان به یک شکل به دنبال یافتن شیوه‌هایی باشند که مهارت‌های زندگی و شغلی را به دانشجویان بیاموزند؟ برخی مهارت‌های مهم مثل خلاقیت، برقراری ارتباط و همکاری و رشد هوش هیجانی در افراد که بتوانند در زمان‌های بحرانی کنش‌ها و بازخوردهای معقول و معنادار (مثل تصمیم‌گیری معقول، و آگاهانه، تفکر انتقادی و حل-مسئله به شیوه خلاقانه را برای مسائل خود به کار بگیرند) اهمیت دارند (لوتیل و همکاران ۲۰۲۰). به نظر می‌رسد که برای نسل جدیدی از افراد، آموزش باید ماهیتی متفاوت به خود بگیرد تا با امکان برخورداری افراد از مهارت‌های مختلف آن‌ها را برای زندگی بسیار پرچالش در دنیای کنونی آماده کند، دنیایی که بیش از پیش با رویدادهای دهشتناک روبه‌روست و در این بین نقش آموزش عالی باید به تربیت افرادی مقاوم در برابر رویدادها، خلاق و متفکر و انعطاف‌پذیر تغییر مسیر دهد

۲. بازتعریف رابطه دانشگاه و کار

بحران کووید ۱۹- که هم‌اکنون موجب تعطیلی دانشگاه‌ها شده است، شاید بهترین زمان را برای تجدید نظر در رابطه صنعت و دانشگاه را ایجاد کرده است. بدان معنا که عموماً تمامی مشاغل بسیار عالی نیازمند کسب مهارت‌هایی در خارج از محیط دانشگاه و ورای اخذ مدرک هستند، و دانشگاه خود آن مهارت‌ها را به افراد آموزش نمی‌دهد. همه ما مشاهده کرده‌ایم که آموختن و تحصیلات دانشگاهی افراد را به مشاغل

مقاومت	انعطاف و انطباق	هوش هیجانی
یادگیری مادام‌العمر	مهارت‌های شغلی و کارآفرینی	خلاقیت و تفکر نقادانه

مجازی غالباً منتشر می‌شوند، برای مثال لبنان در گزارشی منتشر کرده است که کلاس‌های مجازی حتی برای تربیت بدنی هم مورد استفاده قرار گرفته‌اند، به صورتی که دانشجویان برای واحدهای تربیت بدنی خود کلیپ‌هایی از فعالیت‌های روزانه خود را ضبط کرده و از طریق پلتفرم‌های مجازی برای واحدهای درسی خود ارسال می‌کنند.

آموزش مجازی به این ترتیب شاید بتواند در تقویت مهارت‌های سواد دیجیتال دانشجویان هم بسیار مؤثر باشد.

نوآوری‌های آموزشی دیگر بیشتر به سوی نوآوری‌های فناورانه میل می‌کنند و دیگر نوآوری‌هایی نخواهند بود که با بودجه‌های دولتی تامین شوند. بلکه این نوآوری‌ها را بخش خصوصی هم می‌تواند در ارائه راه‌حل‌هایی برای آموزش دنبال کند.

همچنین علی‌رغم اینکه بسیاری از این مقالات به مزایای آموزش آن‌لاین در ارائه برابر دسترسی به آموزش تأکید کرده‌اند، به نظر می‌رسد که آموزش آن‌لاین خود پرسش‌های بنیادینی را در خصوص ماهیت رابطه تدریس/یادگیری؛ مدرس/دانشجو و تا میزان بسیار کمتری محتواها و مطالب درسی را ایجاد کرده است. برخی متفکران آموزش آن‌لاین را نوعی آموزش در خانه جهانی دانسته‌اند که در دراز مدت به شیوه‌های مختلف، از قبیل یادگیری، آموزش و سنجش خانواده‌ها را نیز درگیر خواهد نمود.

- نابرابری آموزشی: آموزش آن‌لاین علی‌رغم تمامی مزایایی که می‌تواند برای افراد در سیستم‌های مختلف دانشگاهی داشته باشد، خود به همان میزان می‌تواند منجر به ایجاد نابرابری‌های بیشتر میان دانشجویان دانشگاه‌ها شود (تیم و همکاران ۲۰۲۰). می‌دانیم که بسیاری از دانشجویان دانشگاه‌ها با پیشینه‌های مالی متفاوت به دانشگاه می‌آیند که امکان دسترسی به اینترنت پرسرعت، لپ‌تاپ، موبایل هوشمند و یا تبلت را ندارند، در طول زمان اگر قرار باشد که آموزش تنها به شیوه مجازی اتفاق بیافتد، جمعیت بسیار بزرگی از دانشجویان از تحصیل باز می‌مانند.

خود نمی‌رسانند و افراد مجبورند پس از گذراندن دوره و کسب مهارت‌های لازم بازار کار را بیاموزند.

بحران کووید ۱۹ به بیشترین میزان، تلاقی آموزش عالی و یادگیری شغلی را متذکر می‌شود. غالباً تصور عمومی بر این بود که این دو بخش جدا از هم فعالیت دارند، بحران ویروس کرونا نشان می‌دهد که این بخش‌ها تا میزان زیادی به هم وابسته هستند. و به نظر می‌رسد که فرصت خوبی است تا دوباره رابطه این دو بخش بازتعریف شوند.

با توجه به جمعیت بالای دانشجویانی که در این نیمسال تحصیلی و دست‌کم نیمسال تحصیلی آتی فارغ‌التحصیل می‌شوند، و نیازمند شغل هستند، بازبینی رابطه آموزش و بازار کار و تعریف دوباره این دو می‌تواند پاسخگویی بسیاری از مسائلی باشد که دانشجویان همواره با آن‌ها مواجه هستند.

۳. آموزش آن‌لاین

آموزش آن‌لاین تقریباً در اکثر مقالات به عنوان آینده آموزش عالی توصیف شده‌اند. با این حال، بسیاری از امکانات موجود دانشگاه‌ها را هم به چالش خواهد کشید منجمله عدم دسترسی برخی دانشگاه‌ها به تجهیزات و زیرساخت‌های لازم برای برگزاری به شیوه آن‌لاین، و همچنین عدم آمادگی اساتید برای چگونگی تدریس در فضاهای مجازی.

از منظر ساختاری، سرعت تحول آموزش عالی در سراسر دنیا بسیار متمایل به روش‌های تدریسی است که قرن‌ها قدمت دارند، رویکردهای تدریس/معلم محور، تعصبات نهادی، و کلاس‌های بسیار قدیمی و کووید ۱۹ موجب شد تا در مدت بسیار کوتاهی تحولات بسیار شگرفی با شتاب بالا در حوزه تعلیم و تربیت شکل بگیرد.

آموزش مجازی توانسته در مدت کوتاهی نیازهای دانش‌آموزان و معلمان به ادامه درس‌ها را فراهم کند. گزارش‌های مختلفی از تجربه کشورهای مختلف با آموزش

۴. بودجه‌بندی دانشگاهی و مدل تجاری دانشگاه

به نظر می‌رسد در صورت طولانی شدن مدت زمان تعطیلی دانشگاه‌ها، دانشگاه‌های بزرگی که با مدل تجاری فعالیت می‌کردند، یعنی بر پایه اخذ شهریه‌های کلان، برای تامین هزینه‌های خود در درازمدت با مشکلاتی مواجه شوند و احتمالاً تا دو سال آینده نتوانند برای دانشگاه درآمذزایی کنند. برای مثال، غالباً این روزها می‌شنویم که آموزش مجازی هیچ تفاوتی با آموزش حضوری ندارد و این می‌تواند اعتبار هزینه‌های کلاس‌های حضوری را زیر سؤال ببرد. از طرفی، گفته می‌شود که آموزش آن‌لاین جدای از مشکلاتی که می‌تواند برای اقشار کم‌بضاعت ایجاد کند، به دلیل عدم نیاز به رفت و آمد به دانشگاه، می‌تواند خود شیوه‌ای ارزان‌قیمت برای ارائه آموزش عالی در درازمدت تبدیل شود که این مسئله می‌تواند به راحتی دانشگاه را از منظر تامین مالی برای بودجه‌های تحقیقاتی و ... با مشکل روبه‌رو کند.

نکته پایانی

علی‌رغم همه آنچه که در مقالات متعدد به شکل مروری در خصوص آینده آموزش عالی گفته شد، به نظر می‌رسد که با تأکید بر آموزش مجازی، روابط فردی و انسانی است که در محیط‌های دانشگاهی دستخوش تحول خواهند شد. برگس و سیوستون (۲۰۲۰) معتقدند که حضور فیزیکی کودک در فضای مدرسه به تنهایی منجر به رشد بسیاری از مهارت‌های فردی و بین‌فردی وی می‌شود، بطوری که غیبت از مدرسه به مدت طولانی، تأثیرات جبران‌ناپذیری بر رشد مهارتی و ارتباطی وی وارد خواهد کرد. به زعم من، همین نکته در خصوص آموزش عالی نیز صادق است. بسیاری متفکران آموزش مجازی را آینده آموزش عالی دانسته‌اند و معتقدند که با کمک فناوری‌های دیجیتال شاید بتوان بدون نیاز به حضور فیزیکی، در دوان پسا‌کرونا آموزش را پیش برد. در مورد آموزش عالی نیز همین مطلب صادق است، بدین ترتیب، رشد مهارت‌های بین‌فردی و تعامل و همکاری با دیگر اساتید و دانشجویان در حوزه پژوهش، یادگیری و ... در میزان رشد دانشگاهی افراد و ارتقاء مهارت‌های اجتماعی ایشان بسیار مؤثر خواهد بود (برای مشاهده منابع این مقاله به سایت پژوهشکده به آدرس www.iscs.ac.ir به مراجعه فرمایید.

- نابرابری آموزشی در یادگیری: شکل‌های آن‌لاین آموزش مخاطرات خود را دارند. یک درس ضعیف و مختصر برای دانشجویان جدیدالورود که به قدر کافی با کار کلاسی کالج آشنا نیستند، ممکن است بسیار مخرب باشد.

- زیرساخت آموزش آن‌لاین: با اینکه آموزش آن‌لاین، به لحاظ محتوای آموزشی و امکانات دیجیتال، پیشرفت‌های بسیار چشمگیری داشته است، دانشگاه‌های زیادی هنوز با آموزش و یادگیری دیجیتال همسو نشده‌اند. به نظر می‌رسد دانشگاه‌هایی که نتوانند زیرساخت لازم برای ارائه واحدهای جذاب آن‌لاین را ایجاد کنند، در ترم‌های آینده دانشجویان خود و عملاً کارایی خود را از دست خواهند داد.

- بازتعریف نقش و جایگاه مدرس: به نظر می‌رسد که در محیط آموزشی که تمامی اطلاعات تنها با یک یا چند کلیک در دسترس هستند، نقش مدرس به عنوان ارائه دهنده اطلاعات کم‌رنگ‌تر شده و بیشتر باید به نقش تسهیل‌گر در فرآیند آموزش میل پیدا کند. مفهوم «تسهیل‌گری» در آموزش از جمله مفاهیمی است که دائماً در حوزه مباحث آموزشی در حال تعریف و بازتعریف هستند ولی از منظر عملی با اقبال خوبی مواجه نبوده است. شاید ارائه مجازی آموزش فرصتی باشد تا دوباره با بازتعریف نقش معلم و توانمندسازی دانشجویان در توانایی حل مسئله و تفکر انتقادی مشارکت کنند تا اینکه تنها دریافت‌کننده صرف اطلاعات باشند.

- سنجش و ارزیابی در آموزش آن‌لاین: بدیهی است که در یک نظام آموزش مجازی، شاید کمتر امکان برگزاری آزمون‌های پایان‌ترم به صورت کتاب بسته باشد. همچنین در مورد واحدهای درسی، که نیاز به تجربه و آموزش عملی مهارت‌ها دارند، مثل علوم آزمایشگاهی، فعالیت‌های بالینی و هنری احتمالاً باید برگزاری واحدهای درسی خود را به تعویق بیندازند.

برای مثال، در آمریکا که دلیل نبود کلاس‌های حضوری، معلمینی که نتوانسته‌اند به شکل عملی آموزش ببینند و در آزمون شرکت کنند، نمی‌توانند به شکل رسمی تدریس خود را آغاز کنند و بنابراین احتمال می‌رود در سال آینده آمریکا با کمبود مدرس در دبیرستان و دیستان‌های خود مواجه باشد.

فراخوان اولویتهای پژوهشی پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی در سال ۱۳۹۹

و اجرای اصل عدالت علمی، طرحنامه‌های مذکور در گروه‌های علمی مربوطه داوری اولیه شد و تعداد ۳۰ طرحنامه جهت داوری مرحله دوم، به شورای پژوهشکده ارسال گردید که پس از بررسی‌های لازم و اعمال اصلاحات خواسته شده از محققان، نهایتاً ۱۲ طرحنامه به تصویب رسید. این طرحنامه‌ها پس از تأیید نهایی در شورای پژوهشکده جهت انعقاد قرارداد به اداره خدمات پژوهشی ارجاع شده‌اند.

در فراخوان طرح‌های پژوهشی پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی که دهم اردیبهشت سال جاری اطلاع‌رسانی شد و تا دهم خرداد ماه نیز تمدید گردید، ۱۰۹ طرحنامه متناسب با حوزه‌های دوازده‌گانه اعلامی به رایانامه این فراخوان وصول شد. ۳۰ طرحنامه دیگر نیز بعد از اتمام مهلت مذکور دریافت شد که به دلیل اتمام زمان در نظر گرفته شده، کنار گذاشته شد. پس از دریافت طرحنامه‌های پژوهشی و کدگذاری آن‌ها و حذف اسامی محققان با هدف رعایت ضوابط مربوط به داوری

فراخوان اولویتهای پژوهشی
پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی در سال ۱۳۹۹

معاونین:

گروه مطالعات فرهنگی

- ۱- آشنایی عمیق‌تر با ابعاد مختلف فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و حقوقی
- ۲- تولید و تکثیر تجربی‌های زیسته استادان و دانشجویان در مسائل معاصر در حوزه فرهنگ

گروه مطالعات اجتماعی

- ۱- آشنایی‌های ابتدایی و سطحی دانشجویان دانشگاهی در مواجهه با بحران‌ها
- ۲- مسئولیت اجتماعی دانشجویان در اقل بحران‌ها (حوزه‌های فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی ایران) یا تأکید بر گروه‌های هدف

گروه مطالعات آیینی

- ۱- آینده‌سنجی آموزگار عالی ایران، الزامات و بافتارها
- ۲- تعیین الگوهای عملیاتی سیاست پژوهشی در دوران پساویستا

گروه مطالعات زبان

- ۱- مطالعه تطبیقی سیاست‌های بازار کار برای زبان‌های منطقه
- ۲- تجربه زیسته زبان‌دانشجویان (مطالعات کیفی) در برقراری توان زبان‌های سطحی و خفیه‌های در آموزش عالی ایران (یا تأکید بر حوزه فرهنگ‌آموزی)

گروه مطالعات ارتباطات و فضای مجازی

- ۱- الگوهای ارتباطی، اجتماعی، فرهنگی در فضای مجازی
- ۲- ارزیابی سیاست‌گذاری و عملکرد دانشگاهها (آموزش، پژوهش، ترویج و ارتباطات) در دوران کرونا در فضای مجازی

گروه مطالعات هنر و تئاتر

- ۱- مطالعه‌های نظری، هنری، علمی، اجتماعی، فرهنگی (دانشجویان) در زمینه
- ۲- فضای هنر در سلامت اجتماعی (بهداشت فرهنگی و روانی)

معاونین: گروه‌های تخصصی و پژوهشی در زمینه‌های مختلف فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و حقوقی

آدرس: تهران، خیابان ولیعصر، پلاک ۱۳۹۹، طبقه اول، پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی

تلفن: ۰۲۱-۸۸۸۸۸۸۸۸ | وبسایت: www.csi.ac.ir

فهرست طرح‌نامه‌ها و محققانی که در این فراخوان انتخاب شده‌اند در جدول زیر آمده است:

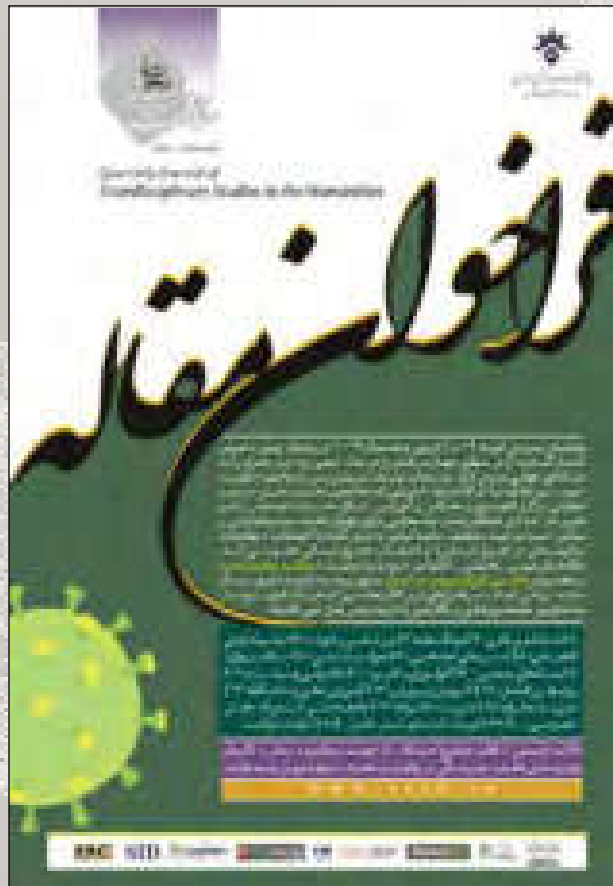
مجموعه	عنوان طرح	گروه پژوهشی
اعظم صنعت‌جو	پدیدارنگاری تجربه‌های زیسته دانشجویان (دانشجویان، اعضای هیات علمی، و مدیران) از دانشگاه عصر کرونا به تفکیک ابعاد آموزشی، پژوهشی، فناوری، فرهنگی و دانشجویی: مطالعه موردی دانشگاه فردوسی مشهد	گروه فرهنگی
سیدمهدی متولیان	تجربه زیسته اعضای هیات علمی و دانشجویان از دوران کرونا: یک مطالعه پدیدارشناسانه (مطالعه موردی: دانشگاه‌های دولتی غیر پزشکی استان مازندران)	
فرید عزیزی	ثبت و تحلیل تجربه‌های زیسته استادان و دانشجویان در کلاسهای مجازی در دوره کرونا	
احمد کلاته ساداتی	برساخت اجتماعی اقدامات اجتماعی-انسان‌دوستانه گروه‌های دانشجویی در بحران کرونا ۱۳۹۹؛ مطالعه کیفی گروه‌های دانشجویی یزد	گروه مطالعات اجتماعی
وحید یزدی فیض‌آبادی	«تبیین تجربیات و نقش مراکز آموزش عالی در حمایت از گروه‌های آسیب‌پذیر (ناتوان) جامعه در همه‌گیری کرونا (کووید-۱۹) در ایران	
ابراهیم صالحی‌عمران-فرناز عین‌خواه	توسعه آموزش‌های عالی مهارتی در دوران پسا کرونا	مطالعات آینده‌نگر
سمیه فریدونی	تجربه زیسته زنان دانشگاهی (اعضای هیات علمی) در برقراری توازن میان نقش‌های دانشگاهی و خانوادگی در آموزش عالی ایران (با تأکید بر مقوله‌ی فرزندآوری)	مطالعات زنان
حمیده دباغی ورنوسفادرائی	مطالعه تجربه زیسته زنان دانشگاهی از تعارض کار و خانواده با تأکید بر مقوله فرزندآوری (مطالعه موردی: زنان هیئت‌علمی)»	
احمدرضا روشن	مطالعه تطبیقی سیاست‌های بازار کار برای جذب زنان دانش‌آموخته	
زهرا ماهر	آسیب‌شناسی آموزش مجازی در دوران کرونا با تأکید بر تجربه زیسته‌ی اساتید و دانشجویان (مورد مطالعه: دانشگاه اصفهان)»	ارتباطات
حامد کمالی	تحلیل و ارائه الگوی توسعه کاربردپذیری آموزش مجازی در دوران کرونا و پسا کرونا: یک مطالعه پدیدارنگارانه	
رضا رجبعلی بگلو	ارزیابی مقایسه‌های عملکرد کتابخانه‌های دانشگاهی ایران و جهان در رویارویی با بحران کووید ۱۹	علم و فناوری

فراخوان فصلنامه مطالعات میان‌رشته‌ای در علوم انسانی

ابعاد و سرفصل‌های این کلان مضمون که هر یک ظرفیت پوشش به‌عنوان متعدد پژوهشی و نگارشی را دارند بدین قرار در فراخوان اعلام شد:

۱) اشتغال و بیکاری؛ ۲) فرهنگ عامه؛ ۳) دین‌شناسی و الهیات؛ ۴) چشم‌اندازهای اقتصادی؛ ۵) آسیب‌های اجتماعی؛ ۶) معرفت‌شناسی؛ ۷) سلامت روان؛ ۸) رسانه‌های جمعی؛ ۹) اکولوژی و اقلیم؛ ۱۰) حکمرانی و سیاست؛ ۱۱) روابط بین‌الملل؛ ۱۲) آموزش و پرورش؛ ۱۳) آموزش عالی و دانشگاه؛ ۱۴) مدیریت بحران؛ ۱۵) مدیریت خانواده؛ ۱۶) جامعه‌مدنی (سمن‌ها، بخش خصوصی،...؛ ۱۷) ادبیات (داستان، شعر، طنز...؛ ۱۸) اوقات فراغت

پیدایش ویروس کووید-۱۹ در آخرین ماه سال ۲۰۱۹ در ووهان چین و سپس انتشار گسترده آن در سطح جهان در کمتر از دو ماه، خیلی زود این بحران را به مسأله‌ای جهانی تبدیل کرد. ملت‌ها و دولت‌ها بسیاری پس از مواجهه، اولویت خود را بر مقابله با آن گذاشتند؛ اولیتی که علاوه بر هدایت بخش درمان و تعطیلی مراکز اقتصادی و خدماتی و آموزشی، شکل مناسبات اجتماعی را هم تغییر داد. اما این همه‌گیر شدن چه معنایی برای جهان داشته و چه پیامدهایی را ممکن است در ابعاد مختلف جامعه ایرانی به‌جای بگذارد؟ فصلنامه «مطالعات میان‌رشته‌ای در علوم انسانی» طی اعلام فراخوانی از اصحاب علوم انسانی دعوت کرد مقاله‌های تبیینی-تحلیلی-انتقادی خود را با رعایت «رویکرد میان‌رشته‌ای» در خصوص پاندمی کروناویروس در ایران و جهان برای ورود به فرایند داوری ارسال نمایند. برخی



نشست‌های علمی

نخستین نشست گروه مطالعات علم و فناوری



نخستین نشست گروه «مطالعات علم و فناوری» با حضور دکتر آرش حیدری و دکتر مهدی یوسفی سه شنبه ۲۷ خرداد به صورت حضوری و سایبری در سالن اجتماعات پژوهشکده برگزار شد.

در باره نهاد علم، نوشتن نوعی تاریخ فقدان است. مسئله اصلی و جدی‌ترین پرسش افرادی که درباره مطالعات انسانی علم در ایران می‌پردازند این است که ما چه نیستیم. صحنه علم و میدان رسمی و غیر رسمی نهاد علم در ایران یک صحنه آشوب زده و ویران شده و بدون شکل بندی است. یعنی علم و شکل بندی نهاد علم برای نگاه رایج ذیل یک فرایند آنومیک فهمیدن، شکل گرفته است. به عبارت دیگر پرسش اساسی غالب جریان‌ها، «ما چه نیستیم» است. یعنی یک نسخه اصل در مغرب زمین وجود دارد که هرآنچه غیر از آن اتفاق می‌افتد نسخه بدل است.

حیدری در ادامه یادآور شد: با این نگاه افلاطونی دو اتفاق می‌افتد؛ یکی اینکه هرآنچه در ایران معاصر به عنوان

در این نشست آرش حیدری سخنرانی خود را با عنوان «فهم درون ماندگار علم» ارائه کرد و گفت امروزه هرکسی بخواهد در زمینه مطالعات علم و فناوری کار کند ناگزیر است که به دستاوردهای پژوهشکده اعتنا کند چون آرشیو خوبی در این زمینه فراهم کرده است. به گفته وی: بحث امروزم در نسبت با این آرشیو معنا دار می‌شود و صورت بندی بحثم درباره نظام‌های رایج مفهوم پردازی علم و فناوری و دانشگاه به معنای عام در ایران معاصر است و بنابراین مسئله اصلی ام حول فهم تاریخ مند یا فرایند شدن نهاد علم می‌گردد.

وی افزود: اگر مسئله نظم و چگونگی فرایند تاریخی شکل گیری دانش موجود باشد در آن صورت کمی ناامید می‌شویم. چون نظم دانش موجود و الگوی مفهوم پردازی علم و نوشتن

نهاد علم اتفاق افتاده ارزش هستی شناسانه ندارد چون سایه‌ای از اصل یا همان مطلوب است و برای رسیدن به آن مطلوب نهایتاً مطالعات تطبیقی ضرورت خواهد یافت و معلوم است که از آن، یک نگاه تاریخمند نتیجه نمی‌شود. اگر به پژوهش‌هایی که درباره نهاد علم انجام شده توجه کنید می‌بینید طرح مسئله‌ها عمدتاً حول «ما چه هستیم» می‌گردد. زمانی که پرسش این باشد، پیشاپیش وضع موجود مسئله‌مند نخواهد بود. چون هنوز هستی نگرفته است و دلیل آن هم این است که درون ماندگار به مسئله نگاه نمی‌کنید. به گفته عضو هیئت علمی دانشگاه علم و فرهنگ، در واقع وقتی درون ماندگار نبینیم، آنگاه از دارالفنون تا کنون را هم بر اساس تکرار تفهیمیدن تفسیر می‌کنیم. یعنی روایتی غیرتاریخمند. که در آن با تکرار کژکارکردی در باب علم روبرو هستیم. پرسش این است که این همه منطق روابط قدرت موجود، این سازمانی که بر ما غلبه کرده است، طی چه فرایندی باید توضیح داده شود؟ این در حالی است که هیچ عالمی، نمی‌تواند موضوع و ابژه خود را به نابژه تبدیل کند. بلکه عالم بر هستی موضوع سوار می‌شود. به این معنی به جرات می‌توانم بگویم که بخش بزرگی از تأملاتی که در باب حیات اجتماعی و نهاد علم در ایران معاصر در حال شکل بندی است انگار در وضعیت پیشا علم قرار دارند.

وی تأکید کرد: فهم درون ماندگار به ما این امکان را می‌دهد که آنچه اینجا و اکنون ممکن شده است را به ابژه پژوهش تبدیل کنیم. اما حواله دادن آن به یک نیستی، هرچند می‌تواند صفحات زیادی متن تولید کند اما در عمل هیچ چیزی را توضیح نمی‌دهد. اگر به این صورت نگاه کنیم، اولین

چیزی که باید مطرح کنیم خود فرایند تاریخمند کردن نهاد علم است. تاریخمند کردن بدین معنی است در ایران معاصر، میدان علم و نهاد علم به مسئله تبدیل شود تا دگرگونی‌ها بر محورهایی مانند ایده علم، تولد نهادها و... شکل گیرند.

دکتر آرش حیدری افزود: ما متونی که بر پیدایش یا تحلیل شرایط پیدایش متون متمرکز باشند، حتی به اندازه انگشتان یک دست هم نداریم. چون تحلیل شرایط امکان یعنی نشان دادن زمان-مکانی که یک نهاد از درون آن متولد می‌شود، کاری صعب و طاقت‌فرسا و تجربی است. به این معنا، توضیح پیدایش و شرایط امکان، به معنای تحلیلی زمان‌مند و مکان‌مند به شکلی است که بتواند میدان نیروهای موجود و الگوی برخورد و تصادم آن‌ها را به نحو درون‌ماندگار توضیح دهد تا بتواند منطق روابط قدرت و نهادی که از دل این قدرت ممکن شده است را تحلیل کند.

حیدری یادآور شد: اگر با این منطق به سراغ تاریخمندی متون موجود برویم کاملاً ناامید خواهیم شد چون شرایط امکان پدیدایی نهادها عمدتاً ذیل ایده تقلید و کپی‌برداری توضیح داده شده‌اند و محدود متونی به شکل پراکنده به ما می‌گویند که مثلاً طی چه فرایندی دانشگاه تهران در فلان زمان و فلان مکان ممکن شد. این پرسشی وبری-دورکیمی است.

وی در ادامه با بیان اینکه پذیرش هیئت علمی، مقاله دانشجوی دکتری و تقلب علمی یک امر مربوط به نیستی علم نیست بلکه یک امر به تعبیر فوکو برون-درون است گفت: در زیر زمین‌های خیابان انقلاب مقالات زیادی تولید می‌شود و حتی شاید بخشی از مقالات ISI در اینجا تولید می‌شوند. این درون-برون است و چرا باید این را





اگر به دارالفنون برگردیم پرسش این است که آیا دارالفنون یک دانشگاه است؟ با این تعریف به هیچ عنوان نمی‌توان آن را دانشگاه دانست. چون مسئله دارالفنون این نبود که می‌خواهد نیروی متخصصی که قبلاً آموزش ابتدایی دیده است را تربیت کند. مشخص نیست که در آنجا مخاطبش کودکانند یا غیره.

در دوره رضاشاه تفاوتی ایجاد می‌شود که منجر به دانشگاه می‌شود. از طرف دیگر ما از دوره دارالفنون تا تأسیس دانشگاه سیری داریم و مدارسی در این دوره تأسیس می‌شوند. در همین زمان وزارت معارف درگیر مدارس دولتی و مردمی است. این بحث در زمان رضا شاه ادامه دارد و بحث این است که آیا وظیفه دولت گسترش مدارس ابتدایی است یا تربیت متخصصین؟

یوسفی با بیان اینکه در لحظه تأسیس دانشگاه، دولت باید متولی کدام یک از این دو وجه می‌شد گفت: دولت به سمت تأسیس دانشگاه و تأمین متون درسی برای مدارس رفت. در این زمان ما با فهم کلمه دانشگاه مواجه هستیم که در زمان قاجار وجود نداشت. اما این لفظ دانشگاه و دانشکده از کجا می‌آید؟ در اواخر قاجار دانشکده به مجامع دلبخواهی علمای (به ویژه فرهنگی و ادبی) اطلاق می‌شد

به آسیب‌شناسی و نفهمیدن علم حواله دهیم؟ اتفاقاً یک عقلانیت کاملاً ساختار یافته و معطوف به هدف و شکل‌بندی شده در پشت آن قرار دارد. به تعبیری یک شبکه در هم تنیده‌ای از روابط نیروها در اینجا وجود دارد. وقتی این شبکه را به شکل درون ماندگار نتوانم مطالعه کنم در تحلیل نهاد علم به فقدان نهاد علم و آسیب‌شناسی می‌غلطیم. این یک فاجعه است که محصول بی‌عقلی نیست بلکه محصول یک سازمان در هم تنیده است. پرسش این است که اکنون آیا راهی جز تحلیل تاریخ‌مند پیدایش این پدیده‌ها داریم؟ مسئله اصلی مسئله‌مند کردن تاریخ علم است. به تعبیری چگونه می‌شود از تاریخ علم سخن گفت به شکلی که بتواند لحظه اکنون را در پرتو فرایند دگرگونی و شدن نهاد علم توضیح دهد. به این معنی ما همواره نیازمند نوعی تبارشناسی لحظه اکنون خواهیم بود که جز از درون تبدیل کردن وضعیت به مسئله و هستی، تحلیل ممکن الوجود نخواهد شد.

دیگر سخنران این نشست دکتر مهدی یوسفی بود که بحث خود را با عنوان «پیدایش دانشگاه و نهاد علم» آغاز کرد و گفت: دانشگاه جایی است که نیرویی متخصص عالی را تربیت می‌کند؛ نیرویی که در ارتباط با دنیای مدرن است.

مانند دانشکده اصفهان. همین افراد هستند که کنشگرانی در عرصه مدنی هستند که تمایلات سیاسی معینی داشتند و این افراد هستند که حامل این کلمه‌اند. بعد این را در تأسیس دانشگاه می‌بینید. دانشگاه یک نهاد نیست بلکه مجموعه‌ای از شوراهای دانشمندان و اندیشمندان است.

نکته دیگر در رابطه با مدارس است. مدارس نیازمند معلم است. لذا میل به توسعه معلم و مراکز تربیت معلم ایجاد می‌شود. دیگر مسئله زبان و ایجاد کلمات جدید است که با تأسیس دانشگاه تهران گره خورده است که به تأسیس فرهنگستان مربوط است. اما این لحظه تأسیس چگونه خوانده می‌شود. یک روایت مسخره همان روایت اراده‌گرایانه است. اما مسئله این است که مجلس ده سال درگیر این مسئله است که آیا دانشگاه باید تأسیس شود یا نه؟ روایت دیگر روایت غربزدگی است. این روایت شکل دیگری هم دارد و آن این است که دانشگاه ایرانی یک دانشگاه وابسته است؛ از اشکال نازل آن گرفته مثل روایت سید جواد طباطبایی تا اشکال پیچیده آن مانند روایت فرزین وجدانی. طباطبایی می‌گوید دانشگاه تهران وقتی تأسیس شد شعبه‌ای از دانشگاه فرانسه بود که من متوجه نمی‌شوم که این را چگونه می‌خواهد اثبات کند و چه سندی داریم.

دکتر یوسفی ادامه داد: مجموعه این روایت‌ها به چند نکته می‌پردازند ابتدا اینکه فهم ما از دانش یک فهم ابزاری بود. دوم اینکه مبانی را نفهمیدیم. سوم اینکه ساده انگار بودند چهارم اینکه ما از همان ابتدا گسسته بودیم در نتیجه نتوانستیم چیز درست حسابی را بسازیم. وقتی به نظام نامه دانشگاه تهران توجه می‌کنیم به این نکته برجسته می‌رسیم که علم آن چیزی نیست که در غرب وجود دارد علم آن چیزی نیست که در جایی وجود دارد و استاد دانشگاه کسی نیست که علم را می‌داند و می‌خواهد آن را منتقل کند. استاد دانشگاه سالک راه علم است، علم چیزی است که باید به دست بیاید. حال متوجه می‌شویم که الان چقدر با آن موقع فاصله داریم و حداقل در آن زمان چقدر نگاه منطقی تری وجود داشته است. این لحظه که علم دارد به صورت مدنی نهادی برای خودش می‌سازد را لحظه متأملانه یا تأمل‌گرانه دانشگاه در ایران می‌نامم که به تدریج از دست می‌رود. دلیل این امر را نه در لحظه تأسیس بلکه باید در دهه چهل جستجو کرد. یعنی جایی که این نهادها به گونه‌ای متصلب می‌شوند که دست زدن به آن‌ها ناممکن می‌شود.

دبیری این نشست را دکتر فرهاد بیانی، عضو هیئت علمی گروه مطالعات علم و فناوری پژوهشکده بر عهده داشتند.



دومین پیش نشست همایش بین‌المللی «اخلاق، الهیات و بلاایای فراگیر»



دومین پیش نشست همایش بین‌المللی «اخلاق، الهیات و بلاایای فراگیر» توسط خوشه تحقیقاتی «آسیب‌شناسی دینی و اخلاقی» دانشگاه شهید بهشتی و با مشارکت پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی چهارشنبه ۱۰ اردیبهشت ۱۳۹۹ به صورت مجازی (وبینار) برگزار شد.

وی در ادامه افزود: این رویکرد علمی بر این باور بود که معرفت علمی برای علمی بودن نیازی به معرفت کلی و یونیورسال ندارد. مهم در اینجا روش علمی برای دست یافتن به معرفت صحیح و معتبر است. پوپر در «حدس‌ها و ابطال‌ها» تلاش می‌کند نشان دهد چگونه با رعایت استانداردهای روشی می‌توانیم قدم به قدم حدس‌های ناموثق را کنار بزنیم و به نظریه‌هایی که کاشف امر واقع هستند برسیم. این برخلاف رویکرد ایدئالیستی که معرفت را یک امر برساخته کلی در ذهن (سوژه) لحاظ می‌کرد، بر رویکردی کاملاً رئالیستی تکیه دارد که سعی می‌کند با کمک روش علمی گام به گام به شناخت صحیح امر واقع نزدیک شود.

ماحوزی یادآور شد: در این میان جامعه‌شناسان هم وارد شدند و در وهله نخست ذیل ایده «تبیین نامتقارن» به بیان

رضا ماحوزی در این نشست بحث خود را با عنوان «هنجارهای اخلاقی فعالیت علمی در میانه معرفت‌شناسی علم و جامعه‌شناسی علم، مقدمه‌ای بر فعالیت علمی در فضای سایبری»، در سه بخش معرفت‌شناسی علم، جامعه‌شناسی علم و رئالیسم انتقادی با نظر به فضای سایبری مطرح کرد و گفت: بعد از ایده آلیسم آلمانی قرن نوزدهم، مباحثی در معرفت‌شناسی علم به راه افتاد که طبق آن بر خلاف جریان قبل که معرفت را اساساً یک امر کلی می‌دانست و تاریخ معرفت و دانش را از یونان تا دوره کنونی برای تبیین معرفت کلی واحد و منسجم بازخوانی می‌کرد، آنگونه که در فیثته و هگل و برخی از نوکانتی‌ها چنین شده است، رویکرد جدید معرفت را امری جزئی و اتمی و ملکولی می‌دانست؛ رویکردی که با پوزیتیویست‌ها کلید خورد.

موانع اجتماعی معرفت علمی صحیح پرداختند تا بدین طریق زمینه برای نیل به معرفت حقیقی غیر زمان‌مند و غیر مکان‌مند فراهم شود. با اینحال با نقدهایی که کوهن و فایرماند بر محتوا و رویکرد علمی وارد کردند، فضایی برای ورود عرصه اجتماع و فرهنگ در محتوی دانش‌های علمی باز شد. تا پیش از این جامعه‌شناسی خود را موظف به محافظت از رویکرد علمی و بر ملا کردن عوامل دخیل در ناراستی این سنخ از معرفت می‌دانست اما اینک، درصدد است ذیل ایده «بی‌تفاوتی» نشان دهد حتی در محتوای آنچه ما معرفت دقیق علمی می‌نامیم عوامل اجتماعی و غیر علمی حضور دارند. کوهن با طرح تقدم کل بر جزء، این ورود را ذیل ایده «پارادایم‌ها» نشان داد. به این معنا که آنچه ما معرفت علمی می‌دانیم و می‌نامیم، همگی درون پارادایم‌هایی قامت می‌کشند که وجاهت و علمی بودن آن گزاره‌ها را تضمین می‌کنند.

وی در ادامه با توضیح رویکرد دوم جامعه‌شناسان یعنی رویکرد «بی‌تفاوتی» گفت: در این رویکرد جامعه‌شناس به جای اینکه مدافع یک رویکرد خاص باشد خود را یک داوری بی‌تفاوت معرفی می‌کند تا نشان دهد در عمل چگونه یک نظام معرفتی ساخته می‌شود. وجه مشترک هر دو رویکرد معرفت‌شناسی علم و جامعه‌شناسی علم در برساختن هنجارهای علمی و معرفتی برای رسیدن به گزاره‌های دقیق، رئالیستی بودن آن‌ها است، موضوعی که در مقابل رویکرد ایده‌آلیستی سوژه محور قرار می‌گیرد. با اینحال، برای رئالیسم انتقادی هر دو رویکرد یعنی هم رویکرد ایدئالیستی و هم رویکرد رئالیستی (معرفت‌شناسی علم و جامعه‌شناسی علم) دارای شئونی ایجابی هستند که قابل حذف نیستند.

ماحوزی در توضیح رئالیسم انتقادی بیان کرد: جهان بنا به آموزه رئالیسم انتقادی لایه‌های متعددی دارد و هر یک از این لایه‌ها می‌تواند با یک یا چند لایه از لایه‌های متعدد ذهن (سوژه) تعاطی برقرار کند؛ الگوی متنوع و پیچیده‌ای از شناخت و معرفت که به تنوع روشی و محتوایی شناخت‌های معتبر ما منجر می‌شود. بنابراین در معرفت بطور کلی و معرفت علمی به طور خاص، لایه‌های متعددی در کار هستند. بنابراین رئالیسم انتقادی هم سوژه و هم ابژه را به تنوعاتی لایه‌گونه به رسمیت می‌شناسد و به ضرب آن لایه‌ها در همدیگر باور دارد بدین نحو که هیچ سوژه مطلق و هیچ ابژه مطلق وجود ندارد و این‌ها با همدیگر شناخت و معرفت را عرضه می‌کنند.

به گفته ماحوزی، در کنار این دو عرصه، فضای سایبری هم می‌تواند به‌عنوان عرصه‌ای سوم پیش بیاید چرا که این

عرصه بر هر دو عرصه فوق اثر جدی دارد. فضای سایبری فضایی است که در ساختن موضوعات، در انتخاب کنشگران علمی، در اعتبار بخشیدن به یافته‌ها و جستارهای علمی و بر قضاوت‌های معرفتی ما به صورت جدی ایفای نقش می‌کند. بنابراین این فضا، به اندازه فضای فیزیکی و ذهنی نیازمند تحلیل وجودی و معرفتی و اجتماعی است. علاوه بر این، این فضا گسترده که تقریباً با همه مزارتخانه‌ها مرتبط است، نیازمند هنجارهای خاصی است که البته نمی‌توان گفت خاص فضای سایبری هستند چرا که این هنجارها در تعاطی بین فضای فیزیکی، ذهنی و تعاملات و روابط (اعتباریات) ساخته می‌شوند و مجموعه این عوامل به این فضا هویت می‌بخشد و در تعیین هنجارهای آن دخالت می‌کنند.

دیگر سخنران این نشست، جبار رحمانی عضو هیئت علمی پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی بود که در ادامه سخنان خود را با عنوان «نقش نهاد علم در بحران‌های محیط زیستی» بیان داشت و گفت: منظور از این بحث نقش نهاد علم در مدیریت بحران‌ها نیست، بلکه برعکس نقش این نهاد در ایجاد این بحران‌هاست. چرا که نهاد علم در چنین شرایطی متناقض عمل می‌کند یعنی هم نقشی در مان‌گریاانه دارد و هم نقشی ایجاد کننده درد. به تعبیری این وضعیتی که داریم بخشی از آن ناشی از نهاد علم است. به‌عنوان مثال فرض اینکه در بحران کرونا، مداخله انسان در ساحت‌های محیط زیستی موجب این مسئله شده است، فرضی قابل قبول است. این نشان می‌دهد رابطه ما با جهان طبیعت یک رابطه بی‌مرز شده و همواره حریم و ساحت پیرامون خود را لغو کرده‌ایم.

وی در ادامه افزود: ما بحران‌های جهانی را با کرونا شروع کردیم و احتمالاً بیشتر تجربه خواهیم کرد. اما پرسش این است که نهاد علم و این بحران‌ها چه نسبتی با هم دارند؟ در جهان مدرن علم به‌مثابه یک نوع ایدئولوژی محوری عمل می‌کند و بسیاری از نهادها تحت تأثیر نهاد علم هستند. مسئله دیگر اینکه وقتی به بحران‌های محیط زیستی توجه می‌کنیم دو دسته پاسخ به آن‌ها داده می‌شود. یک بخش پاسخ‌های اخلاقی است که سعی می‌کنند پارادایم‌های خاصی را مطرح کنند تا بتوانیم وارد یک رابطه مسالمت‌آمیز تر با طبیعت شویم. یا گفتمان آسیب‌شناسی از علم را طرح می‌کنند که علم به آن آسیب زده است. شاید باید مراکز پژوهشی مخفیانه را کنترل کنیم چرا که نتایج آن‌ها کژکارکردی یافته و این بحران‌ها را ایجاد می‌کند.

رحمانی با اشاره به ایده هابرماس مبنی بر علائق بشری یادآور شد: هابرماس تقسیم‌بندی‌ای را ارائه می‌کند که برای

فهم وضعیت رابطه ما با طبیعت می‌تواند به ما کمک کند. وی سه علاقه را برای انسان ترسیم می‌کند؛ علاقه اولی دغدغه شناختی که به علوم تجربی منتهی می‌شود که خواهان شناخت طبیعت و در نهایت تسلط بر آن است که در اوج آن خرد ابزاری است. علاقه دوم علاقه شناختی است که در خدمت ارتباط و درک متقابل است که علوم هرمنوتیک و تاریخی در آن متبلور می‌شوند که این معطوف به جهان انسانی است. دغدغه سوم علاقه‌ریایی بخشی است که به علوم انتقادی منتهی می‌شود که نتیجه آن رهایی انسان از خرد ابزاری و نقد ایدئولوژی‌هایی است که جهان انسان را می‌سازند. اگر به این علانق توجه داشته باشیم خواهیم دید علاقه‌های دوم و سوم به جهان انسانی مربوط شده و طبیعت فقط به علاقه اول واگذار شده است.

وی در ادامه افزود: نکته دیگر این است که همواره وقتی از بحران در طبیعت صحبت می‌شود فاعل در آن گم است و از افعال مجهول استفاده می‌کنیم. معمولاً در این وضعیت ما با طبیعتی مواجه هستیم که یک شیء است که نه قابلیت ادراک خود را دارد و نه دارای ارزش است؛ یک شیء خنثی که باید آن را بشناسیم و کنترل و تصاحب کنیم. اصولاً ما در مواجهه با طبیعت بیشتر از این پیش نمی‌رویم. علم جدید هم وقتی وارد طبیعت می‌شود، در آن فاجعه به صورت طبیعی متولد می‌شود و نیازی نیست که حتماً بحران موردنظر نتیجه کژکارکردی باشد. به عبارت دیگر، فاجعه‌هایی که در طبیعت شاهدشان هستیم، گویای وضعیت نرمال نهاد علم و رابطه ما با طبیعت از دریچه علم است. یعنی این بحران‌ها به صورت طبیعی از این نهاد علم در مواجهه با طبیعت ایجاد می‌شوند.

وی افزود: بنابراین باید در طبقه‌بندی هابرماس حداقل یک بازآرایی صورت گیرد و تا وقتی ساحت طبیعت همان ساحت ابزاری و علوم تجربی است نتیجه همین خواهد شد. لذا اگر بتوانیم از علاقت دوم و سوم هابرماس در رابطه با طبیعت استفاده کنیم، می‌توانیم امکان فهم طبیعت و مهار امور تخریب‌گر موجود را عوض کنیم.

اباذر اشتری دیگر عضو هیئت علمی پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی و سخنران این نشست، بحث خود را با عنوان «مسئولیت اخلاقی دانشگاه در بلایای طبیعی» آغاز کرد و گفت: در طول تاریخ تا کنون هیچ بحران و مسئله‌ای نداشته‌ایم که همچون بحران کرونا تمام ساحت‌های زندگی بشر را در بر گیرد اگرچه مرگ و میر آن از یک جنگ بسیار کمتر است، اما اثرات اجتماعی و فرهنگی آن چنان گسترده است که قابل تصور نیست. شاید بتوان این بحران را یک

بحران اخلاقی نامگذاری کرد که به طور کلی سبک زندگی مردم را تحت تأثیر قرار داده است اما پرسش اصلی این است که مردم و دولت‌ها چه نهادی برای بازسازی و بازآفرینی دارند.

وی در ادامه با اشاره به اینکه پاسخ و فرض اول ما دانشگاه و دانشگاهیان است گفت: مسئولیت اجتماعی و اخلاقی دانشگاه است که امکان شناسایی آسیب‌های فرهنگی و اجتماعی و بازسازی آنها را داراست. در شرایطی که دانشگاه هر روز تکنیک‌زده‌تر می‌شود واقعیت این است که ما با یک دوگانه بیم و امید روبرو هستیم. از یک طرف بیم آنکه تکنولوژی بر ساخته از نهاد علم، خود را مجزا از جامعه دانسته و نخواهد خود را مسئول امور جهان دانسته و در ادامه مشکلات و بحران‌هایی نظیر کووید ۱۹ را برای بشریت باقی گذارد و از طرفی این تکنولوژی امکان برون رفت و حل بحران‌ها را به ما داده و ما را مدیون خود خواهد ساخت.

اشتری افزود: عملاً دو نوع دید نسبت به دانشگاه وجود دارد؛ افرادی معتقدند که جو مناسب کالج جوی است که کاملاً از غوغای جهان بیرون مجزا است و دانشگاه را نباید مسئول امور جهان دانست. گروه دیگری معتقدند که آینده تمدن ما به آموزش بستگی دارد. این گروه معتقد است وقتی نقش‌های جدیدی به عهده نهاد آموزش گذاشته می‌شود مسئولیت‌های آن هم گسترش می‌یابد.

وی یادآور شد: مهمترین وظیفه دانشگاه تولید فرهیختگی است که در کنار آن بنیان‌های مسئولیت اجتماعی-اخلاقی دانشگاه‌ها نیز بعنوان نمود عینی نظام آموزش عالی کشور بازنمایی می‌کند. هالسی معتقد است حل مشکلات جهانی به اندیشه فراوان بدون سوگیری و مستقل و انتقادی نیاز دارد و کالج‌ها تنها نهادهایی هستند که همچنان مراکز تفکر مستقل و انتقادی محسوب می‌شوند.

اشتری افزود: اگر بخواهیم مسئولیت اخلاقی دانشگاه را بر ساخت کنیم و نشان دهیم که چیست، آموزش عالی با محوریت سه گانه آموزش، پژوهش و ارائه خدمات نقش مهمی در کارایی و کیفیت سرمایه‌های انسانی و تعامل با محیط بیرونی دارد اما در کنار این موارد، بلکه مهمتر از آن، تولید، رعایت و بازتولید موضوعات اخلاقی و اجتماعی، فرهنگی است که تحت عنوان مسئولیت اجتماعی دانشگاه‌ها عمومیت یافته است.

وی در ادامه با بیان تعریفی از مسئولیت اجتماعی دانشگاه گفت: در میان تعاریف مختلف مسئولیت اجتماعی، به نظر

انسان سازگار می‌کند و ایمان انسان را با خودش.

وی در پایان یادآور شد: نهایتاً در این شرایط برای ما ضروری است که سعی کنیم واقعیت را درک کنیم. باید امید را نگه داریم، نیاز به فکر کردن راجع به آینده و فکر کردن راجع به بازسازی داریم؛ این مسئولیت واقعی اجتماعی-اخلاقی دانشگاه‌هاست. مادامی که بازیگران دانشگاه درون خود فعالیت کرده و ارتباط و نقش و تأثیری بر بیرون نداشته باشد، نمی‌توان آن‌ها را با محک اخلاق سنجید.

گفتنی است در برگزاری این همایش، که تابستان سال جاری برگزار می‌شود، پژوهشکده در قالب‌های متعددی همکاری علمی و سازمانی دارد.

پنجمین نشست این همایش نیز با حضور دکتر محمدرضا کلاهی، دکتر مهدی اسدی و اسمعیل خلیلی ذیل خوشه تحقیقاتی آسیب‌شناسی دینی و اخلاقی در تاریخ ۱۷ اردیبهشت برگزار شد. آقای دکتر کلاهی سخنرانی خود را با عنوان «همه‌گیری: بلای جان، یا بلای جسم؟»، آقای دکتر مهدی اسدی سخنرانی خود را با عنوان «اعتماد سیاسی و مدیریت کرونا در ایران» و آقای خلیلی سخنرانی خود را با عنوان «زنانگی اخلاق ایرانیان در رام‌کردن فاجعه» ارائه دادند.

می‌رسد آنکه بیش از همه قابل قبول بوده و بر کالبد آموزش عالی و دانشگاه‌ها در قالب اجتماعی، اخلاقی قابلیت پوشاندن دارد، تعریف گریفن و بارنی است که معتقدند مسئولیت اجتماعی، مجموعه وظایف و تعهداتی است که سازمان بایستی در جهت حفظ و مراقبت و کمک به جامعه‌ای که در آن فعالیت می‌کند، انجام دهد. بر همین اساس چنانچه اخلاق را شنیدن صدای دیگران، احترام به خود، دیگری و هستی تعریف کنیم، آنگاه مسئولیت اخلاقی دانشگاه سه وجه فردی، درون بخشی - اجتماعی و محیطی خواهد داشت.

وی یادآور شد: جو حاکم بر مسئولیت اخلاقی در حوزه محیطی «سیاسی، اجتماعی، اقتصادی» است و ابزار آن «تکنولوژی» و نهاد آرمانی این حوزه «تکنولوژی سبز» شامل: نخبه علمی متعهد، ابزار کارآمد، دانش‌رهای بخش و توجه به نیازهای جامعه است.

وی در ادامه با بیان اینکه دانشگاه محل تولید و بازتولید، انتقال و توزیع و کاربست دانش است گفت: هر نهادی در سه مرحله پیش از بحران، حین بحران و پس از بحران وظایفی دارد که نهاد دانشگاه هم از این مستثنی نیست. در پایان به نقل از استاد مطهری گم‌شده این روزهای ما در مقابل بیماری‌ها، سیل‌ها، اضطراب‌ها و احساس بی‌پناهی‌ها، علم و ایمان است. علم و ایمان به انسان امنیت می‌بخشد. علم، امنیت بیرونی می‌دهد و ایمان امنیت درونی. علم در مقابل هجوم بیماری‌ها، سیل‌ها، زلزله‌ها، طوفان‌ها و در کل بحران‌ها ایمنی می‌دهد و ایمان در مقابل اضطراب‌ها، تنهایی‌ها، احساس بی‌پناهی‌ها، پوچ‌انگاری‌ها ایمنی می‌دهد. علم، جهان را با

اخبار جشنواره بین‌المللی فارابی

اتمام فعالیت کمیته‌های علمی و شورای علمی

با پایان یافتن فعالیت کمیته‌های علمی، مراسم اختتامیه یازدهمین جشنواره بین‌المللی فارابی ویژه تحقیقات علوم انسانی و اسلامی، دوشنبه ۲۷ مردادماه با تقدیر از برگزیدگان داخلی و بین‌المللی در سالن شهدای جهاد علمی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری برگزار می‌شود. رسالت علوم انسانی و اجتماعی، ارتقای کیفیت زندگی در شئون مختلف است و بر این اساس در جشنواره فارابی هم‌همواره بر هر دو وجه نظری و کاربردی پژوهش‌ها تأکید شده است. علوم انسانی و اسلامی نقشی کلیدی در رفع نیازهای روز در عرصه‌های مختلف دارند که تحقق این امر مستلزم عبور از کلیشه‌ها و بازآرایی و تولید دانش و پژوهش‌های مرتبط با مسائل روز جامعه است. بر همین مبنای جشنواره فارابی خصوصاً با توجه به گستره بین‌المللی آن می‌تواند بستر لازم را برای نقش آفرینی بیشتر عالمان علوم انسانی و اسلامی فراهم کند.

امید است آیین اختتامیه با رعایت پروتکل‌های بهداشتی و پیشگیری و با حضور معاون علمی و فناوری رئیس جمهور، وزیر علوم، تحقیقات و فناوری و جمعی از برگزیدگان جشنواره به صورت حضوری و مجازی برگزار شود.

برگزیدگان خارجی به صورت ویدئو در مراسم حضور پیدا می‌کنند و جوایز آن‌ها از طریق سفارتخانه‌ها به دستشان خواهد رسید.

دکتر عباس شاکری حسین آباد برگزیده دهمین جشنواره بین‌المللی فارابی به عنوان استاد نمونه سال ۱۳۹۹



دکتر عباس شاکری حسین آباد عضو هیئت علمی گروه اقتصاد دانشگاه علامه طباطبائی و برگزیده رتبه اول دهمین جشنواره بین‌المللی فارابی در گروه علوم اقتصادی، مدیریت و علوم مالی به عنوان استاد نمونه سال ۱۳۹۹ دانشگاه‌ها و پژوهشگاه‌های کشور از سوی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری معرفی شد. با توجه به شیوع ویروس کووید ۱۹ و عدم امکان برگزاری آیین تجلیل از استادان نمونه کشوری به سیاق و روال سال‌های گذشته، دکتر منصور غلامی، وزیر علوم، تحقیقات و فناوری در تماس‌های تلفنی جداگانه‌ای با استادان نمونه منتخب دانشگاه‌ها و پژوهشگاه‌های کشور، انتخاب آن‌ها را به عنوان استاد نمونه تبریک گفته و از تلاش‌ها و فعالیت‌های علمی، پژوهشی و فناورانه آنها قدردانی کرد. گفتنی است کتاب «مقدمه‌ای بر اقتصاد ایران» اثر برگزیده دکتر شاکری در دهمین جشنواره بین‌المللی فارابی است.

دبیرخانه دائمی جشنواره بین‌المللی فارابی ضمن عرض تبریک به این استاد فرهیخته، برای ایشان آرزوی موفقیت‌های روزافزون در فعالیت‌های علمی و پژوهشی می‌کند.

اخبار پژوهشکده

بازدید معاون فرهنگی و اجتماعی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و هیئت همراه از پژوهشکده

زمینه‌های همسویی بیشتر فعالیت‌های پژوهشی اعضای هیئت علمی پژوهشکده و گروه‌های پژوهشی و دیگر ظرفیت‌های موجود با مدیران پژوهشکده گفتگو کردند.

دکتر غلامرضا غفاری در تاریخ ۲۷ خردادماه به همراه دکتر مسعود فکری، مدیر کل دفتر سیاستگذاری و برنامه‌ریزی فرهنگی و اجتماعی، و مهندس عسکری، مدیر کل فرهنگی و اجتماعی آن معاونت، و هیئت همراه از پژوهشکده بازدید کردند و درباره



چهل و هشتمین فصلنامه «تحقیقات فرهنگی ایران» منتشر شد



چهل و هشتمین شماره فصلنامه‌ی علمی و پژوهشی «تحقیقات فرهنگی ایران» ویژه زمستان ۱۳۹۸ توسط این پژوهشکده منتشر شد. فهرست مقالات این شماره به شرح زیر است:

- علت‌یابی‌های ساده‌ساز در مواجهات انتقادی، مرتضی مردیها
- خوانش کاربران اینستاگرام از گفتمان «زن سنت‌گرا»، مرضیه خلقتی، حمیده مولایی
- رسانه‌ها، عشق و ازدواج؛ مطالعه رابطه رسانه‌های اجتماعی و جمعی با عشق سیال و نگرش به ازدواج، محمدتقی عباسی شوازی، مریم‌سادات دل‌آور
- معرفی روش تحقیق ترکیبی برای تحلیل فرهنگ تصویری شهر؛ مورد مطالعه، نقاشی دیواری میدان ونک تهران، اعظم راووداد، محمدرشید صوفی
- جامعه‌شناسی نذر و موانع مسئولیت‌پذیری و مشارکت اجتماعی کنش‌گران در نذرهای مالی، نسرین عربی، محسن نوغانی دخت بهمنی، غلامرضا صدیق اورعی
- نقش سنت‌های فرهنگی در معیشت پایدار روستایی؛ مورد مطالعه، شهرستان اردبیل، وکیل حیدری ساربان، وحید خاجوی

مراسم معارفه و تکریم معاونان و مدیران گروه‌های پژوهشی پژوهشکده برگزار شد

همچنین در نشست مذکور دکتر عباس وریج کاظمی به‌عنوان مدیر گروه مطالعات فرهنگی و خانم دکتر خدیجه کشاورز به‌عنوان سرپرست گروه مطالعات زنان به مدت دو سال منصوب شدند. از زحمات خانم دکتر لیلا فلاحتی مدیر پیشین گروه مطالعات زنان و دکتر رضا صمیم سرپرست پیشین گروه مطالعات فرهنگی نیز در این مراسم قدردانی شد.

شنبه هفدهم خرداد ماه ۱۳۹۹ نشست عمومی پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی با حضور دکتر حسین میرزائی و سایر اعضای هیئت علمی و کارکنان پژوهشکده برگزار شد. در این مراسم، دکتر رضا ماحوزی به‌عنوان معاون پژوهشی و آموزشی و علی میرزائی به‌عنوان معاون اداری، مالی و مدیریت منابع برای دو سال دیگر در همین سمت‌ها ابقا شدند.



اخبار اعضای هیئت علمی پژوهشکده در بهار ۱۳۹۹

گروه مطالعات زنان

سعیده سعیدی

۱. مقاله مهاجرت بازگشتی متخصصان و آموزش عالی ایران: آسیب‌شناسی فرایند بازیابی هویت حرفه‌ای مهاجران در نهاد دانشگاه، فصلنامه پژوهش و برنامه ریزی آموزش عالی، سال ۲۵، شماره ۴. زمستان ۱۳۹۸، تاریخ انتشار اردیبهشت ۱۳۹۹.

۲. سومین همایش «گفتگوهای اندیشمندان ایران و افغانستان (گفتگو در باب تجربه‌های توسعه)»، انستیتو مطالعات استراتژیک افغانستان و دانشگاه علامه طباطبائی، ۶ اسفند ۱۳۹۸. انتشار کتابچه مقالات تیر ۱۳۹۹، موضوع مقاله: متخصصان بازگشتی و توسعه: بررسی مقایسه‌ای الگوی ایران و افغانستان.

3. Migration and redefining self: negotiating religious identity among Hazara women in Germany, Anthropology of the Middle East, Berghahn, vol. 14, issue. 2, pp. 77-96, March 2020

لیلا فلاحتی

۱. کرونا و بینار بهشتی (سلسله نشست‌های میان‌رشته‌ای در قالب و بینار)، موضوع: خانواده ایرانی در مواجهه با بحران کرونا (نشست بیستم)، خوشه تحقیقاتی (۴) «اجتماعی، روانی و تربیتی» معاونت پژوهشی دانشگاه شهید بهشتی، ۲۲ اردیبهشت ۱۳۹۹.

۲. مدافعین سلامتی و نابرابری جنسیتی، در جستارهایی در ابعاد فرهنگی و اجتماعی ویروس کرونا در ایران، پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی، ۱۳۹۹.

خدیجه کشاورز

۱. ویروس کرونا و ما نظاره کنندگان نگران (فصلی از کتاب جستارهایی در ابعاد فرهنگی و اجتماعی بحران ویروس

کرونا در ایران، فروردین ۱۳۹۹، پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی
۲. تجربه حرفه‌ای استاد پژوهشگران زن از دوران کرونا، ۱۳۹۹، فصلی از کتاب جستارهایی در آموزش عالی، علم و فناوری، پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی، فروردین ۱۳۹۹

گروه مطالعات فرهنگی

رضا صمیم

۱. نشست مجازی بحران کرونا و سبک زندگی ایرانیان، سخنران، دفتر مطالعات فرهنگی جهاد دانشگاهی، ۱۱ تیر ۱۳۹۹
۲. گرایش‌های دینی معاصر و وضعیت موسیقی در ایران پس‌انقلابی، مجله جامعه‌شناسی ایران، حسین سروری؛ حسن محدثی و رضا صمیم، دوره بیستم، شماره ۱، بهار ۱۳۹۸، چاپ بهار ۱۳۹۹.

۳. عوامل اجتماعی و فرهنگی مؤثر بر رضایت سالمندان از خدمات رفاهی بازنشستگی (مورد مطالعه: بازنشستگان تحت پوشش سازمان بازنشستگی شهرداری تهران)، مطالعات تحقیقات اجتماعی در ایران، مصطفی منتظرالمهدی؛ رضا صمیم؛ آمنه صدیقیان و رضا مهدی، دوره ۸، شماره ۴، زمستان ۱۳۹۸، چاپ بهار ۱۳۹۹.

عباس کاظمی

۱. مقاله نگاه جامعه‌شناختی به کرونا: شدن جامعه، در کتاب کرونا و جامعه ایران، پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات، بهار ۱۳۹۹.

۲. ناامیدی و دیستوپیا: تحلیلی بر فیلم‌های سی و هشتمین جشنواره فیلم فجر، در مجموعه جستارهایی درباره سی و هشتمین جشنواره فیلم فجر، بهار ۱۳۹۹

۳. نگاهی به پدیده پایان نامه نویسی، سیاست گذاری و زمینه های امکان. فصلنامه ژوهش و برنامه ریزی آموزش عالی.
۴. کرونا علیه دموکراسی، آسیب های کرونا بر سبک زندگی و نظام اجتماعی در ایران، گفت و گو با روزنامه همشهری، سه شنبه ۲۳ اردیبهشت ۹۹، روزنامه همشهری
نشست زنده مجازی (کنفرانس یا نشست)

۱. پیوندهای اجتماعی در عصر فاصله فیزیکی، لایو اینستاگرام انجمن علمی پژوهش و رفاه اجتماعی، دانشگاه یزد، دوشنبه ۱۲ خرداد ۹۹

۲. ابعاد اجتماعی اپیدمی کرونا از منظر جامعه شناختی، گفت و گو با کانال تلگرامی جامعه شناسی ایران، اردیبهشت ۱۳۹۹.

۳. صدای قرنطینه، روزهای سراسر ملال، فایل پادکست، ماهنامه پیوست، ۱۲ فروردین ۱۳۹۹.

۴. تجربه زیسته یک پژوهشگر، لایو با کانال و صفحه اینستاگرامی کنداک شو، جمعه ۲۲ فروردین ۱۳۹۹.

۵. فهم برنامه درسی به عنوان یک متن بیوگرافیک، فایل صوتی ارائه کتاب پاینار و همکاران، ارائه شده در کانال منبع شناسی مطالعات برنامه درسی، ۱۹ فروردین ۱۳۹۹.

۶. کالایی شدن آموزش عالی در ایران، کنفرانس مطالعات فرهنگی امریکا، شرکت آنلاین، اردیبهشت ۱۳۹۹

۷. قرنطینه و سلامت اجتماعی، گفت و گوی عباس کاظمی با دکتر امیر حسین جلالی روان درانگر، سه شنبه ۲ اردیبهشت، برنامه زنده ایتساگرامی در سلامت پاد.

رضا ماحوزی

۱. کرونا و ویروس و دوگانه ناسیونالیسم و انترناسیونالیسم، فروردین ۱۳۹۹ در کتاب جستارهایی در ابعاد فرهنگی و اجتماعی بحران ویروس کرونا در ایران، پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی

۲. ما در میانه حسرت بازگشت به گذشته و تمهید شرایطی برای آینده آموزش و علم و فناوری، در جستارهایی در آموزش عالی، علم و بحران کرونا در ایران، به کوشش حسین میرزائی، پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی

۳. هنجارهای اخلاقی فعالیت علمی در میانه معرفت شناسی علم و جامعه شناسی علم؛ مقدمه ای بر

فعالیت علمی در فضای سایبری، در پیش همایش بین المللی اخلاق، الهیات و بلائیای فراگیر، دانشگاه شهید بهشتی، ۱۰ اردیبهشت ۱۳۹۹

۴. امر والا و امکان تأسیس علم اجتماعی، همایش فلسفه و هنر؛ بزرگداشت روز ملاحظه، ۱ خرداد ۱۳۹۹

۵. علم و آموزش نولیبرال در جهان پسا کرونا، در کرونا و جامعه ایران؛ سوبه های فرهنگی و اجتماعی، پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات، خرداد ۱۳۹۹

علیرضا مرادی

۱. «دانشگاه ها و شبکه منطقه ای آموزش های مجازی» در کتاب «جستارهایی در آموزش عالی، علم و بحران کرونا در ایران»، پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی، فروردین ۱۳۹۹.

گروه مطالعات اجتماعی

مهدی اسدی

۱. سخنرانی در پنجمین پیش نشست همایش بین المللی اخلاق، الهیات و بلائیای فراگیر، با موضوع: اخلاق، سیاست و بلائیای فراگیر، «خوشه تحقیقاتی آسیب شناسی دینی و اخلاقی»، معاونت پژوهشی دانشگاه شهید بهشتی با همکاری پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی وزارت علوم و تحقیقات، عنوان مقاله اعتماد سیاسی و مدیریت کرونا در ایران، ۱۷ اردیبهشت ۱۳۹۹.

محمد رضا کلاهی

۱. سخنرانی در پنجمین پیش نشست همایش بین المللی اخلاق، الهیات و بلائیای فراگیر، با موضوع: اخلاق، سیاست و بلائیای فراگیر، «خوشه تحقیقاتی آسیب شناسی دینی و اخلاقی»، معاونت پژوهشی دانشگاه شهید بهشتی با همکاری پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی وزارت علوم و تحقیقات، عنوان مقاله «همه گیری: بلائی جان، یا بلائی جسم؟»، ۱۷ اردیبهشت ۱۳۹۹.

آمنه صدیقیان

۱. عوامل اجتماعی و فرهنگی مؤثر بر رضایت سالمندان از خدمات رفاهی بازنشستگی (مورد مطالعه: بازنشستگی تحت پوشش سازمان بازنشستگی شهرداری تهران)، مطالعات تحقیقات اجتماعی در ایران، مصطفی منتظرالمهدی؛ رضا صمیم؛ آمنه صدیقیان و رضا مهدی، دوره ۸، شماره ۴، زمستان ۱۳۹۸، چاپ بهار ۱۳۹۹.

مهدی حسین زاده

۱. جستاری با عنوان «کرونا به مثابه آزمایش نقض کننده» در مجموعه‌ای با عنوان «ابعاد فرهنگی و اجتماعی بحران ویروس کرونا در ایران» از طرف پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی وزارت علوم در فروردین ۱۳۹۹ منتشر شد.

۲. جستاری درباره «آموزش مجازی دانشگاه‌ها در دوران کرونایی» در مجموعه‌ای با عنوان «آموزش عالی، علم و بحران کرونا در ایران» به کوشش حسین میرزائی از طرف پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی وزارت علوم در فروردین ۱۳۹۹ منتشر شد.

۳. یادداشتی در روزنامه ایران با عنوان «سهم من در بحران کرونا» در فروردین ۱۳۹۹ منتشر شد.

۴. یادداشتی در روزنامه اطلاعات با عنوان «گسست‌ها و شکاف‌ها در جامعه ایرانی» در اردیبهشت ۱۳۹۹ منتشر شد.

گروه مطالعات آینده نگر

حسین ابراهیم آبادی

کرونا و ساخت نیافتگی آموزش الکترونیکی دانشگاهی، در جستارهایی در آموزش عالی، علم و بحران کرونا در ایران، به کوشش حسین میرزائی، پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی، ۱۳۹۹

محمد حسینی مقدم

1. Internationalization of higher education and future of convergence of Islamic countries The Fundamental and Applied Studies of the Islamic World 2020-05 | journal-article

2. Higher Education Hubs and Futures of Regional Development in Iran Rahbord 2020-04-07 | journal-article

3. Coronavirus and global experience in administration of education institutions Institute for Social and Cultural Studies of Ministry of Science, Research and Technology 2020-04-06 | working-paper

4. Coronavirus Outbreak and Scanning World Higher Education Changes 2020-04 | book-chapter

فیروزه اصغری

۱. «آموزش عالی ایران و کرونا؛ یک گام به جلو» در جستارهایی در آموزش عالی، علم و بحران کرونا در ایران، به کوشش حسین میرزائی، پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی، ۱۳۹۹

رضا مهدی

عوامل اجتماعی و فرهنگی مؤثر بر رضایت سالمندان از خدمات رفاهی بازنشستگی (مورد مطالعه: بازنشستگی تحت پوشش سازمان بازنشستگی شهرداری تهران)، مطالعات تحقیقات اجتماعی در ایران، مصطفی منتظرالمهدی؛ رضا صمیم؛ آمنه صدیقیان و رضا مهدی، دوره ۸، شماره ۴، زمستان ۱۳۹۸، چاپ بهار ۱۳۹۹.

گروه مطالعات علم و فناوری

فرهاد بیانی

۱. «نظام علم جهانی؛ یک انتخاب یا یک ضرورت؟»: ۴۴۹-۴۴۳، در جستارهایی در آموزش عالی، علم و بحران کرونا در ایران، به کوشش حسین میرزائی، تهران: پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، ۱۳۹۹.

۲. «شهی که پاس رعیت نگاه می‌دارد: نگاهی به مسئولیت‌های حاکمیت در شرایط کنونی مواجهه با شیوع

ویروس کووید-۱۹، در جستارهایی در ابعاد فرهنگی و اجتماعی ویروس کرونا در ایران، تهران: پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، ۱۳۹۹.

۳. «مؤسسی یا معلمی؟ نسبت اسلام و اخلاق در آموزش عالی»، همایش ملی اسلام و ارزش‌های متعالی، دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی. ارائه مقاله به صورت سخنرانی، چاپ مقاله در کتاب همایش، عضویت در هیئت رئیسه پنل آموزش و معنای زندگی همایش، ۱۳۹۹.

۴. برگزاری کارگاه «در قلمرو جمله‌ها؛ کارگاه تحلیل داده‌های کیفی با استفاده از نرم افزار Atlas.ti» (۱۳۹۹)، برای اعضای هیئت علمی، پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، به صورت وینار.

اباذر اشتري

۱. کرونا به مثابه تکنولوژی و اثرات اجتماعی آن در جستارهایی در ابعاد فرهنگی و اجتماعی ویروس کرونا در ایران، پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی، ۱۳۹۹.

۲. بحران کرونا؛ بازگشت به مسئولیت اجتماعی مغفول مانده دانشگاه‌ها، در جستارهایی در آموزش عالی، علم و بحران کرونا در ایران، به کوشش حسین میرزائی، پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی، ۱۳۹۹.

اسمعیل خلیلی

۱. سخنرانی در پنجمین پیش‌نشست همایش بین‌المللی اخلاق، الهیات و بلائیای فراگیر، با موضوع: اخلاق، سیاست و بلائیای فراگیر، «خوشه تحقیقاتی آسیب‌شناسی دینی و اخلاقی»، معاونت پژوهشی دانشگاه شهید بهشتی با همکاری پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی وزارت علوم و تحقیقات، عنوان مقاله «زنانگی اخلاق ایرانیان در رام کردن فاجعه»، ۱۷ اردیبهشت ۱۳۹۹.

کلاس درس دانشجویان دکتری جامعه‌شناسی فرهنگی در بهار ۹۹ مجازی ادامه یافت.

دانشجویان دکتری جامعه‌شناسی فرهنگی پژوهشکده، که گذران دوره کلاس آموزشی آنها در درس جامعه‌شناسی فرهنگی ۲ که به دلیل شیوع بیماری کرونا تعطیل شده بود از خردادماه ۱۳۹۹ به صورت مجازی ادامه پیدا کرد.

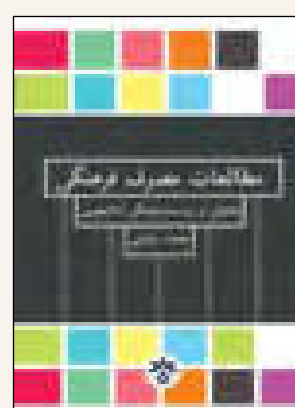
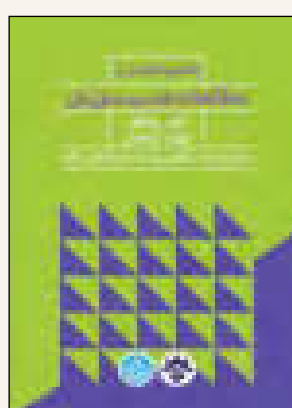
برگزاری جلسه مجازی دفاع از رساله دکتری

همچنین جلسه دفاع از رساله دکتری آقای علیرضا پیروان دانشجوی دکتری پژوهش محور رشته سیاست‌گذاری فرهنگی پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی با عنوان «سواد دانشگاهی؛ شناخت چالش‌ها و راهبردهای توسعه‌ی آن در آموزش عالی ایران» با رعایت پروتکل‌های بهداشتی در تاریخ ۹۹/۰۳/۱۷ و به صورت مجازی برگزار شد.

جلسه دفاع از رساله دکتری آقای سردار فتوحی دانشجوی دکتری پژوهش محور رشته سیاست‌گذاری فرهنگی پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی با عنوان «تحلیل سیاست‌های فرهنگی جمهوری اسلامی ایران پیرامون بومی‌سازی علوم انسانی» با رعایت پروتکل‌های بهداشتی در تاریخ ۹۹/۰۱/۲۵ و به صورت مجازی برگزار شد.

تازه‌های نشر

تازه‌های نشر در بهار ۱۳۹۹



تازه‌های نشر

تازه‌های نشر در تابستان ۱۳۹۹

